

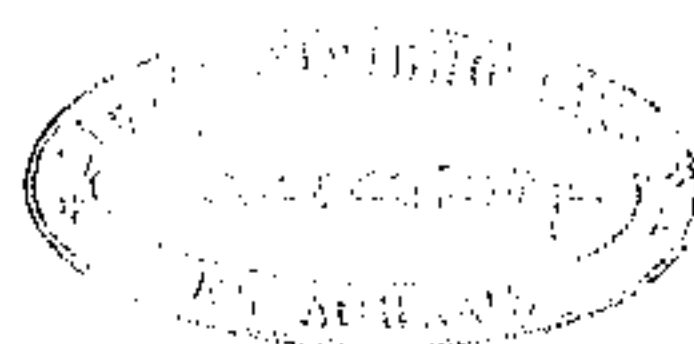
ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ,

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ

ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ,

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ.

„ Δοκίμ' ἂν μοι δέξαι γραφῆς εἶναι ταῦτα μάλιστα, ὅτι καὶ ἀκαταράτητα ἐπὶ τοῖσιν ἐπισημοῖσι, ἰστικῶρα ἴσως εἶναι... ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, Περὶ διαίτης ἐβίων.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

1862.

ΤΕΥΧΟΣ Ε΄.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΤΕΥΧΕΙ ΤΟΥΤΩΙ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Α΄. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ 47. Περὶ τῆς ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου καταστάσεως τοῦ ἐγκεφάλου. Β΄. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ 48. Περὶ θεραπείας χρονίας νευραλγίας τοῦ υποκογγικτοῦ νεύρου διὰ τῆς τοπικῆς χρήσεως τοῦ φθειραγγίου (Veratridi). — 49. Περὶ σειριάσεως. Γ΄. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ 50. Περὶ ἀνορθραπείας τῶν καιῶς τεθεραπευμένων καταγμάτων [Συνέχεια]. — 51. Περὶ νίας θεραπευτικῆς μεθόδου πρὸς τὰ

μὴ ἀγαθῶς ποσῆροῦντα τραύματα καὶ ἔλκη. Δ΄. ΙΑΤΡΟΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΣΙΚΟΛΟΓΙΑ 52. Περὶ τῆς διὰ θεικῆς κινῆσης δηλητηριάσεως. — 53. Περὶ τῶν διαφόρων ἀντιδότηων κατὰ τῆς διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσεως ὑπὸ Σ. Α ἀνδερρ. Ε΄. ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ὑπο Σ. Α ΑΝΔΕΡΡ. 54. Περὶ τῶν πικρικῶν ἀλάτων. — 55. Περὶ τοῦ θειούχου τιτανίου (Calcium sulfuratum) ὡς ἀ-

σοφαλοῦς θεραπευτικοῦ τοῦ κηριώδους ἀχῶρος (Tinea Favus). — 56. Περὶ τῆς θεραπευτικῆς χρήσεως τῆς ρίζης τοῦ ἀρκτωποῦ (Radix Arctopi) ἀντὶ τῆς σαλταπαρίλλης. — 57. Περὶ τῆς θεραπευτικῆς χρήσεως τῶν φύλλων τῆς πεύκης. — 58. Περὶ ἀνιχνεύσεως τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ βάλμου τοῦ ἰωλίου.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.

47. Περὶ τῆς ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου καταστάσεως τοῦ ἐγκεφάλου.

Ὁ Ἄγγλος φυσιολόγος K. Arthur H. Durham, θεωρῶν, ὅτι αἱ ιδέαι ἡμῶν περὶ τῶν κυκλοφορικῶν συνθηκῶν, ἐν αἷς εὐρίσκονται ὁ ἐγκέφαλος ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου ἐλλείπουσιν ἐτι πειραματικῆς ὑποστάσεως, διερεύνησε διὰ πειραμάτων τὸ σπουδαῖον τοῦτο φυσιολογικὸν ζήτημα ἐπὶ ἐγκεφάλων ἐμβίων ζώων. Ἐξετέλεσε δὲ τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ κατὰ τρόπον, οὗ τὴν ιδέαν δίδει τὸ ἐξῆς πείραμα, ὅπερ εἶναι ἐν τῶν μάλλον ἐπιτυχόντων. Καταστήσας ἀναίσθητον διὰ τοῦ χλωριφορμίου κύνκα καὶ ἀπεκπρίσας διὰ τῆς ἀνατρητικῆς χοινίκης ἀπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν βρεγματικῶν αὐτοῦ ὀστέων τμήμα, τὸ μέγεθος ὅσον ἡμιδράχμου, διέταμε τὴν ὑποκειμένην σκληρὰν μήνιγγα. Τὸ οὕτως ἀποψιλωθὲν μέρος τοῦ ἐγκεφάλου ἔτεινε παρῶν ἵνα προσεκπέση διὰ τοῦ γενομένου τρήματος. Αἱ κατ' ἐπιπολὴν αὐτοῦ μεγάλαι φλέβες ἐφαίνοντο μικρὸν διατεταμέναι, τὰ δ' ἐλασσόνων διαμέτρων ἀγγεῖα τῆς παχέως μήνιγγος πλήρη ὀφρονῶ αἵματος. Ἰδιδυάται δὲ τις νὰ

διακρίνη ὅπως οὖν ἐναργῶς τὰς ἀσθηρίας ἀπὸ τῶν φλεβῶν. Ὅσον δ' ἐπὶ πλείονα χρόνον παρετείνετο ἡ εἰσπνοὴ τοῦ χλωριφορμίου, τοσοῦτον διετείνοντο καὶ αἱ φλέβες. Διακοπέσης τῆς εἰσπνοῆς τοῦ ἀναίσθητου, τὸ ζῶον κατηνέχθη εἰς ὕπνον, τὸ δὲ ἀπεψιλωμένον μέρος τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ ἐγένετο ὠχρὸν καὶ συνέπεσε μικρὸν ὑπὸ τὸ ὄστον, τὰ κατ' αὐτὸ φλέβια οὐκέτι ἐφαίνοντο διατεταμένα, τινὰ ἐλασσόνων διαμέτρων ἀγγεῖα διακρίνοντο ἐκ τοῦ χρώματος αὐτῶν ὡς ἀρτηριακά, πολλὰ δὲ ἄλλα, ἅτινα πρότερον ἐπληθύνοντο ὀφρονῶ αἵματος, μόλις ἐτι διακρίνοντο. Ὅτε, μετὰ τινος ὥρας, διυπνίσθη τὸ ζῶον, ἐπ' αὐτῷ διαπλούμενον ἀσθενὲς ἐρρυθρὸς ἐπὶ πάντα τὴν ἀπεψιλωμένην τοῦ ἐγκεφάλου μοῖραν, ἥτις προσέξέπεσε καὶ αὐθις διὰ τοῦ τρήματος τοῦ ὀστέου. Ὅσον δὲ μάλλον τὸ ζῶον μεθίστατο ἀπὸ τοῦ ὕπνου εἰς τὴν ἐγρήγορσιν, τοσοῦτον πληρέστερα αἵματος ἐφαίνοντο τὰ ἀγγεῖα τῆς παχέως μήνιγγος καὶ τοσοῦτον πολυκιμώτερος καὶ μάλλον πορφυρόχρους ἐγένετο ὁ ἐγκέφαλος. Ἀπειράριθμα ἀγγεῖα, ἅτινα ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου ἦσαν παντῆρασι ἀόρατα, ἐγένοντο ἤδη ἐκφανῆ. Ἰφραίνετο δὲ τὸ αἷμα διαφύρον δι' αὐτῶν μετ' ἐπισήμου τα-

χύτης. Αι αρτηριαί, αἱ φλέβες καὶ τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τῆς ἀπειλωμένης τοῦ ἐγκεφάλου μοίρας ἦσαν πεπληρωμένα καὶ διατεταμένα, διακρίνοντο δὲ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ τε χρώματος καὶ τῆς διαμέτρου αὐτῶν. Σιτισθέντος εὐθὺς μετὰ ταῦτα τοῦ ζώου καὶ κατενεχθέντος αὐθις εἰς ὕπνον, συνεστάλησαν ἐκ νέου τὰ κατὰ τὸν ἐγκεφάλου ἀγγεῖα μέχρι τῆς προτέρας αὐτῶν διαμέτρου, ἐπαναλαβόντα ὅμα τὸ πρότερον αὐτῶν χροῖμα. Ἡ ἀπειλωμένη τοῦ ἐγκεφάλου ἐπιφάνεια ἐγένετο καὶ πάλιν ὠχρά. Ὅπως δὲ ἐξασφαλισθῆ κατὰ τῶν ἐνδεχομένων ἀπατῶν καὶ ἄρη ὑπὲρ πᾶσαν ἀμφιβόλικαν τὸ περιγεγόμενον τῶν πειραμάτων αὐτοῦ ὁ Κ. Durham, ἐφρόντισεν ἵνα ἐξελέγη τὰ ἐφ' ἑνὸς ζώου παρατηρούμενα φυσιολογικὰ φαινόμενα διὰ τῶν ἐμφαινόμενων ἐφ' ἑτέρου, οὗ συγχρόνως παρετῆρει ἐν ἐναντιαῖς συνθήκαις τὸν ὁμοίως ἀπειλωμένον ἐγκέφαλον. Ἐγένετο δὲ χρῆσις πρὸς τὴν παρατήρησιν ταύτην τῶν ἐγκεφαλικῶν ἀγγείων, οὐ μόνον ἀρκούντως μεγεθυντικῶν φακῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶ ἐπι τοῦ μικροσκοπίου ἐν ἀσθενῶς μεγεθυνοῦσα καταρτίσει. Τὴν ἀποδεικτικὴν σημασίαν τῶν πειραμάτων τούτων οὐδαμῶς βέβαια δύναται νὰ ἐξασθενίσῃ ἡ ἐνστάσις αὕτη, ὅτι ἡ ἐπι τοῦ ἀπειλωμένου ἐγκεφάλου ἐπιενεργούσα ἀτμοσφαιρική πίεσις εἶναι διάφορος ἐκείνης, ἣν ὑφίσταται ὁ ἐν ἀκεραίῳ τῆ ὀστείνῃ αὐτοῦ θήκῃ ἐγκεκλεισμένος ἐγκεφαλός; ἡ ἀτμοσφαιρική πίεσις εἶναι ἡ αὐτὴ ἐπὶ τε τῆς ἐργηγόσεως καὶ τοῦ ὕπνου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡδύνατό τις μετὰ λόγου νὰ ἀντιτάξῃ, ὅτι, ἀφαιρουμένου μέρους τοῦ κρανίου, τοῦ δ' ἐγκεφάλου, ἐπομένως, στερουμένου τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἐπίσεως, ἐπιβρέζεται ἐντεῦθεν ἡ ἐν τῷ ἐγκέφαλῳ διανομὴ τοῦ αἵματος, διὰ ταῦτα ὁ Κ. Durham ἀντικατέστησεν ἀντὶ τοῦ ἀπεκπρισθέντος ὀστοῦ τμημάτιον ὑέλου, ἐναρμόσας αὐτὸ στεγανῶς ἐν τῷ τρήματι τοῦ κρανίου. Ἀλλὰ παρετῆρσεν, ὅτι ἐντεῦθεν κατ' οὐδὲν μετεβάλλοντο τὰ ἐν τῷ ἐγκέφαλῳ κυκλοφορικὰ φαινόμενα. Ἐβεβαιώθη δὲ ὁ Κ. Durham περὶ τῆς σταθερότητος τῶν παρατηρηθέντων φαινομένων, ἐπαναλαβὼν πολλάκις τὰ πειράματα ταῦτα.

Κατὰ τὰ εἰρημένα, εἶναι ἐσφαλμένη ἡ δοξασία, ὅτι τὸ ἐπιφέρων τὸν ὕπνον εἶναι ἡ ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον πίεσις τοῦ φλεβικοῦ αἵματος. Τὸ ἀνάληθες τῆς δοξασίας ταύτης ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς: ἐὰν συμπίσωμεν τὰς σφαγίτιδας φλέβας ζώου τινός, ἐπιγίνεται μὲν ἐντεῦθεν φλεβικὴ ὑπεραιμία τῆς παρεχίας μήνιγγος, ἀλλ' ἡ ὄψις τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι λίαν διάφορος ἐκείνης, ἣν ἔχει ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου. Ἡ ἐκ τῆς τεχνητῆς παρεμποδίσσεως τοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἐπανιόντος αἵματος προερχομένη φλεβικὴ

ὑπεραιμία τοῦ ἐγκεφάλου διαφέρει τῆς ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου παρατηρουμένης καὶ ὅταν ἀκόμη διὰ τῆς ἀπολινώσεως τῶν περι ὄν ὁ λόγος φλεβῶν διακώψωμεν εἰς τοσοῦτον τὴν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἐξοδὸν τοῦ αἵματος, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἐντεῦθεν κάρωσις. Ἐπὶ μόνων δὲ τῶν νεαρῶν ζώων ἐγένετο ὁπωσοῦν ὁμοία ἡ τοῦ ἐγκεφάλου κατάστασις πρὸς τὴν ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου, ἀπολινομένου τῶν καρωτιδίων.

Ὅτι αἱ ἐγκεφαλικαὶ φλέβες δὲν εἶναι διατεταμένα ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ἀκολούθου πειραματικοῦ δεδομένου. Ἐὰν ἐπὶ κυνός, οὗ εἶναι κατεαγὸς τὸ κρανίον κατὰ τὴν βᾶσιν, συμπίσωμεν τὰς σφαγίτιδας φλέβας, ἐκρέει ἀφθόνως διὰ τοῦ ῥήγματος τὸ ἐγκεφαλορῥαχτικὸν ῥευστόν, ἐνῶ ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου ἐλαττοῦται (ἢ, τουλάχιστον, δὲν αὐξάνει) τὸ ἐκρέον ποσὸν τοῦ ῥευστοῦ τούτου.

Τὸ ὅτι δὲ ἡ παρεμποδίσσις τῆς ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἐξόδου τοῦ αἵματος ἐπιφέρει κάρωσιν δὲν προέρχεται ἐκ τῆς ὑπερπληρώσεως τῶν ἐγκεφαλικῶν φλεβῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἐνδεοῦς εἰσρῦσεως τοῦ αἵματος. Ἡ ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου ὑπερπλήρωσις τῶν ἀγγείων τοῦ ἐπιπεφυκότος προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι διὰ τῆς συμπίσεως τῶν βλεφάρων ἐμποδίζεται ἡ ἐξάτμισις. Ὅτι δὲ ἡ ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου ὑπεραιμία τοῦ ἐπιπεφυκότος οὐδεμίαν ἔχει ἐνδοτέραν σχέσιν πρὸς τὴν ἐν ὕπνῳ κατάστασιν τοῦ ἐγκεφάλου ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι, ἐὰν καὶ ἐργηγορῶτες κλείσωμεν τὰ βλέφαρα ἡμῶν ἐπὶ μίαν, ἢ καὶ πλείονας ὥρας, γίνεται ἐπίσης ἐνερευθῆς ὁ ἐπιπεφυκὸς τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν.

Πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου καταστάσεως τοῦ ἐγκεφάλου διεξήγαγομεν καὶ ἡμεῖς πρὸ ἐπταετίας (ἐν Βερολίῳ) μακρὰν σειρὰν πειραμάτων ἐπὶ τοῦ ζῶντος ἀνθρώπου, ἀκολουθήσαντες πρὸς ταῦτα ἰδίαν πειραματικὴν μέθοδον. Αἱ ἐρευνᾶι ἡμῶν ἐκεῖναι ἐστοχάζοντο ἰδίως τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου κατὰ ποσὸν τροποποιήσεως τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ ὕλης. Ἐχει δὲ ὡς ἐξῆς ἡ καθ' ἣν ἐπειρασάμεθα μέθοδος, ἣν οὐδεὶς τῶν πρὸ ἡμῶν μετεχειρίσθη, καθ' ὅσον γινώσκωμεν, πρὸς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος σκοπὸν (*). Κατακλιναμένου τοῦ περὶ ὃν τὸ πείραμα ἀνθρώπου τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ νὰ ἐπαναπαύηται ἐπὶ τῆς πλάστιγγος στατήρας (οἷον χρῶνται ἐν τοῖς

(*) Ἡ περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος πειραματικὴ μέθοδος, ἣν δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν στατικὴν, ἐχρησίσθησεν ἡμῖν ἐφεξῆς πολλαχῶς ἐν τῇ Φυσιολογίᾳ, ἐσχάτως δὲ καὶ πρὸς διαγνωστικὸν σκοπὸν. Περὶ τούτου ἔσεται ἀλλαχοῦ διὰ πλείονων ὁ λόγος.

τελωνίοις, ἐν τοῖς διευθυντηρίοις τῶν ἀτμοπλοίων κ. τ. τ.), κελεύομεν αὐτὸν ἵνα ἐκλύσῃ τοὺς τραχηλικούς μῦς. Ἀποσταθμῆσαντες νῦν ἀκριβῶς τὴν κεφαλὴν, ἐργηγορῶτος ἐτι τοῦ ἀνθρώπου, ἀποσημειούμεθα τὴν ὄγκην αὐτῆς. Περιμέναντες δὲ ἕως οὗ ἐπέλθῃ ὁ ὕπνος, ἀποσταθμῶμεν καὶ αὐθις ἄρμα τὴν κεφαλὴν. Ὅπως δὲ μὴ ἐμβάλλῃ ἡμᾶς εἰς ἀπάτην ἢ μεταβολὴ τῆς θέσεως τῆς κεφαλῆς, περιεργόμεν ταύτην διὰ τινος, ἐπὶ τῆς πλάστιγγος εἰργασμένου, ὄφρουματος. Ἐποῦ ἐπαναλάβωμεν τὴν στάθμησιν ταύτην, ἐν διαστήματι ἡμερῶν τινῶν, δεκάκις ἐπὶ τῆς ἐργηγόσεως καὶ τοσάκις ἐπὶ τοῦ ὕπνου καὶ συγκεφαλαιώσωμεν τὰ δύο ταῦτα ποσὰ τῶν ἐπὶ μέρους ὄγκων, εὐρίσκωμεν τὸν μέσον ὄρον ἐκατέρου καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους σχέσιν τῶν ὄρων τούτων.

Αἱ ἐρευνᾶι ἡμῶν αὐταὶ ἐδίδαξαν ἡμᾶς, ὅτι ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου μειοῦται τὸ βάρος τῆς κεφαλῆς. Ἐξηγάγομεν δὲ ἐκ 17 παρατηρήσεων, ὅτι ἡ ἐν καιρῷ τῆς ἐργηγόσεως ὄγκη τῆς κεφαλῆς ἔχει πρὸς τὴν ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου, κατὰ μέσον ὄρον, ὡς 2: 1 ²/₃. Ἡ τοιαύτη σχέσις ἐπικλυθεύθη ἐφεξῆς καὶ διὰ τῆς ἀποσταθμῆσεως τῶν ἐν ἀκαρεῖ καὶ αἵρνης ἀ-

εκτηρηθειῶν κεφαλῶν λεβηρίδων, τῶν μὲν ἐν ἐργηγόρσει, τῶν δὲ ἐν ὕπνῳ. Ἔστα ἐκ τῶν ἐρευνῶν τούτων (πρὸς τὸ περιγεγόμενον τῶν ὁμοίων συνάδει καὶ τὸ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Κ. Durham) προσεγένετο εἰς τὴν φυσιολογίαν ἡ γνῶσις, ὅτι ἐν καιρῷ ὕπνου ὑπάρχει κατὰ τὴν κεφαλὴν ἡττικὴ ὕλη, ἢ ἐν καιρῷ ἐργηγόρσεως.

Ὁ Κ. Durham ἄπτεται ἐν τῇ Συγγραφῇ αὐτοῦ καὶ ἐτέρου, οὗχ ἦτον σπουδαίου, φυσιολογικοῦ ζητήματος, τοῦ ἀκολούθου: — ἵ διὰ τίνα λόγον ἡ ἐν τῷ ἐγκέφαλῳ ζωηρότης τῆς κυκλοφορίας καὶ ἡ διανοητικὴ τοῦ ἐγκεφάλου ἐνέργεια ἔχουσι τοσοῦτον στενὴν πρὸς ἀλλήλα σχέσιν; Κατὰ τὸν Κ. Durham ἡ ἐκ τῆς ἐν τῷ ἐγκέφαλῳ μεταβολῆς τοῦ φλεβικοῦ αἵματος εἰς ἀρτηριακὸν προερχομένη ὑξείδωσις τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας ἐπάγεται τὴν διανοητικὴν δρασίαν, ἥτις, ἐπομένως, εἶναι τὸ ἀπέκκριμα, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπως ἡ χολὴ εἶναι τὸ λειτουργικὸν προῖον τοῦ ἥπατος, τὰ οὖρα, τῶν νεφρῶν κ. ο. κ. Ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς δοξασίας ταύτης, ἥτις, ὡς γνωστὸν, εἶναι ἡ κριτικὴ τοῦ συστήματος τῶν ἀρνούμενων τὴν ὑπαρξίν τῆς ψυχῆς, αὐδένα ὁ Κ. Durham ἐπάγει νεώτερον ἀποδεικτικὸν λόγον.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ.

48. Περὶ θεραπείας χρονίας νευραλγίας τοῦ ὑποκογχικοῦ νεύρου διὰ τῆς τοπικῆς χρήσεως τοῦ φθειραγγίου (Veratrin).

Τὴν ἀκόλουθον, ἐκ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἱατρικῆς πράξεως εἰλημένην, περίπτωσιν νευραλγίας τοῦ τριδύμου νεύρου, θεραπευθείσης διὰ τῆς τοπικῆς τοῦ φθειραγγίου χρήσεως, ἐθεωρήσαμεν ἀξίαν ἀνακοινώσεως ταῖς ἀναγνώσταις τοῦ « Ἰπποκράτους », ὡς ἀποδεικνύουσαν, ὅτι, παρὰ τὰ κοινῶς παραδεδεγμένα, ἡ τοπικὴ χρῆσις τοῦ φθειραγγίου δύναται νὰ ἀποβῆ ἐπωφελεῖς καὶ ἐπὶ χρονίων νευραλγιῶν, καθ' ὅσον πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς παθολογικῶς ἄλλοιωμένον τὸ νευρὸν, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀλγίνοντος νεύρου. Ἡ περίπτωσις αὕτη εἶναι προσέτι καὶ ἐτέρως ἐνδιαφέρουσα, τουτέστιν ὡς μαρτυροῦσα, ὅτι, καθ' ἣν ἤδη παρετῆρσεν ὁ Turnbull καὶ παρὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἄλλως ἀκριβοῦς Forcke, ἡ κατὰ τὸ χωρίον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος φαρμάκου ἐνισταμένη θερμότης καὶ κνίδωσις ἐξαπλοῦται ἐνίοτε καθ' ὅλον τὸ δέρμα. Ἐχει δὲ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος περίπτωσις ὡς ἐξῆς: μο-

ναχός τις, ἄγων τὸ 58ον ἔτος, προσῆλθε πρὸς ἡμᾶς τῇ 7ῃ Ἰανουαρίου ἐ. ἐ., αἰτιώμενος ἀνύπνιστον ἀλγος κατὰ τὸ ἀριστερὸν τοῦ προσώπου ἡμισυ. Ὁ πάσχων ἦν αἱματώδης τὴν κρᾶσιν, τὴν δὲ διάπλασιν τοῦ σώματος εἶχε τοιαύτην, ὥστε ἔφερεν ἀπαντας ἐκείνου: τοῦ χαρακτῆρος τῆς σωματικῆς διαπλάσεως, οὗς οἱ ἀρχαιότεροι ἱατροὶ ἐθεώρουν ὡς ἰδιάζοντες εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν οὕτω δὴ λεγομένην ἀποπληκτικὴν ἔξιν, οἷον ἀνάστημα ταπεινῶν, κεφαλῆν, κατὰ λόγον τοῦ σώματος, μεγάλην, τράχηλον βραχύν καὶ εὐρεῖς ὄμους. Ἡ χροῖα τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἦν ἐρυθροπέλιδος.

Περὶ τοῦ ἀναιμνηστικοῦ τῆς παθήσεως ἔδωκεν ἡμῖν ὁ πάσχων τὰς ἀκολούθους πληροφορίας: ἐνῶ οὗτος ἦγε τὸ ἐνδέκατον ἔτος, ἐφλέγγμην ἐπισήμως ὁ λοβὸς τοῦ ἀριστεροῦ αὐτοῦ ὠτός, ἀνατριβθεὶς πρὸς ἐξάρτησιν ἐνωτίου. Ἡ φλεγμονὴ αὕτη συνουδεύετο ὑπὸ σφοδρωτάτων ἀλγηδόνων καθ' ὅλην τὴν ἀριστερὰν παρεῖαν. Ἐκλιπούσης δὲ, μετὰ δύο περιόδου ἐβδομάδας, τῆς φλεγμονῆς ἐκείνης, ὁ πάσχων διετέλεσε πάντη ἀνοσος μέχρι τοῦ 4ου ἔτους τῆς ηλικίας αὐτοῦ, ὅτε καθάνθη κατὰ τὸ κνημιοταρσικὸν ἄρθρον (Articulation tibio-tarsienne) τοῦ δεξινοῦ αὐτοῦ ποδός ἡπίου νυγματώδους ἀλγους, διαρκούντος ἀδιαλείπτως ἡμέρας τινάς, εἶτα δὲ δικλι-

παντος άνευ τινός βοηθήματος και επανήκοντος μετά 2—3 μήνας, άνευ επιδήλου αιτίας.

Αι ενοχλήσεις αυται διήρκεσαν, όν ειρήται τρόπον διαλείπουνται, επί δύο έτη, ειτα δε εξέλιπον μέν διά παντός από του έν ψή ήδραζον άρθρου, μεταέστησαν δε εις τό δεξιόν γόνυ, έν ψή και παρέμειναν επί έτέραν διετίαν. Αλλά και τά αλγη ταύτα ψυχοντο, ως και τά πρώτα, όλως αυτόματως και άνευ ανταρθρικής τινος θεραπείας, έκτοτε δε διετέλεσεν ό άνθρωπος παντάπασιν άνοσος μέχρι του Δεκεμβρίου του 1857, ότε, όδοιπορήσας έν ώρα χειμώνας και έν καιρώ υπερβάλλοντος ψύχους, έσχε τό άριστερόν έξωτερικόν ούς έκπεπνηγός (congolé, enflouen) εις τον πρώτον βαθμόν, συνάμα δε ήσθάνθη καθ' όλον τό άριστερόν ήμισυ του προσώπου δρμηυάτων αλγηδόνων, αιτινες παρέμειναν και μετά την άρσιν της φλεγμονής του ώτός, επίτευχθείσαν έν δικαστήματι τριών εβδομάδων διά μόνων ψυχρών επιθεμάτων.

Έκτοτε ό πάσχων μετεχειρίσθη, επί τη συμβουλή έξ αλληλοδιαδόχως ιατρών, πολλά και παντοία γενικά και τοπικά βοηθήματα, έπίδειξε δε ήμιν και δεκαέξ συνταγάς, έν αις ταύτα ήσαν αναγεγραμμένα, έντα, κατά χρονολογικήν τάξιν, τά έξής: 1) τό υδροϊωδικόν κάλι (*), 2) τό ένστίμμιον χουσίζον θεϊόν (Sulphur stibiatum aurantiacum) (**), 3) υδροχλωρικός υδράργυρος ό ήπιος (Hydragyrum muriaticum mite), 4) ό διακολχικόν οίνος, 5) τό όπιον, 6) ό καρδικός ψευδάργυρος, 7) τό μόρφιον, 8) τά έμετικά κάρυα, 9) τό κάλλιμον (Belladonna), 10) τό ακόνιτον, 11) ή καρδική κινίνη, 12) κώνειον τό σικτόν, 13) σίλφιον τό μηδικόν, 14) τό εκχύλισμα του ύσκυάμου, 15) ό ώξειδωμένος ψευδάργυρος και 16) τό χλωριοφόρμιον. Άπαντα όμως ταύτα ούδέν ώφέλησαν τον πάσχοντα: τούναντίον αι αλγηδόνες, αιτινες, τό μέν πρώτον έτος διέλειπον επί ολοκλήρου: μήνας και ήσαν φορηται, τό δε δεύτερον επανήρχοντο ήττον ήπια και έκ μικροτέρων διαλειμμάτων, έχον κατανήσει από ενός ήδη έτους σχεδόν διαρκείς και τοσοούτον δριμύται, ώστε ό πάσχων, και τοι φύσει καρτερικός, ήπειγέτο εις κραυγάς υπό της δριμύτητος αυτών.

Εξετάσαντες τό αλγούν χωρίον, εύρομεν, ότι μόνον τό κατά τό υποκογχικόν τμήμα χωρίον ήν επί τη επιθήσει διά του άκρου του δακτύλου λίαν αλγεινόν, ένψ άπαν τό λοιπόν πρόσωπον, επιθλιθόμε-

νον, ούδ'όλως ήλγυνε τον πάσχοντα. Κατά τον λόβον του άριστερου ώτός υπήρχε μέγα τρήμα, έχον διάμετρον ύσσην τό άκρον του ώτίτου. Απελείφθη δε, ως ό πάσχων έλεγεν, έκ της πυήσεως, εις ήν είχε μεταστή ή φλεγμονή, ήν έπαθεν ό λοβός ούτος, ότε άνετρήθη. Διαγνόντες (ως έκ της έδρας του αλγεινου σημειου και ως έκ της φοράς, καθ' ήν διέθεον αι αλγηδόνες, κατά την διαβεβαίωσιν του πάσχοντος), ότι τό αλγύνον νεύρον ήν τό υποκογχικόν, ότι, έπομένως, έχομεν πρό ήμών την ούτω δη λεγομένην *γοθηργίλλειον προσωπαλγίαν*, άνεγράψαμεν β 3 φθειραγγίου μετά 1 3 οίνοπνεύματος, έντειλάμενοι τψ άρρώστω ένα επιχρώζη τρις της ήμέρας τό καθ' ή τό άλγος χωρίον διά της διαλύσεως ταύτης. Πρό έσωτερικήν χρήσιν ούδέν φάρμακον έθεωρήσαμεν ένδεδειγμένον.

Τη 11η Ιανουαρίου προσήλθε και αυθις προς ήμας ό πάσχων, φέρων μεθ' έαυτου έτερόν τινα, πάσχοντα τό αυτό, ως έλεγε, νόσημα (*) και επιέμενον του αυτού εκείνου φαρμάκου, όπερ επί του πρώτου άρρώστου απέδειχθη α τσοούτον ώφέλιμον κ. Διαβεβαίωσε δε ήμας ό τη διαλύσει του φθειραγγίου χρηςάμενος άρρώστος, ότι μετά την τρίτην επιχρωσιν του αλγύντος χωρίου ψχετο έξ ολοκλήρου τό άλγος. Επιθλίψαντες και αυθις την κατά τό υποκογχικόν τμήμα άρχήν του υποκογχικού νεύρου, εύρομεν αυτό πάντη αναλγές. Εξακολουθήσας δε ό πάσχων, κατά συμβουλήν ήμών, επί τρεις έτι εβδομάδας την χρήσιν του φθειραγγίου κατά τον αυτόν τρόπον, διετέλεσεν απιλλαγμένος των βασανιστικών εκείνων αλγηδόνων μέχρι της 11ης του παρελθόντος Απριλλου, ότε είδομεν τελευταίον τον άνθρωπον. Εμάθομεν δε παρ' αυτού, ότι από της 6ης ήμέρας, άφου ήρξατο να μεταχειρίζεται τό φθειράγγιον, κατά πάσαν επιχρωσιν *διδόδετο καθ' άπαν* αυτού τό σώμα τό κατά τό χωρίον της έφαρμογής αισθημα της θερμότητος και κινδύσεως.

Μετά την νοσολογικήν ταύτην αφήγησιν, ήτις, ως ήδη έν αρχή του λόγου έφημεν, αποδεικνύει, ότι ή τοπική χρήσις του φθειραγγίου δύναται ν' αποβή ώφέλιμος και επί νευροπαθειών χρονίων ήδη γενομένων, υπολείπεται ήμιν έτι ένα διαλάβωμεν επί τη βάσει των άχρι τουδε πειραματικών έρευνών και κλινικών παρατηρήσεων περι των φαρμακοδυναμικών έν γενει ιδιοτήτων του περι ου ό λόγος φαρμάκου

(του όποιου κατά τά τελευταία ταύτα έτη έγενεκεύθη ή θεραπευτική χρήσις, μάλιστα έν Αγγλία και Γερμανία) και περι των νοσολογικών ειδών καθ' ών άχρι τουδε άντετάχθη μετ' επιτυχίας.

Τό φθειράγγιον, έξωτερικώς έφαρμοζόμενον, ούδέν έν πρώτοις επιφέρει έρεθισμόν του δέρματος, τό όποιον, κατ' άρχάς, ούδ' έκ της κατά φύσιν αυτού χροιάς εξίσταται. Αλλ' έν ή τοπική έφαρμογή του φαρμάκου παραταθή επί τινα χρόνον, επιγίνεται κατά τό χωρίον της έφαρμογής αισθημα θερμότητος και ιδιόζοντός τινος κνισμού, όστις ένίοτε γίνεται αισθητός κατά τους δακτύλους των τε χειρών και ποδών. Πολλάκις επιφέρει ή τοπική χρήσις του φθειραγγίου ηλεκτρικές συσπάσεις των προσωπικών μυών (μάλιστα του σφιγκτήρος του σώματος, των εις αυτόν καταρυσμένων μυών και των κινητικών του βολβου του όφθαλμου) και καθιστά τό καθ' ή γίνεται χωρία του δέρματος τά μέγιστα ευπαθή προς την επίδρασιν του τε ήλεκτισμού και γαλβανισμού. Ένίοτε, ει και σπανιώτατα, διαφλύουσι τά χωρία ταύτα εξάνθημα τι, παρεμφερές προς τά ιδρώα, ή την άνεμοφλογιάν (*Varicella venlosa, V. emphysematosa*). Καθ' ή δε επανειλημμένως παρετήρησεν ό Κ. *Turndull* και έκ της άνωτέρω εκτεθειμένης ήμετέρας περιπτώσεως βεβαιούται, πολλάκις επεκτείνεται τό κατά τό χωρίον της έφαρμογής αισθημα της θερμότητος και του κνισμού ανά παν τό δέρμα, ένψ ό Κ. *Forske*, τούναντίον, λέγει, ότι ούδέποτε παρετήρησε τό τοιοούτον.

Περί δε της επί τη έσωτερική χρήσει ενεργείας του φθειραγγίου γινώσκομεν μετά θετικότητος, ότι 1/2—1/6 του Κόκκου, έσωτερικώς ληφθέν, επιφέρει αισθημα κνισμού εις χωρία, άφρησκότα του τομάχου, οίον έν τοις άκροις των δακτύλων των τε χειρών και ποδών, κατά τους άγκωνας, τάς ίγνυς, τους ώμους, τό μέτωπον και τάς άφρυκτάς χώρας, βραδύτερον δε και κατά τους μηρούς, τό υπογάστριον και τά νώτα. Μετά των αισθημάτων τούτων επέρχεται και αισθημα, ότε μέν θερμότητος, ότε δε ψύχους, κατά τό δέρμα, μάλιστα έν τοις άνω και τοις κάτω άκροις, έτι δε και έν τψ στόματι, ώσει επένεες ριπή θερμού, ή ψυχρού άνέμου. Τα φαινόμενα ταύτα, άτινα χαρακτηρίζουσι την ενεργειαν του περι ου ό λόγος φαρμάκου, εκφαινόνται σταθερώς μεθ' εκάστην δόσιν, διαλείποντα έντελώς μεταξύ δύο έπαλλήλων δόσεων. Προς τοις ρηθείσι χαρακτηριστικούς φαινόμενοις, άτινα παρετήρησε και ό Κ. *Ebers*, προσεπέρχονται ένίοτε συσπάσεις των μυών (όμοιάζουσαι πολλάκις, κατά τον *Cunier* και *Reiche*, προς ηλεκτρικούς κλονισμούς) και τρόμος του συσπομένου γού, ή των προσωπικών μυών. Η ιδιότης

μάλιστα αυτη του φθειραγγίου έχρησιμοποιήθη υπό του ιατρού Κ. *Denon*, εισκλύσαντος τό φθειράγγιον (Κόκ. 6) επί τινος έκ καταδύσεως νεκροφανός (άφου απέδησαν μάτιαι άπασαι αι προς επαναγωγήν αυτού εις την ζωήν καταβλήθεισαι προσπάθειαι), προκαλέσαντος ούτω κραταίως και διαρκείς κλονικές συσπάσεις κατά μόνον τό επιγάστριον (πιθανώς του διαφράγματος) και ούτως επαναγαγόντος τον νεκροφανή εις την ζωήν. Επί τη έσωτερική χρήσει του φθειραγγίου γίνεται προσέτι δραστηριότερα ή λειτουργία του δέρματος και των νεφρών, ένίοτε δε και των σιελωποιών αδένων. Ο Κ. *Reiche* παρετήρησε μάλιστα, ότι, ληφθείς έσωτερικώς επί 14 ήμέρας της περι ής ό λόγος φαρμακευτικής ούσίας, επήλθε δαψιλής πτυκτισμός. Κατά τον Κ. *Forske*, σπανιώτατα επί των κήζομένων επιφέρει τό φθειράγγιον, έσωτερικώς λαμβανόμενον, έμετον και βύσιν κοιλίας. Ένίοτε μάλιστα, ένψ γίνεται έσωτερική χρήσις του φθειραγγίου, επέρχεται στεγνότης γαστρός, ώστε και αναγκαζόμεθα ένα δίδωμεν από καιρού εις καιρόν ήπιόν τι υπαγωγικόν. Όσον όμως περι του έμέτου, φαίνεται, ότι ή διαβεβαίωσις του Κ. *Forske* είναι αναλήθης, ως άντις αντισταχουμένη προς τάς παρατηρήσεις των Κ. Κ. *Turndull*, *Fogel*, *Ebers*, *Cunier*, *Esche* και *Reiche*, διαβεβαιούντων, ότι παρετήρησαν έμετον επί τη χρήσει μικροτάτων δόσεων φθειραγγίου. Ένίοτε επιφέρει τό έσωτερικώς λαμβανόμενον φθειράγγιον άχωρῶδες τι εξάνθημα περίξ του στόματος. Κατά τάς παρατηρήσεις του *Turndull*, τό φθειράγγιον, είτε έσωτερικώς λαμβάνεται, είτε επί της καρδιακής χώρας εφαρμόζεται, υποστέλλει την τε ένστασιν και τον αριθμόν των σφυγμών και επενεργεί ιδιόζοντως επί των νεφρών, επανέξαν υπερβαλλόντως τό υπ' αυτών απολειτουρούμενον έκκριμα. Περί της διουρητικής ταύτης ενεργείας του φθειραγγίου λέγει τά εξής ό Κ. *Ebers*: «—Τις θέλει πιστεύσει, ότι, μετά την μόλις δις, ή τρις, έν διαστήματι 24 ώρών γενομένην επάλειψιν άσθενεστάτης διά φθειραγγίου αλοιφής επί των έσω των μηρών, ή επί των νώτων, ή επί της χέλους, ή περι τον όμφαλόν, κήζον τον τοσοούτον τά ούρα, ώστε οι πάσχοντες έγένοντο έντεθεν λιπόσαρκοι, τό τυχόν υπάρχον οίδημα εξέλιπε, ή και αυτό τό έν τη κοιλιακή νηδύι τυχόν συνηγμένον υδερικόν εξίδρωμα άνεπόθη έν ούτω βραχυτάτω χρόνω;». Επί των 24 περιπτώσεων, έψ' ών ό Κ. *Ebers* έχρησάτο θεραπευτικώς τψ περι ου ό λόγος φαρμάκου, ούδέποτε επήλθεν επισκότισις της λειτουργίας του έγκεφάλου, ούδ' ήταν τό φάρμακον έφηρμάζετο επί χωρίων, κειμένων πλησιέστατα τψ κεντρικῶ τούτω μέρει του νευρικού συστήματος. Τό φθειράγγιον, δι-

(*) Σημειούται, ότι ό πάσχων ούδέποτε έσχε συφιλικήν τινα πάθησιν.

(**) Σύν τη χρήσει του φαρμάκου τούτου προσεβλήθησαν και βδέλλαι κατά τό αλγύνον χωρίον.

(*) Έφεξής όμως έβεβαιώθημεν, ότι τό αλγούν νεύρον ήν ένταύθα, ούχι τό υποκογχικόν, αλλ' ό προσωπικός κλάδος του ζυγωματικού, πιεζόμενος υπό τινος έξοστώσεως του κροταφικού όστου.

δόμενον εσωτερικῶς, ἔπρω καὶ πρὸς μόνον $\frac{1}{10}$ τοῦ Κόκκου, προξενεῖ δυσπεπτικὰς ἐνοχλήσεις μετὰ ναυτιάσεων καὶ σκοτοδινῶν, ἢ καὶ παντελῆ ἀνορεξίαν. Ἰς ἐκ τούτου ἠναγκάσθη ὁ Κ. Ebers ἵνα ἀντικαταστήσῃ ἀντὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐφαρμογῆς τὴν ἐξωτερικὴν, ἣτις σήμερον εἶναι ἡ ἀποκλειστικῶς ἐν χρήσει.

Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, τὸ φθειράγγιον κέκτηται τὰς ἐξῆς φαρμακοδυναμικὰς ιδιότητας: α'.) ἐνεργεῖ εἰδικῶς ἐπὶ τε τοῦ νωτιαίου καὶ τοῦ προμήκου μυελοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐκπορευομένων νεύρων, ἀλλὰ καθ' ὅλως ἐναντίον τῆς ἡ στυρυγίνης τούτεστιν, ἐνῶ τὸ ἀλκαλοειδές τούτο ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν κινητικῶν νεύρων, τὸ φθειράγγιον ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν αἰσθητικῶν. Διὸ καὶ ἐκφαίνει τὴν κυριωδέστεραν αὐτοῦ θεραπευτικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν νευραλγιῶν καὶ τῶν σφόδρα ἀλγυνουσῶν ἀρθριτικῶν καὶ ρευματικῶν παθήσεων β'.) μεταδιαθέτει, νοσηρῶς διατεταραγμένην οὖσαν, τὴν μοῖραν ἐκείνην τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἣτις προίσταται τῆς καθόλου διαθρέψεως, καὶ διὰ τούτου ἀποβαίνει λίαν θεραπευτικὸν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος φάρμακον ἐπὶ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων, καθ' ἃς ἡ εἰρημένη μοῖρα τοῦ νευρικοῦ συστήματος καθίσταται ἔδρα τῶν ἀλγεινοτάτων αἰσθημάτων, ἢ δὲ ἀφομοιωτικὴ αὐτῆς λειτουργία μετὰ τῶν ἐκκρίσεων καὶ ἀπεκκρίσεων εἶναι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον, ὑπεσταλμένη. Αἱ νοσηραὶ δὲ διαταραχαί, περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος, ἐνίστανται, ὅτε μὲν κατὰ πρωτοπάθειαν, ἐξαλλάσσοντος νοσηρῶς τοῦ νευρικοῦ συστήματος τῆς κάτω κοιλίας (ὅπως, ὡς ἐν παραδείγματι, ἐπὶ τοῦ οὗτω δὴ καλουμένου ἀνευ ἀνατομικῆς ὑποστάσεως ὑστερισμοῦ καὶ ὑποχονδρίας), ὅτε δὲ κατὰ δευτεροπάθειαν, οἷον συναγωγὰ ἐξιδρωμάτων, ἢ ψευδοπλάσματα, ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ γ'.) ἐπιδρᾷ ἐρεθιστικῶς ἐπὶ τῆς βλενομεμβράνης τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, ἐὰν ἔλθῃ εἰς ἄμεσον μετ' αὐτῶν ἐπαφὴν, διὸ καὶ πρέπει νὰ κατατάσσεται τὸ φθειράγγιον ἐν τῇ τάξει τῶν δριμύων.

Τὸ φθειράγγιον εἶναι ἀντενδεδειγμένον, ὅταν φλεγμαινώσιν, ἢ ὡσιν εὐερέθισα τὰ πεπτικὰ ὄργανα. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐμμήνου καθάρσεως καὶ τῆς ἐγκυμοσύνης ὁ Κ. Reiche παρετήρησεν ἐπελθοῦσαν ἔκτρωσιν κατὰ τὸν τρίτον τῆς κυήσεως μῆνα ἐπὶ τῇ χρήσει τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος φαρμακευτικῆς οὐσίας.

Τὰ νοσολογικὰ εἶδη, πρὸς ἃ ἀπεδείχθη ὑφέλιμον τὸ φθειράγγιον, εἰσὶ τὰ ἐξῆς:

α'.) Αἱ νευραλγίαι, οὐ μόνον αἱ ἀρτίως ἐνεστηκυῖαι, ἀλλὰ καὶ αἱ ἤδη χρόνιοι γενόμεναι, οἷα καὶ ἡ ὑπ' ἡμῶν παρατηρηθεῖσα. Ἡ εἰδικὴ τοῦ φθειράγγιου ἐνέργεια ἐπὶ τῶν νευραλγιῶν ἐξηγεῖται ὡς ἐκ τῆς ἰδιαζούσης σχέσεως, ἣν τὸ φάρμακον τούτο ἔχει πρὸς

τὰ αἰσθητικὰ τῶν νεύρων, ἀντικειμένως πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς στυρυγίνης, ἣτις ἐξασκεῖ τὴν φυσιολογικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῶν κινητικῶν νεύρων. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ μὲν στυρυγίνη ὑφέλει πρὸς τὰς κατ' ἐξασιν, ἢ ὑποστολὴν τῆς λειτουργίας τῶν κινητικῶν νεύρων παθήσεις, τούτεστι τὰς παραλύσεις καὶ τοὺς σπασμούς, τὸ δὲ φθειράγγιον ὑφέλει, τούναντίον, πρὸς τὰς ἐξ ἐντάσεως τῆς λειτουργίας τῶν αἰσθητικῶν νεύρων παθήσεις, οἷον τὰς νευραλγίας. Ὁ Ebers κατώρθωσεν ἵνα θεραπεύσῃ τῇ διὰ φθειράγγιου ἀλοιφῇ (5—10 Κόκ. φθειράγγιου πρὸς β—1 $\frac{1}{3}$ λίπους) 4 σφοδρότατες προσωπαλγίας.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης περιπτώσεως ἡ προσωπαλγία, ἣτις ἦν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον σφόδρα ἐνόστατο καθ' ἐκάστην καὶ διήρκει ἐνίοτε ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας, κατεῖχεν ἅπασαν τὴν δεξιάν παρεῖαν καὶ ἠδραζεν ἐπὶ τε τοῦ προσωπικοῦ νεύρου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀναστομαυμένων κλώνων τοῦ δευτέρου κλάδου τοῦ τριδύμου νεύρου, τῶν τε εἰς τὴν παρεῖαν καθηκόντων (τούτεστι τῶν μηλικῶν ὑποδερμικῶν νεύρων) καὶ τῶν ἀποτελούντων τὸ ὑποκογχικὸν νεῦρον. Ἐπηλείφετο δὲ ἐπὶ τῆς ἀλγούσης παρεῖας δις, ἢ τρις τῆς ἡμέρας τῆς διὰ φθειράγγιου ἀλοιφῆς (5 Κόκκοι φ. πρὸς β— $\frac{1}{3}$ λίπους) ὅσον κύαμος. Περὶ τοῦ θεραπευτικοῦ ἀποτελέσματος ἀναφέρει ὁ Κ. Ebers ἐπὶ λέξεως τὰ ἀκόλουθα: « εὐθὺς μετὰ τὰς πρώτας ἐπαλείψεις ὑπεστάλη ἡ εὐαίσθησία τοῦ πεπονθότου χωρίου, μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν ἠλαττώθη ἐπισήμως ἡ δριμύτης τοῦ ἀλγους, τὴν ὀδύνην τὸ ἀλγος ἐπανήρχετο σπανιότατα, ἐκλιπὼν ἀνεπιστρεπτὴ ἐν τῷ διαστήματι δεκατεσσάρων ἡμερῶν v. Ἐν ἑτέρᾳ δὲ τινι περιπτώσει, ἐν ἣ τὰ ἀλγύοντα νεῦρα ἦσαν, οὐ μόνον τὰ προσωπικά, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρος ὁ πρῶτος κλάδος τοῦ τριδύμου, ἰδίως δὲ ἡ μετωπικὴ αὐτοῦ μοῖρα, ἐπηνέχθη ἐπίσης τῇ τοπικῇ χρήσει τῆς διὰ φθειράγγιου ἀλοιφῆς διαρκῆς ἡσας. Τὸ αὐτὸ ἀγαθὸν θεραπευτικὸν ἀποτέλεσμα ἐπετεύχθη διὰ τοῦ αὐτοῦ τοπικοῦ μέσου ἐπὶ τε τῆς δευτέρας καὶ τετάρτης περιπτώσεως καὶ ἐπὶ τριῶν ἄλλων ἐπιμόνου ἰσχυάδος. Καὶ ὁ ἐν Montpellier δὲ ἰατρὸς Κ. Cunier κατώρθωσεν ἵνα διὰ τῆς τοπικῆς χρήσεως τοῦ φθειράγγιου θεραπεύσῃ σφοδρότατες νευραλγίας τῶν προσωπικῶν καὶ ἰσχυαδικῶν νεύρων. Τῆς ἀκεσωδύνου ταύτης δυνάμεως τοῦ φθειράγγιου ἐπειράσαντο κατὰ τὴν ἰατρικὴν αὐτῶν πρᾶξιν καὶ ἄλλοι ἰατροί, οἷον ὁ Forcke, ὁ Reiche, ὁ Turnbull κ. ἄ. Ὁ τελευταῖος μάλιστα οὗτος, ὅταν μὲν ἡ προσωπαλγία κατεῖχε μείζονα ἔκτασιν, ἀνέγραψεν 20 κόκκους φθειράγγιου πρὸς 1— $\frac{1}{3}$ λίπους, ὅταν δὲ τὸ ἀλγος ἦν ἐπὶ πολὺ κατεστηρικμένον ἐν

ἐνὶ καὶ μόνῳ χωρίῳ, πύξενεν εἰς 40 κόκκους τὸ πρὸς ἐκάστην Οὐγγίαν λίπους λαμβανόμενον ποσὸν τοῦ φθειράγγιου. Ανατρίβεται δὲ τὸ ἀλγὸν χωρίον διὰ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀλοιφῆς μέχρις οὐ ἐμποικηθῆ αἰσθημα θερμότητος καὶ κνισμονῆς.

β'.) Αἱ παραλύσεις, καθ' ἃς ἐπικρατεῖ ἡ νοσηρῶς ἐπιτεταμένη αἰσθητικότης τοῦ παραλελυμένου νεύρου. Ὅπως δὲ κατὰ τὴν τοπικὴν χρῆσιν τῆς στυρυγίνης ἐπὶ τῶν καθαρῶν παραλύσεων ἢ ἐπέλευσις κλονικῶν φαινομένων κατὰ τὸ παραλελυμένον γυῖον εἶναι προάγγελος ἀγαθοῦ ἀποτελέσματος, οὕτω καὶ ἡ τοῦ κνισμοῦ κατὰ τὴν τοπικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ φθειράγγιου ἐπὶ τῶν παραλύσεων, ἃς συνοδεύει ἐξαρσις τῆς αἰσθητικότητος.

γ'.) Ὁ ρευματισμὸς καὶ ἡ ἀρθρίτις, μάλιστα ὡς ὁ Ebers εἰδικώτερον ὀρίζει, ὅταν καὶ τὸ νευρικὸν σύστημα, ἢ μόνον οἱ κατὰ τὰ πεπονθότα χωρία κλώνες αὐτοῦ ἐκφαίνουσι διὰ δριμύτος ἀλγους, ὅτι συμμετέχουσι τῆς παθήσεως. Ὁ Gebhard μάλιστα, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰατρικῆς αὐτοῦ πείρας, συμβουλεύει νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν χρῆσιν τοῦ φθειράγγιου καὶ ἐπὶ τῶν καθαρῶς μυϊκῶν ρευματισμῶν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔτι τῆς ὀξείας ἀρθρίτιδος.

δ'.) Λίαν ἐπίμονοι καὶ ἤδη χρόνιοι γενόμενοι νευρώσεις τοῦ γαγγλιακοῦ συστήματος, ἐπαγόμεναι ἐπίσημον ὑποστολὴν τῆς διαθρέψεως, δικτάραξιν τῆς λειτουργίας τοῦ χυλοποιητικοῦ συστήματος, νωθίαν τῶν ἐκκριτικῶν καὶ ἀπεκκριτικῶν ὀργάνων, καὶ συνοδευόμεναι ὑπὸ τε λίαν ἀνιαρῶν ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ αἰσθημάτων καὶ ὑπὸ ταραχῆς τοῦ ψυχικοῦ συστήματος, πρὸ πάντων δὲ ὑποχονδριακῶν φαινομένων, ἅτινα ἐνίοτε ἐπιτείνονται μέχρι μελαγχολίας, ἢ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς. Ἐν ταῖς τοιαύταις περιπτώσεσι τὸ φθειράγγιον εἶναι τὸ ἀνυσσιμώτερον βοήθημα, ἐπιφέρον ἐνίοτε θεραπείαν καὶ ἐπὶ νόσων ἀπεγνωσμένων, ἢ μεταδιαθέτον διὰ τῆς ἐν αὐτῷ εἰδικῆς δυνάμεως τὸ τῆς διαθρέψεως προϊστάμενον μέρος τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἐν τινι ἐνταῦθα ἀναγομένη περιπτώσει, ἐν ἣ ἠπειλείτο καὶ ἡ τοῦ ψυχικοῦ συστήματος ἀκεραιότης, ἅπασαι δὲ αἱ καταβληθεῖσαι θεραπευτικαὶ προσπάθειαι ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς, ἐπετεύχθη ἡ ἐντελής ἡσας διὰ μέσου τῶν διὰ φθειράγγιου ἀνατρίψεων. Μετὰ δύο μόλις ἀνατρίψεις παρετηρήθη ἐκφανσατὰ βελτίωσις, ἐξαρθείσης ὅπως οὖν τῆς πεπτικῆς δυνάμεως καὶ βελτιώσεως τῆς ἀπεκκρίσεως τῶν οὔρων καὶ τῆς λειτουργίας σύμπαντος τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἐνέστησαν δὲ κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τοπικοῦ ἀλγεινά τινα αἰσθήματα, ὧν ὁ πάσχων ἠσθάνετο πρῶτον ἤδη, ὡς ἔλεγε. Τὰ ἀλγη ταῦτα εἰσὶ τὸ ἀσφαλέστερον τεκμήριον, ὅτι ἐπετεύχθη

ἡ διὰ τοῦ φθειράγγιου μεθαρμογὴ τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

ε'.) Τὰ ὑστερικὰ ἐξιδρώματα, μάλιστα τὰ κατὰ τὸ δέρμα καὶ τὴν κάτω κοιλίαν, τὰ προερχόμενα ἐξ ἐπιστάσεως τοῦ αἵματος ἐν τῷ συστήματι τῶν πυλῶν καὶ ἐν τῷ ἥπατι, ἢ ἐκ διαλειπόντων πυρετῶν, ἢ ἐκ ρευματικῶν ἐπιπλοκῶν, ὅπως συμβαίνει ἐπὶ τοῦ οἰδήματος. Ἄλλ' ὅταν προῆκεν ἤδη ἡ νόσος μέχρι καιρίων ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων, ἐπισήμου καταπτώσεως τῶν δυνάμεων, ἢ πυρετοῦ σφοδροῦ καὶ παραμονίμου, τότε, οὐ μόνον οὐδεμίαν πλέον δυνάμειν νὰ ἐλπίσωμεν ὠφέλειαν ἐκ τοῦ φθειράγγιου, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῆς τὸ ἐντεῦθεν καθίσταται ἡ χρῆσις τοῦ φαρμάκου τούτου.

ς'.) Αἱ καρδιακαὶ ἐκείναι παθήσεις, αἵτινες συνίστανται εἰς μόναν λειτουργικὰς τῆς καρδίας διαταραχάς, ὡς ἐπὶ τῶν ὑστερικῶν γυναικῶν. Ἐν ταῖς τοιαύταις παθήσεσι τὸ φθειράγγιον, ἐπενεργοῦν ἐπὶ τοῦ καρδιακοῦ πλέγματος, ὑποστέλλει τὴν νοσηρῶς ἐξηρημένην ἐνέργειαν τῆς καρδίας, καταπαύει τοὺς νευρικοὺς αὐτῆς παλμούς καὶ τὴν ἀταξίαν τοῦ ρυθμοῦ τῶν σφύξεων. Ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Turnbull, ὅτι τὸ φθειράγγιον ὠφέλησε καὶ ἐπὶ ὀργανικῶν παθήσεων τῆς καρδίας, φαίνεται ἀνυπόστατος καὶ στηρικτομένη ἐφ' ἡμαρτημένων διαγνώσεων.

ζ'.) Αἱ παραλυτικαὶ καὶ ἀλγεινὰ παθήσεις τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὰ παρεπόμενα τῇ καταγωγῇ τοῦ ὑποχύματος. Περιτρίβεται δὲ ὁ πεπονθὸς ὀφθαλμὸς δις τῆς ἡμέρας ἐπὶ 5—15 λεπτ. ἐκάστοτε διὰ 2 $\frac{1}{2}$ τῆς διὰ φθειράγγιου ἀλοιφῆς (10—30 Κόκ. φ. πρὸς 1 $\frac{1}{3}$ λίπους). Πρέπει δὲ νὰ γίνεταί ἡ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνατρίψις αὕτη λίαν πεφυλαγμένως, καθότι, ἐὰν τὸ ἐλάχιστον φθειράγγιου ἔλθῃ εἰς τὸν ἐπιπεφυκότα, ἐπέρχεται ἐντεῦθεν φλεγμονὴ σφοδρὰ καὶ δυσίατος.

49. Περὶ σειριάσεως.

Ὁ ἄγγλος στρατιωτικὸς ἰατρὸς Κ. William Pirrie, παρατηρήσας ἐν ταῖς μέσαις ἀνατολικαῖς Ἰνδίας κατὰ τινα ἐν τῷ ἕρει στρατηλασίαν πολλὰς περιπτώσεις σειριάσεως (Insolatio, coup de soleil, sunstroke, Sonnenstich), δημοσιεύει (Lancet, I. 21. 22.) τὴν ἐντεῦθεν προσγενομένην αὐτῷ πείραν περὶ τὸ νόσημα τούτο, ὅπερ καὶ ἐν Ἑλλάδι τοσοῦτον συγχάξιν καὶ ἐν οὗτω θανατηρᾷ ἐντάσει προσβάλλει τοὺς μένοντας ἐπὶ πολὺ ἐκτεθειμένους ἐν ἥρᾳ ἕρους εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων.

Ἡ ἐντασις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος νόσηματος εἶναι, καθ' ἃ παρετήρησεν ὁ Κ. Pirrie, τριῶν βαθμῶν. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν εἰς τὸ παραχρῆμα ἀναιρετικῶν περι-

πτώσεων οὐδὲν πρόδρομον σύμπτωμα παρατηρεῖται. Ὁ προσβληθεὶς καταπίπτει αἴφνης καὶ ὡς κεραυνόπληκτος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, μηδεμίαν τῶν περὶ αὐτὸν ἐντυπώσεων ἀντιλαμβάνομενος, καὶ οὕτω, μετ' ὀλίγας τινὰς ταχέως καὶ ἀσθματώδεις ἀναπνεύσεις, τελευτᾷ. Τὸ δῆγμα τῶν οὕτω κατοξέως προσβαλλομένων εἶναι ἐξέρυθρον καὶ καυματηρόν. Αἱ ὑπὸ τοῦ Κ. Ρίττιε παρατηρηθεῖσαι κεραυνοβόλοι σειριάσεις συνέβησαν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐπὶ στρατιωτῶν, ἐφ' ὧν ἐπέδρων ἔτι ἀμέσως αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες. Ὀλιγισταὶ τινες, αἱ ἦττον σφοδραί, παρατηρήθησαν ἐπὶ στρατιωτῶν, ἐν τῇ σκιᾷ ὄντων. Ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τῆς ἐντάσεως ὁ ἡλιόβλητος αἰσθάνεται ἰσχυροῦ τινος ἄλγους κατὰ τὴν κεφαλὴν, καύσεως καὶ ἄλγους ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἐπιτήμου δυσπνοίας. Ἢ ὄγκισις αὐτοῦ σκοτιζέται, τὸ δὲ δῆγμα εἶναι σφοδρὰ καυματηρόν καὶ σχεδὸν πελιδνόν. Φαίνεται δὲ ὁ πάσχων λίαν κεκμηκῶς καὶ αἰτιᾶται πρὸ πάντων ἀφόρητον δύσπνοιαν καὶ συμπίεσιν κατὰ τὸν θώρακα. Καὶ ἐάν μὲν, ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὄντος τοῦ πάσχοντος, ἀντιταχθῶσι κατὰ τῆς καθήσεως τὰ πρόσφορα βοηθήματα (περὶ ὧν ἐφεξῆς ὁ λόγος), ἐρίσταται ἐνίοτε τὸ νόσημα. Ἐάν δὲ διαμελλῶν ἢ χρεῖσις τῶν προσηκόντων θεραπευτικῶν μέσων, τὸ νόσημα μεθίσταται εἰς τὸν τρίτον βαθμὸν, καθ' ὃν προσεπέρχεται ὑπερβάλλουσα κατάπτωσης τῶν δυνάμεων, μάλιστα κατὰ τὴν σπονδυλικὴν στήλην καὶ τὰ γυῖα, σπασμοί, ἔμετοι, ἐπίσημος συστολὴ τῆς κόρης, συχνῆς σφυγμῶν, ἀσβεστος δῖψα, αἰσθητὰ καύσου κατὰ τὸ ἐπιγάστριον καὶ, ἐπὶ τέλους, παντελὴς ἀναισθησία. Ἐνίοτε ἐν ἀρχῇ τῆς νοσήσεως ἐνίσταται πριαπισμὸς μετ' ἐξακοντίσεως σπέρματος. Αἱ ἀναπνευστικαὶ κινήσεις εἰσὶν ἐφ' ἀπασῶν τῶν περιπτώσεων πλείους, ἢ κατὰ φύσιν, μὴ πλήρεις καὶ ἀσθματώδεις. Τῆς ἀναισθησίας προηγείται συνήθως μεγίστη δυσφορία καὶ διέγερσις, ἐμφερὴς πρὸς τὴν τρομῶδη τῶν οἰνοφλύγιον παρακοπήν. Ἢ κατὰστασις αὕτη διαρκεῖ, ὅτε μὲν ἐπὶ μακρότερον, ὅτε δ' ἐπὶ βραχύτερον χρόνον. Πρὶν ἢ ἡ πάθησις ἀπολήξῃ εἰς θάνατον, αἱ κόραι, συσταλλόμεναι ἔτι μᾶλλον, γίνονται στενώταται, αἱ ἐπιπεφυκότες ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐνερευθεῖς, αἱ κατ' ἀρχὰς ταχύτεραι ἢ κατὰ φύσιν ἀναπνεύσεις ἐλαττοῦνται, γινόμεναι ῥεγχιώδεις, αἱ ἔμετοι καὶ αἱ σπασμοὶ πύουσι, ἢ συνείδησις καὶ ἡ αἰσθησις ἐκλείπουσιν ὀλοτελῶς, τὸ δῆγμα γίνεται κολλῶδες, αἱ σριγκτήρες ἐκλύονται, αἱ σφυγοὶ γίνονται δυνεκτῶς σμικρότεροι, διακρινόμενοι ταχεῖς καὶ ἀσθενεῖς, καὶ ἐπὶ τέλους παύουσι διὰ παντός. Ἐάν δὲ ἡ νόσησις δὲν ἀπολήξῃ εἰς θάνατον, μεθίσταται, ὅτε μὲν εἰς παραμόνημον πυρετόν, ἐκλείποντα καὶ τοῦτον βραδυτέ-

ρον, ὅτε δὲ, μετὰ μίαν καὶ μόνην καταβολὴν, εἰς ἀμεσον ἐξυγίαισιν. εἰς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως παραμένουσι μετὰ τὴν παῦσιν τῶν παθογνωμονικῶν συμπτωμάτων, ὅτε μὲν ἐπὶ μακρότερον, ὅτε δ' ἐπὶ βραχύτερον χρόνον, ἄλλη κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ἀμβλυωγμῶς, ἐμβοαὶ τῶν ὠτων καὶ ἄλλη κατὰ τὴν σπονδυλικὴν στήλην καὶ τὰ γυῖα.

Τὰ κατὰ τὴν νεκροψίαν παρατηρούμενα παθολογικὰ φαινόμενα εἰσὶ τὰ ἐξῆς: τὸ περὶ τὸ κρανίον δῆγμα, αἱ ἐπιπεφυκότες, τὰ ἀγγεῖα τῆς παχέως μήνιγγος καὶ τοῦ χοριοειδοῦς πλέγματος καὶ αἱ ἐξ ἐπιπολής τοῦ ἐγκεφάλου φλέβες, μάλιστα αἱ πλησίον τοῦ ἐπιμήκου ἀνωτέρου κόλπου, πλήθουσιν αἵματος. Διατεμνομένου τοῦ ἐγκεφάλου, παρατηρεῖται ἐν αὐτῷ ἐκφανεστάτη ἐρυθρότης, ἀποτελούμενη ἐξ ἐρυθρῶν σιγμῶν, πολυπληθεστέρων τοῦ συνήθους. Ἐν τοῖς πνεύμοσιν ὑπερπολάζει αἷμα ὀρφνόν, ἐνίοτε δὲ καὶ μέλαν. Οὐδέποτε ὅμως παρετήρησεν ὁ Κ. Ρίττιε, καθ' ἃ διαβεβαίωσι, ἐξαγγισμοὺς αἵματος ἐν τῷ παρεγχύματι (=ἀποπληξίαν) τῶν πνευμόνων. Αἱ δεξιαὶ τῆς καρδίας κοιλίαι καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἐκπορευόμενα ἀγγεῖα εὐρίσκονται κατὰ τὴν νεκροτομήν κατὰ τι διευρυσμένα. Τὸ ἦπαρ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὑπεραιμει, τὰ δὲ λοιπὰ ἔγκυα ἔχουσιν ἐντελῶς κατὰ φύσιν. Οὐδαμοῦ δὲ τοῦ σώματος εὐρίσκειται αἷμα πεπηγός.

Ὡς τὸ ἀμεσον τοῦ θανάτου αἴτιον ἐπὶ τῶν πλείστον περιπτώσεων θεωρεῖ ὁ Κ. Ρίττιε τὴν ἀπνοίαν, τουτέστι τὴν εἰς τοὺς πνεύμονας εἰσκομιδὴν ἀνεπαρκῶς ὀξυγόνου. Καὶ εἶναι μὲν ἀναμφισβήτητον, ὅτι τὰ τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος νόσον χαρακτηρίζοντα συμπτώματα ἀποδεικνύουσιν, ὅτι τὸ αἴτιον τῆς θανατηρῆς ἐκβάσεως πρέπει νὰ ζητηθῇ εἰς τοὺς πνεύμονας, ἀλλὰ—: πῶς ἡ κύξημένη θερμοκρασία ἐπιφέρει τὴν ἐν τοῖς πνεύμοσιν ἐπίσασιν ταύτην τοῦ αἵματος; —: ἀραιούσα ὑπερβαλλόντως τὸν εἰσπνεόμενον ἀέρα, ὥστε οὕτως εἰσπνέεται ποσὸν ὀξυγόνου, ἀνεπαρκὲς πρὸς τὴν ὀξειδῶσιν τοῦ αἵματος, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερπλεονάζει τὸ φλεβικὸν αἷμα, ἢ ἐπιδρῶσα ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ δι' αὐτοῦ ἐπιφέρουσα τὴν ἐν τοῖς πνεύμοσιν μεγάλην πληθώραν; Τὸ καθ' ἡμᾶς τὸ αἴτιον τοῦ θανάτου τῶν ἡλιοβλήτων δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς νόσου, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου (ταῦ ἐν ἀκαρεῖ κτείνοντος) εἶναι πολλαπλὴ ἀποπληξία τοῦ ἐγκεφάλου, ἐπὶ δὲ τοῦ β' καὶ γ'. ἢ ὡς ἐκ τῆς ὑπεβολικῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος ἀνεπαρκῆς ὀξειδῶσις τοῦ αἵματος καὶ ὁ ἐντεῦθεν πλεονασμὸς τοῦ φλεβικοῦ, ὥστε ὁ ἄνθρωπον ἦν τεθειμένος ὑπὸ τὸν κώδωνα τῆς πνευματικῆς ἀντίλας, ἡμίκενον ἀέρος. Τὴν πολλαπλὴν ἀποπληξίαν τοῦ ἐγκεφάλου θεω-

ροῦμεν τοσοῦτον μᾶλλον εὐπαράδεκτον, ὅσον τὰ τε καθ' ὅλον τὸ ἀναπνευστικὸν σύστημα ἐδράζοντα συμπτώματα τῆς σειριάσεως, τὰ παρατηρούμενα ἐν ἀμφοτέροις τοῖς πνεύμοσι κατὰ τὴν ἀνατομὴν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀνηρημένων, ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τῶν ἡμιπληγῶν, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ ἦμισυ τοῦ σώματος, τὸ ἀντίθετον εἰς τὸ ἡμισφαίριον τοῦ ἐγκεφάλου, καθ' ὃ ἡ ἐπίσκηψις τῆς ἡμιπληγίας.

Περὶ τῆς θεραπείας τῆς σειριάσεως εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κ. Ρίττιε τὰ ἀκόλουθα. Αἱ καθολικαὶ ἀφαυμάξεις, καθ' ἃ ἐξ οἰκείας πείρας ἐδιδάχθη ὁ συγγραφεὺς, εἰσὶν ἀεὶποτε ἐπιβλαβεῖς, ἐπιταχύνουσαι τὴν θανατηρῆν ἐκβάσιν. Ὡς τὰ ἀνυσιμώτερα θεραπευτικὰ μέσα ἀπεδείχθησαν ἡ τοῦ ἡλιοβλήτου μεταγωγὴ εἰς τὴν σκιάν, οἱ ἀφθανοὶ κατακρουσμοὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ διὰ ψυχροῦ ὕδατος, αἱ ἀνατρίψεις τῶν γυῖων, ἢ κατ' αὐτὰ ἐφαρμογὴ θαλπόντων ἐπιθεμάτων πρὸς ἀποχέτευσιν τοῦ αἵματος ἀπὸ τοῦ θώρακος καὶ τῆς κεφαλῆς, τὰ ὑπαγωγικά, μάλιστα ὁ

ὑδροχλωρικός ἥπιος ὑδράργυρος (Calomelas), τὰ πτητικὰ ἀναληπτικά, ἢ ἐπιθεσις σιναπισμῶν ἐπὶ τοῦ στήθους, ἢ αἱ ἀνατρίψεις αὐτοῦ διὰ τερεβενθίνου ἐλαίου. Πρὸς τούτοις ἀπεδείχθησαν ἐνίοτε ἰοφελίμοι αἱ κατὰ τὴν κεφαλὴν ἀφαυμάξεις. Ἐάν δὲ ὁ πάσχων καταφέρεται ἤδη εἰς κώμα, προσεέλθωμεν ἐκδύριον κατὰ τὸν ἀσχῆνα καὶ ἰσχυρῶς φωνίσσοντα ἐπιθέματα κατὰ τὰ πέλματα καὶ τὰς κνήμας. Ὁ ἰατρὸς Κ. Simpson, ὅπως ἀπελάσῃ τὸν ἐκ τῆς ἐπελεύσεως τῆς ἀπαθείας κίνδυνον, προσπαθεῖ ν' ἀπασχολῇ τὴν προσοχὴν τοῦ ἡλιοβλήτου διὰ μεγαλοφώνως ἀπευθυνόμενον αὐτῷ ἐρωτήσεων καὶ θαρβύτικῶν λόγων, ἐνῶ ἀνατρίβονται διὰ ῥακίων ἐρεῶν τὰ γυῖα αὐτοῦ. Διαβεβαίωσι δὲ ὁ εἰρημένος ἰατρὸς, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου κατέρωθε πολλὰκις ἴνα προλάβῃ τὴν προσεπέλευσιν τῆς ἀπαθείας, ἥτις προμηνύει τὴν εἰς θάνατον ἀναπόφευκτον τοῦ νοσήματος ἐκβάσιν.

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ.

50. Περὶ ἀναθεραπείας τῶν κακῶς τεθεραπευμένων καταγμάτων. [Συνέχεια καὶ τέλος].

Τὴν ὑπὸ τὸ δῆγμα κατακέντησιν, ἢ τὸν ὑπὸ τὸ δῆγμα κατασρασμὸν τῶν κατὰ τὴν ψευδάρθρωσιν μαλθακῶν μορίων, ἐνήργησεν ἤδη ἐπιτυχῶς ὁ Reissinger, συνέσθησε δὲ ἀρτίως καὶ αὐθις ὁ Miller. Ἐκτελεῖται δὲ ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος ἐγχείρησις ὡς ἀκολουθῶς: ἐμπείραντες λοζῶς κατὰ τὴν ψευδάρθρωσιν ἰσχυρὰν βελόνην τοιουτοτρόπως, ὥστε ἡ ἀκικὴ αὐτῆς νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς ψευδαρθρώσεως, διακινουμένη αὐτὴν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ὅπως διαρρήξωμεν τοὺς μεταξὺ τῶν ἐκ τοῦ ἄγμου ἄκρων τοῦ ὀστοῦ συνδεσμοειδεῖς διατόνους. Ὁ δὲ Κ. Biondi μεταχειρίζεται πρὸς τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος ἐγχείρησιν βελονοειδῆς τι σμιλίον, ἔχον τὴν ἀκικὴν ἀμφιτόμον, ἐμπείρων αὐτὸ πολλὰκις καὶ κατὰ παντοίας διευθύνσεις εἰς τὸ χωρίον, ἀφ' οὗ εἶναι συντομωτέρη ἢ πρὸς τὴν ψευδάρθρωσιν ὁδός, καὶ διαιρῶν δι' αὐτοῦ τὰ ἐν τῇ ψευδαρθρώσει τενοντώδη σαρκαφυμάτα. Ἀλλὰ πρὸς ἐκτίμησιν τῆς θεραπευτικῆς ἀξίας τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος χειριστικῆς μεθόδου ἐλλείπει ἔτι ἡ ἀποχρῶσα κλινικὴ πείρα.

Τὴν ἀνάτρησιν τῶν ἐκ τοῦ κατάγματος ἄκρων τοῦ ὀστοῦ καὶ τὴν εἰς τὰ ἐντεῦθεν τρήματα ἐγκατάκρουσιν ἐλεφαντίνων κνωδάκων ἐξετέλεσεν ὁ Dieffenbach ἐν τισὶ περιπτώσεσι μετ' ἐπιτυχίας. Ἐκτελεῖται δὲ ἡ ἐγχείρησις αὕτη ὡς ἐξῆς: ἀνωθεν καὶ κάτωθεν τοῦ κατάγματος καὶ εἰς ἀπόστασιν ἡμί-

σεως περίπου δακτύλου ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ κατάγματος ἄκρων τοῦ ὀστοῦ διατέμνομεν διὰ τινος στενοῦ κοπαρίου πρὸς τὸν κατὰ μήκος ἄξονα τοῦ πεπονητότος γυῖου τὰ μαλθακὰ μόρια κατὰ τὸ ἐγγύτερον τοῦ ἀνατρητέου ὀστοῦ χωρίον· εἶτα δὲ ἀνατιτρώμεν τὸ ὀστοῦν κατὰ τὴν ἐπικαρσίαν αὐτοῦ διάμετρον διὰ τινος τῶν συνήθων ἐλικοειδῶν τερέτρων, ἀναλόγου τὸ πάχος πρὸς τὸ τοῦ ἀνατρητέου ὀστοῦ, φυλαττόμενοι μὴ σχίσωμεν τὸ ὀστοῦν. Ἐξαιρέσαντες τὸ τέρετρον, ἐγκατακρούομεν ἄρμα εἰς ἕκαστον τῶν γενομένων τρημάτων ἀνὰ ἓνα ἡλιακῶμενον κνώδακα ἐξ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ. Εἶτα δὲ ἐπιδεδουμένον προσηκόντως τὸ καθ' ὃ ἡ ἐγχείρησις χωρίον. Ἢ κατὰ τὰς πρώτας μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἡμέρας ἐνσταμένη φλεγμονὴ εἶναι συνήθως, καθ' ἃ διαβεβαίωσι ὁ Κ. Dieffenbach, μετρία. Μετὰ δὲ τὴν 5ην, ἢ 6ην ἡμέραν ἐξοιδαίνουσι τὰ ἄκρα τοῦ ὀστοῦ ὑπὸ τοῦ ἐκ τοῦ φλεγμαίνοντος περισσέτου ἐξιδρωμένου πλάσματος. Ἐάν μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἐπέλθωσι σφοδρὰ ἄλγιδόνες, πρέπει νὰ ἐξελεκώμεν τοὺς κνώδακας διὰ τινος ἡλάγγας καὶ καταπλάσωμεν τὸ χωρίον πρὸς ὑποδομήθειαν τῆς πυήσεως. Μετὰ τινος ὅμως ἡμέρας εἰσάγομεν καὶ αὐθις τοὺς ἐλεφαντίνους κνώδακας, ὅς τότε σπανίως ἀπαιτεῖται ν' ἀφίσωμεν ἐγκεκλιμένους πλέον τῶν δεκατεσσάρων ἡμερῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ χειριστικὴ αὕτη μέθοδος χρήζει περαιτέρω κλινικῆς δοκιμασίας.

Τὸ διάσυστρον συνέστησε πρώτος πρὸς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος θεραπευτικὸν σκοπὸν ὁ Winslow, εἰσά-

γαγον δὲ εἰς τὴν χειρουργικὴν πράξιν ὁ *Physic* καὶ ὁ *Percy*, ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα δὲ μετ' αὐτοὺς χειρουργοὶ ἐχειροῦργησαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχῶς, κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην. Τὸ διασῦρτον, ὅταν μὲν διαμείνῃ ἐπ' ὀλίγον ἐν τῷ παρὰ φύσιν ἄρθρῳ, προξενεῖ μόνον φλεγμονὴν καὶ πλαστικὸν ἐξιδρώμα, ὅταν δὲ διαμείνῃ ἐπὶ πολὺ, ἐπιφέρει, πρὸς τῇ φλεγμονῇ, πύθιν καὶ καταστροφὴν τῶν μεταξὺ τῶν παρὰ φύσιν ἰθρυωμένων ἄκρων τοῦ ὀστέου τενοντῶδων βλαστημάτων καὶ ὑπερχονδρώσεων. Τὸ πρόσκαιρον διάσῦρτον εἶναι ἐνδεδειγμένον ἐπὶ πεπαλαιωμένων συγχονδρώσεων, πρὸς ἃς οὐδαμῶς ὠφέλησαν οἱ ἀναίμακτοι θεραπευτικοὶ μεταχειρισμοί, τὸ δὲ διαρκές, ὅταν ἡ ἐκπρῖσις δὲν εἶναι ἐκτελέσιμος. Γίνεται δὲ ἡ διεκβολὴ τοῦ διασῦρτου κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον ἀπαχθέντων ἀπ' ἀλλήλων δι' ἀντιτάσεως τῶν τὴν ψευδάρθρωσιν ἀποτελούντων ἄκρων τοῦ ὀστέου, ὅπως διεκδύλην εὐχερέστερον διὰ μέσου αὐτῶν τὸ διάσῦρτον, ἐμπαίρομεν ἀρκούντως παχέαν, μακρὰν, τρογγύλην καὶ, κατὰ τὴν ἐκάστοτε περίπτωσιν, εὐθεῖαν, ἢ κυρτὴν βελόνην, φέρουσαν διειρημένον τὸ διάσῦρτον, εἰς τὰ ὑπὲρ τὴν ψευδάρθρωσιν μόρια (φυλαττόμενοι μὴ συνδιατείρωμεν νεῦρον, ἀρτηρίαν, ἢ τινα τένοντα) καὶ προαιθεύμεν αὐτὴν διὰ τῆς ψευδαρθρώσεως μέχρις οὗ προβάλλῃ εἰς τὸ ἀντικείμενον μέρος, ὅθεν ἐξέλκυσεν αὐτὴν καὶ σὺν αὐτῇ τὸ διάσῦρτον, οὗ τὸ πάχος πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ τοῦ ὀστέου καὶ πρὸς τὸν ἀπαιτούμενον βαθμὸν τοῦ ἐρεθισμοῦ. Ἡ ἀποθεραπεία εἶναι οἷα ἢ ἐπὶ τοῦ ἐν γενεῖ διασῦρτου. Τὸ πρόσκαιρον διάσῦρτον ἐξαιρούμεν μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἀφοῦ φλεγμῶσιν ἀρκούντως τὰ μαλακὰ μόρια, τὸ δὲ διαρκές ἀφίνομεν ἐπὶ πολὺ, ἐνίοτε ἐπὶ μῆνας ὅλους, μέχρις οὗ δηλονότι ἀρξάνται νὰ συμπαρῶνται τὰ τὴν ψευδάρθρωσιν ἀποτελοῦντα ὀστέα. Τὸ διάσῦρτον εἶναι μὲν ταμάριον ἐρεθιστικὸν μέρος, ἀλλ' ἔχει ἀφ' ἑτέρου τὰ πλεονεκτικὰ, ὅτι δὲν συνεπάγεται τρώσιν πολλῶν μαλακῶν μορίων, ὅτι δυνάμεθα, αὐξάνοντες, ἢ ἐλαττοῦντες τὸ πάχος αὐτοῦ, ἢ ἐπαλείφοντες τὸ διάσῦρτον διὰ τινος τῶν ἰσίων, ἢ τῶν ἐρεθίζουσῶν ἀλοιφῶν, νὰ αὐξήσωμεν, ἢ ἐλαττώσωμεν τὸν ἐξ αὐτοῦ ἐρεθισμόν ὅτι, πύθιν ἐνισχυμένης, ἀποφύξει ἀκωλύτως τὸ πῦον, εὐρίσκον διττὴν διέξοδον, καὶ ὅτι δυνάμεθα κατὰ πάσαν στιγμὴν νὰ ἐξαίρεσωμεν τὸ προξενούν τὸν ἐρεθισμόν ἀλλότριον σῶμα. Τὰ συνηθέστερα τῶν ἐπὶ τῇ διεκβολῇ τοῦ διασῦρτου παρατηρουμένων δυσαρξίων ἐπακολούθων εἰσὶ ψευδερυσίπτελας, δαψιλῆς πύθιν, φλεβίτις, πυαιμία, τερηδῶν, ἢ καὶ νέκρωσις, τῶν τὴν ψευδάρθρωσιν ἀποτελούντων ἄκρων τῶν ὀστέων. Ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν, ἐνεργούντες πεφυλαγμένως τὴν τοῦ διασῦρτου διεκβολήν.

Πρὸς λύσιν τῶν μεταξὺ τῶν παρὰ φύσιν ἰθρυωμένων ἄκρων τοῦ ὀστέου σχηματιζομένων ψευδοσυνδέσμων καὶ χόνδρων ἐγένετο χρῆσις, οὐ μόνον τοῦ διασῦρτου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκπρῖσεως καὶ τοῦ καυτηριασμοῦ. Ἡ ἐκπρῖσις, ἢν πρῶτος ἐξετέλεσεν ὁ *Withe*, πλήρῳ μὲν ἀσφαλέστερον τὸν δι' αὐτῆς ἐπιδικωμένον θεραπευτικὸν σκοπὸν, ἀλλ' εἶναι ἐξ ὀλων τῶν ἐναίμων μεταχειρισμῶν ὁ μάλλων κακῶν, πρὸς δὲ καὶ καθιστᾷ τὸ πεπονθὸς ὀστέον βραχύτερον, ἢ κατὰ φύσιν. Ἴστε ἢ εἰς τὴν ἐκπρῖσιν προσφυγὴ πρέπει νὰ γίνεται μόνον, ὅταν ἡ ψευδάρθρωσις, μάλιστα διάρθρωσις οὖσα, ἢ πεπαλαιωμένη καὶ ἀφοῦ ἤδη ἀπέβῃ ματαία ἢ χρῆσις ὄλων τῶν ἠπιωτέρων μέσων, ἢ δὲ καθολικὴ κατάστασις τοῦ πάσχοντος οὐδαμῶς ἀντενδεικνύει τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγχείρησιν. Ἰδίως ἐνδεδειγμένη εἶναι ἡ ἐκπρῖσις, ὅταν ἀμφότερα τὰ τὴν ψευδάρθρωσιν ἀποτελοῦντα ἄκρα τοῦ ὀστέου, ἢ θάτερον μόνον, ὡς τερηδονισμένα. Ἐκτελεῖται δὲ ἡ ἐγχείρησις τὸν δετὸν τρόπον ἐμβαλόντες τομὴν (τὸ μέγεθος ὅσον δακτύλων τινῶν καὶ μέχρι τοῦ ἐκπρῖσεύου ὀστέου διήκουσαν) κατ' ἕξιν τοῦ πεπονθὸς γυίου καὶ κατ' ἐκεῖνο τὸ χωρίον τῶν μαλακῶν μορίων, καθ' ὃ εἶναι εὐπροσιτώτερον τὸ ἐκπρῖστέον ὀστέον, ἀποψιλῶμεν τὸ ἄκρον αὐτοῦ, φειδόμενοι τοῦ περιόστεου, καὶ διατέμνομεν ἐγκαρσίως τὴν ψευδάρθρωσιν. Συγκάμφαντες εἶτα τὸ κατεαγὸς ὀστέον, ἐκδιάζομεν τὰ τὴν ψευδάρθρωσιν ἀποτελοῦντα ἄκρα αὐτοῦ διὰ τῆς γενομένης τομῆς καὶ ἀποψιλῶμεν αὐτὰ καὶ ὀπισθεν. Ἰποθέμενοι ἀκολούθως δυσπαθῆ τινα πλάκα ὑπὸ τὰ ἐκπρῖστὰ ἄκρα τοῦ ὀστέου πρὸς προφύλαξιν τῶν μαλακῶν μορίων, ἀφαιρούμεν τὸ κατὰ τὴν ψευδάρθρωσιν τενοντῶδες, ἢ χονδρῶδες ἐπικάλυμμα διὰ τοῦ πρίανου, ἢ διὰ τῆς ὀστεοτόμου χηλῆς, ἢ διὰ τῆς τομίδος, ἢ διὰ τοῦ μαχαίριου. Ἀλλ' ἐάν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν διὰ τοῦ τραύματος ἀμφότερα τὰ τὴν ψευδάρθρωσιν ἀποτελοῦντα ἄκρα τοῦ ὀστέου, πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν ἐκπρῖνοντες μόνον τὸ ἐν, τὸ δ' ἕτερον ἀμύσσοντες, ἢ καυτηριάζοντες. Γενομένης τῆς ἐγχείρησεως, εὐθετίζομεν τὸ ὀστέον καὶ, μετὰ τὴν ἐπίσχεσιν τῆς αἱμορραγίας, συνάγομεν τὰ χεῖλη τοῦ τραύματος δι' ἐμπλάστρου κολλητικῆς, ἢ διὰ κολλωδίου, ἢ διὰ ραφῆς καὶ ἐπιδεσμοῦμεν τὸ χεῖρμα ἐν τῷ τρόπῳ τὰ κατάγματα. Ἡ περαιτέρω θεραπεία εἶναι οἷα ἢ πρὸς τὰ μετὰ τραυμάτων κατάγματα. Τὰ μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ταύτην ἐνίοτε παρατηρούμενα δυσάρεστα ἐπακόλουθα εἰσὶν ἐκτεταμένη φλεγμονή, δαψιλεστάτη πυόρριξις, φλεβίτις, πυαιμία, κάθεις πύου, τερηδῶν κ. τ. τ.

Τὴν καυτηρίασιν ἐξετέλεσε πρῶτος ὁ *Withe* ἐπὶ τινος κατὰ τὴν κνήμην ψευδαρθρώσεως, τὸ μὲν τῶν ψευδῶς ἰθρυωμένων ἄκρων τοῦ κατεαγῶτος

ὀστέου ἐκπρῖσας, τὸ δὲ ἕτερον (ὡς μὴ προσιτὸν εἰς τὸν χειρουργικὸν πριστήρα) ἐπιβίβας ἐπανειλημμένως διὰ τοῦ ὑγροῦ ὑδροχλωρικοῦ στίμμεως (*Liq. Stibii chlorati, Butyrum Antimonii*). Ὁ *Weilinger* ἐνήργησε τὴν καυτηρίασιν, παρεμβαλὼν μεταξὺ τῶν παρὰ φύσιν ἰθρυωμένων ὀστέων λινοῦν ὀθόνιον, βεβρεγμένον διὰ τοῦ καυστικοῦ στίμμεως καὶ ἀφελὲς αὐτὸ ἐγκείμενον ἐπὶ δύο ὥρας. Ὁ *Ollenroth* μεταχειρίσθη πρὸς τὴν καυτηρίασιν τὸ ἄκρατον νιτρικὸν ὄξύ, ὁ *Cline, Earle, A. Cooper* κ. ἄ. τὸ καυστικὸν κάλι, ὁ *Kirkbride* τὸν νιτρικὸν ἀργυρον καὶ ἄλλοι ἄλλας καυτηριαστικὰς οὐσίας. Ἰδίως μάλιστα συνιστᾷ τὴν καυτηρίασιν ὁ *Barton*, ἐπειδὴ, λέγει, διὰ τοῦ διασῦρτου δὲν εἶναι δυνατόν πάντοτε εἶναι ἐπιτευχθῆ ὁ ἀπαιτούμενος βαθμὸς τῆς καυτηρίασεως. Καὶ ὁ *Norris* δὲ θεωρεῖ τὴν καυτηρίασιν πολλῶ ἀνυσιμώτερον τοῦ διασῦρτου.

Ἐπὶ τῶν ψευδαρθρώσεων τῶν ἐξ ἐπιπολῆς ὀστέων εἶναι ἀναντιρρήτως προτιμώτερα ἡ καυτηρίασις, ὡς μὴ ὄντος πρὸς ταύτην ἀναγκαίου εἶναι ἀποψιλῶσμεν τῶν μαλακῶν μορίων τὰ παρὰ φύσιν ἰθρυωμένα ἄκρα τοῦ ὀστέου ἐπομένως ἢ κατ' αὐτὴν τραυματικὴν κάκωσιν εἶναι ἐλάσσων, ἢ ἢ κατὰ τὴν ἐκπρῖσιν, ἢ δὲ μετὰ τὴν καυτηρίασιν ἐπερχομένη φλεγμονή, καὶ σφοδρὰ οὖσα, οὐδεμίαν ἔχει τάσιν ὕπως ἐπεκταθῆ.

Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ἢ τε καυτηρίασις καὶ ἢ ἐκπρῖσις εἰσὶν ἐνδεδειγμένοι ἐπὶ μόνων τῶν ἤδη πεπαλαιωμένων ψευδαρθρώσεων (ἰδίως μάλιστα ὅταν αὐταὶ ὡς διαρθρώσεις), ἀφοῦ ἤδη ἀπέβῃσαν ματαία τὰ ἠπιώτερα μέσα.

Μετὰ τὴν παρεμβατικὴν ταύτην ἐκθεσιν τῶν πρὸ τοῦ *K. Bruns* παραδεδομένων περὶ τῶν μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένων, ἢ παρὰ φύσιν ἰθρυωμένων καταγμάτων, ἴδωμεν καθ' ὅσον τὰ ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος πραγματεία ἐνδιαλαμβανόμενα τροποποιῶσι τὰ κείμενα χειρουργικὰ δόγματα.

Ὁ *K. Bruns* διαίρει ἐν τῇ συγγραφῇ ταύτῃ δι' ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ 14 ἤδη ἐτῶν διευθυνομένη κλινικῆ παρατήρησις περιπτώσεις εἰς δύο· Α'.) εἰς μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένα κατάγματα καὶ Β'.) εἰς ψευδαρθρώσεις. Καὶ αἱ μὲν περιπτώσεις τῶν μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένων καταγμάτων εἰσὶ 16, ἀναφερόμεναι εἰς τὰ μακρὰ σωληνωτὰ τῶν γυίων ὀστέα, ἄτινα, εἶχον μὲν συμπαρωθῆ ἀμετακινήτως, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῇ κατὰ φύσιν αὐτῶν εὐθυωρίᾳ. Μολονότι δὲ αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος περιπτώσεις ἀναφέρονται εἰς παντοίας ἡλικίας, αἱ πλεῖστα ὅμως παρατηρήθησαν ἐπὶ βρεφῶν. Τὸ αἴτιον τῆς μὴ εἰς τὸ εὐθὺ συμπαρώσεως τῶν καταγμάτων τούτων πρέπει, κατὰ τὸν *K. Bruns*, νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸ ὅτι ἐν γενεῖ ἢ ἀκριβῆς διάγνωσις τῶν καταγμάτων δὲν εἶναι ἐπὶ τῆς

βρεφικῆς ἡλικίας εὐχερῆς, καθότι ἢ ἀμικρότης τῶν γυίων καὶ ὁ σχετικῶς μέγας ὄγκος τῶν ὑπὲρ τὰ ὀστέα μαλακῶν μορίων καθιστᾷ δύσκολον τὴν διάγνωσιν ἠττόνων κατὰ μορφήν καὶ διεύθυνσιν ἐκτροπῶν ἐν τοῖς ὀστέοις. Ἡ ἀκριβῆς διάγνωσις τῶν καταγμάτων εἶναι δυσχερῆς ἐπὶ τῶν παιδῶν καὶ δι' ἕτερον λόγον, τουτέστιν, ὅτι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, δὲν δύναται ὁ χειρουργὸς νὰ μάθῃ ὅποια ἦν ἢ ἐπὶ τοῦ πεπονθῶτος γυίου ἐπενεργήσασα βία, ἢ ἐνίοτε ἀποκρούπτουσι μάλιστα ὑπὸ φόβου οἱ παθόντες παῖδες. Πρὸς τὴν κακὴν συμπαρώσιν τῶν καταγμάτων συντελεῖ ἐπὶ τῶν παιδῶν καὶ ἡ περίστασις, ὅτι δὲν δύναται νὰ διεξαχθῆ προσηκόντως ἡ ἐπίδεξις καὶ ὅτι μετ' αὐτὴν δὲν ἀτρεμίζουσιν ὅσον ἀπαιτεῖται πρὸς τὴν εὐθύωρον συμπαρώσιν τοῦ κατάγματος. Ἐνίοτε μάλιστα ἀπαντῶνται πρὸς διεξαγωγὴν τῆς θεραπείας ἐμπόδια, ἄτινα ἐν μὲν τοῖς νοσοκομείοις ὑπερνικῶνται δυσκολώτατα, κατὰ δὲ τὴν ἐν τῇ τάξει τῶν ἀπόρων μετέλευσιν τῆς τέχνης εἰσὶ παντάπασιν ἀνυπερέβλητα.

Οἱ προσελθόντες εἰς τὴν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ *K. Bruns* κλινικῆν ἐξ ὅτου διευθύνει αὐτὴν, φέροντες μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένα κατάγματα, συμποσοῦνται περὶ τοὺς πενήκοντα. Ἀλλ' ἐκ τούτων ἐγένοντο δεκτοὶ μόνον ἐκεῖνοι, ἐφ' ὧν ἠδύνατο ἐπὶ τινὲς ἐλπίδι ἐπιτυχίας νὰ δοκιμασθῆ ἢ δι' ἐγχειρήσεως ἀπεύθυνσις τοῦ ὀστέου. Ὁ *K. Bruns* οὐδέποτε παρεξέλιπε τοῦ κανόνος, ὅτι τότε μόνον πρέπει νὰ προτείνωμεν τῷ πάσχοντι περὶ χειρουργικῆς ἀποπειρᾶς πρὸς ἄρσιν τῆς ἐν αὐτῷ δυσμορφίας, ὅταν ἐκ τῆς ἀποπειρᾶς ταύτης προσδοκᾶται οὐσιώδης ὠφέλεια, ἢ δὲ προσδόκιμος αὐτῇ ὠφέλεια εἶναι μείζων τῆς χειρουργικῆς κακώσεως καὶ τῶν κινδύνων, οὓς αὐτῇ ἐπάγεται. Ἐπὶ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων, ἐφ' ὧν οὐδεμία, ἢ ἐλαχίστη ἠλπίετο ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως βελτίωσις τῆς ὑπαρχούσης δυσμορφίας καὶ τῆς παρεμποδίσεως τοῦ ἔργου τοῦ πεπονθῶτος γυίου, ἀπέσῃ ὁ *K. Bruns* πάσης χειρουργικῆς ἀποπειρᾶς.

Τὰ μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένα ὀστέα δύναται νὰ ἐπαναρθῶσιν εἰς τὴν κατὰ φύσιν αὐτῶν εὐθυωρίαν διὰ μόνης τῆς ἀνακατάξεως αὐτῶν κατὰ τὸ χωρίον τοῦ ἄγμου, ἢ μικρὸν παρ' αὐτὸ, διὰ τοῦ εὐθετισμοῦ αὐτῶν καὶ τῆς οἰκείας ἐπίδεσεως, ἐν τῇ ἀφίνονται μέχρι τῆς στεφροποιήσεως τοῦ νέου ἐνωτικῆς πύρου. Ὁ ἠττον δὲ κακωτικὸς τρόπος τῆς ἀνακατάξεως τοῦ ὀστέου εἶναι ὁ διὰ τῶν ψιλῶν χειρῶν, ἐν καὶ πρέπει ἀείποτε νὰ προτιμῶμεν, ὡσάκις ἐπαρκεῖ μόνον τῶν χειρῶν ἢ δυνάμεις. Ὅσον δὲ νεώτερος ὁ πάσχων, ὅσον ἠττον πεπαλαιωμένον τὸ κατάγμα, ὅσον πλησιέστερον τοῦτο πρὸς τὸ μέσον τῆς διαφύσεως τοῦ ὀστέου, τόσον εὐχερεστέρα εἶναι καὶ ἡ ἀνευ βοηθητικῶν μηχανημάτων ἀνακατάξις. Ὁ χρό-

νος, ἐφ' ὃν τὸ μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένον ὄστον δύναται νὰ ἀνακαταχθῆ διὰ μόνων τῶν χειρῶν, δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ προσδιορισθῆ. Κατὰ προσέγγισιν μόνον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐπὶ ἐξ μῆνας ἀπὸ τῆς τοῦ ὄστου κατάξεως ἐπιτυγχάνει, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἡ πρὸς τὴν τοιαύτην ἀνακτάξιν ἀπάπειρα, μετὰ παρέλευσιν δὲ τοῦ χρόνου τούτου σπανιώτατα κατορθοῦται. Ὁ Κ. Brunus ἐπέτυχε τῆς ἀνακατάξεως ταύτης ἐν ἄκτῳ περιπτώσει ἐπὶ παιδίων ἀπὸ 15 μηνῶν μέχρι 6 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἐφ' ὧν εἶχον συμβῆ αἱ κατάξεις πρὸ 2—6 μηνῶν· ἐπὶ μόνου ἑνὸς εἶχον παρῆλθει ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν συνέβη ἡ κατάξις, 20 μῆνες. Ἐπὶ τῶν μᾶλλον εὐεγχειρήτων περιπτώσεων ἐπὶ τῶν ἐν ὄλῳ μικρᾷ ἡλικίᾳ παιδίων ἐξετέλεσε τὴν ἐγχείρησιν ὁ Κ. Brunus κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον· συλλαβῶν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τὸ πεπονθὸς γυῖον τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἀμφότεροι μὲν αὐτοῦ οἱ ἀντίχειρες ἐκείντο παρ' ἀλλήλους κατὰ τὴν κοιλότητα τοῦ ἀνακατακτέου ὄστου, οἱ δὲ λοιποὶ δάκτυλοι, μάλιστα δὲ οἱ δεῦκται, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κυρτότητος αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον μὲν ἐνήργει διὰ δυνάμεως κατὰ μικρὸν αὐξανόμενης τὴν σύγκαμψιν τοῦ γυῖου· οὕτως, ὡς ἡλαττοῦτο ἡ ἀμβλύτης τῆς ἐκ τῶν μὴ εὐθέως ἠνωμένων ὄστων σχηματιζομένης γωνίας, τουτέστι συνέκλινον ἐτι μᾶλλον τὰ ὄστα ταῦτα. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἀμβλύτης γωνία ἐγένετο ὀρθή, ἢ καὶ ὀξεία, τότε μετέτρεπε τὴν κάμψιν τοῦ γυῖου ἐπὶ τὸ ἀντίθετον μέρος καὶ οὕτως ἀπῆλθον τὸ ὄστον. Ἐπὶ τινῶν δὲ περιπτώσεων, ἐφ' ὧν τὸ κατορθωθὲν γυῖον ἔβαινε μετὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀπειθυνάσης αὐτοῦ δυνάμεως νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν (ὅπερ προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι δὲν εἶχεν ἐντελῶς λυθῆ ἡ συνέχεια τοῦ ὄστου κατὰ τὴν κοιλότητα τῆς ἐκ τῶν μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένων ὄστων σχηματιζομένης γωνίας), ἐδέχθη ἕνα, οὐ μόνον ἐπαναληφθῆ ἡ εἰρημένη σύγκαμψις καὶ ἀνάκαμψις τοῦ ὄστου, ἀλλὰ καὶ ἐπιταθῆ ἡ ἀνάκαμψις αὐτοῦ πέραν τοῦ εὐθέως, ὅπως οὕτω διακριθῆ ἐντελῶς τὸ ὄστον. Ἐπὶ δὲ τῶν μᾶλλον κῆξιμένων παιδίων, ἐφ' ὧν ἀπηγγεῖτο μείζων δύναμις, ἐνήργει ὁ Κ. Brunus τὴν ἀνακτάξιν ὡς ἐξῆς· ἐπερίσσευσε τὸ ἀνακατακτέον ὄστον κατὰ τὴν ἐκ τῶν μὴ εὐθέως ἠνωμένων μερῶν αὐτοῦ σχηματιζομένην κοιλότητα ἐπὶ τῶν ἀντιώτων καθέδρας, ὑποκειμένου πολυπύχου σπληνίου, ἐπίεξε κραταιῶς πρὸς τὰ κάτω τὰ ἄκρα τοῦ πεπονθὸς γυῖου, μέχρις οὐ ἐλύετο ἡ συνοχή τοῦ ὄστου. Τὸν μέγιστον δὲ ἄνευ μηχανημάτων ἐφικτὸν βαθμὸν τῆς δυνάμεως ἐξήσκει ὁ Κ. Brunus ἐπὶ τοῦ ἀνακατακτέου ὄστου κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· σχηματίσας τὸν χειροισθόμενον τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τρα-

πέξης, ἢ κλίνης, ὥστε ἡ κοιλότης τῆς ἐκ τῶν κατωτέρως συμπεπωρωμένων μερῶν τοῦ ἀνακατακτέου ὄστου σχηματιζομένης γωνίας νὰ κῆται ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς τραπέζης, ἢ τῆς κλίνης, καὶ ἐνῶ, καταπιεζόμενον ὑφ' ἑνός, ἢ πλείονος, βοηθῶν τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ καθ' ὃ ἡ ἐγχείρησις γυῖου, στηρίζεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, πιέζει πρὸς τὰ κάτω ὁ Κ. Brunus τὸ κατώτερον τοῦ γυῖου ἄκρον, κατ' ἀρχὰς μὲν ἠπιώτερον, εἶτα δὲ κραταιότερον, διὰ βραχείων ὠστικῶν πιέσεων. Ἐπὶ τῶν ἐν βρεφικῇ ἐτι ἡλικίᾳ ἀτόμων ἠκούετο κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κατάξεως τοῦ ὄστου λεπτός τις κριγμός, συνοδευόμενος ὑπὸ κλωνώδους διασεισμοῦ τοῦ ὄστου. Ἐπὶ δὲ τῶν μᾶλλον κῆξιμένων παιδίων ἦν εὐαντιληπτότερος ὁ κριγμός οὗτος καὶ συνοδευετο ὑπὸ ἀκαριαίας τινὸς καθέσεως τοῦ ὄστου. Ἐν τισὶ μάλιστα περιπτώσεσιν ἡ κατάξις ἐγένετο μετ' ἰσχυροῦ κρότου. Ἡ μετὰ τὴν ἀνακτάξιν ἐπερχομένη ἀντίδρασις ἦν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀσήμαντος, περιοριζομένη εἰς μετρίαν ἐξόγκωσιν καὶ ἄλγησιν κατὰ τὸ χωρίον τῆς ἀνακατάξεως καὶ εἰς ἐλαχίστην τινὰ πυρετικὴν κίνησιν. Ἐν μιᾷ δὲ καὶ μόνῃ περιπτώσει προῆκεν ἡ περὶ τὸ χεῖρσμα φλεγμονὴ μέγχι πυήσεως.

Ἡ μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἀποθεραπεία ἦν ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσιν ἀπλουστάτη, ἅτε καὶ τῶν ἐπακολούθων τῆς ἐγχειρήσεως μὴ παρουσιασάντων ποτὲ σοβαρῶν χαρακτήρα. Τὸ χεῖρισθὲν γυῖον ἐπανεπαύετο ἐπὶ τίνος ἡμέρας μετὰ μικρῶν ἐπιμήκων σάκκων, πεπληρωμένων λεπτῆς ἄμμου. Σπανίως δὲ ἐδέχθη καὶ ψυχρῶν ἐπιθεμάτων. Ὅπου θεωρεῖτο λυσιτελεῖ ἕνα διατηρηθῆ τὸ πεπονθὸς γυῖον ἐπὶ τινὰ ἐτι χρόνον μετὰ τὴν ἀνακατάξιν ἀμετακίνητον, ἐγένετο χρῆσις πολυπύχων σπληνίων καὶ ξυλίνων πλαστίγγων.

Αἱ ἀξιοσημητότεραι τῶν ιστορουμένων περιπτώσεων ἀνακατάξεως μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένων ὄστων εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι·

Ἀρρώστος πρῶτος.

Νήπιόν τι, ἑνὸς καὶ ἡμισσοῦ ἔτους, καταπεσὼν ἀπὸ τινος θρανίου, ἐκακώθη τὸν ἕτερον βραχίονα. Ὁ ἐπ' αὐτὸ εἰσαχθεὶς ἰατρός, ἐκλαβὼν τὴν ἐκ τῆς πώσεως ταύτης προελθοῦσαν κάκωσιν ὡς ἀπλήν θλάσιν τῶν κατὰ τὸν βραχίονα μαλακῶν μορίων, συνειθούλευσε τοῖς περὶ τὸν μικρὸν ἄρρωστον ἕνα ἐπιθέσειν ἐπὶ τοῦ πεπονθὸς χωρίου ψυχρὰ ἐπιθέματα, δ καὶ ἐγένετο. Μεθ' ἡμέρας δὲ τινος παρετηρήθη ἐν τῷ βραχίονι διάκαμψις τις, διὸ ἔναρθηκίσθη τὸ πεπονθὸς γυῖον διὰ πλαστίγγων ἐκ νασοχάρτου, ὃν τρόπον τὰ κατὰγματα. Ἐπενεγκόντος δὲ τοῦ ἐπιθέσμου τούτου ἐκδορὰν κατὰ τὴν μασχάλην, ἐδέχθη, μετὰ δεκατέσσαρας ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως, ἕνα περιειρηθῆ. Ἀλλ' ὁ βραχίον ἐγένετο ὀλονὲν καμπυλωτότερος. Ὅτε δὲ τὸ νήπιον ἐκείνο ἐκομίσθη εἰς τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κ. Brunus νοσοκομείου, μετὰ μῆνας ἕξ

ἀπὸ τῆς κατάξεως, τὸ ὄστον τοῦ βραχίονος ἦν κατὰ τὸ μῖσον αὐτοῦ διακεκαμμένον σχεδὸν πρὸς ὀρθὴν γωνίαν, ἢ δὲ τῆς καμπυλώσεως κορυφὴ ἦν τετραμμένη πρὸς τὰ πρόσω. Ἐνήργησε δὲ ὁ Κ. Brunus τὴν ἀνακτάξιν τοῦ ὄστου διὰ τῶν χειρῶν μόνων, χωρὶς τὸ τὴν ἐγχείρησιν ὑψιστάμενον νήπιον νὰ δεῖξῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ἄλγηδόνος. Ἀλλ' ἡ ὑπάρχουσα δυσμορφία δὲν ἤρθη καθ' ὀλοκληρίαν ἕνεκα τοῦ ὄγκου τοῦ κατὰ τὸ κατὰγμα πύρου. Μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἐναρθῆκισεν ὁ Κ. Brunus τὸ ἀνακατάξιν ὄστον καὶ ἀνετίθει τὸν νηπιονιστὸν τοῦτον μεθ' ἡμέρας ὀκτώ. Μετὰ παρέλευσιν δὲ εἴκοσι περὶπου ἡμερῶν ἀπελύθη τὸ παιδίον, ἐντελῶς τεθεραπευμένον. Ὁ παθὼν βραχίον ἦν ἴση ἰσομήκης πρὸς τὸν ἕτερον. Μετεχειρίζετο δὲ πάλιν αὐτὸν ὁ παῖς εὐχερῶς, ἅτε δεξιόν, ἢ τὸν ἕτερον.

Ἀρρώστος δεύτερος.

Πενταετὴς τι παιδίον, προσπεσὼν μετὰ ῥύμης, ἐνῶ ἐπαγοδρῶμι, κατὰ τοῦ στελέχους ἐνδῶρου, ἔπαθε κάταγμα κατὰ τὸ ὄστον τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ. Ἐπιθεμισθέντος δὲ τοῦ σκέλους αὐτοῦ μετὰ πλαστίγγων ἐκ νασοχάρτου, ἐπετεύχθη ἐπὶ τοσοῦτον ἡ συμπύρωσις τοῦ κατὰγματος ἐν διαστήματι 1 1/2 μηνῶς, ὡς ὁ πάσχων ἠδύνατο ἴδῃ νὰ περιπατῆ, στηριζόμενος ἐπὶ σκηπῶνων. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνῶς, στηριζαντιοῦ τοῦ παιδίου ὄλον τὸ βῆρος τοῦ σώματος αὐτοῦ, κατὰ τινα ἑτεροβῆρον κίνησιν, ἐπὶ μένου τοῦ παθόντος σκέλους, διεκάμφθη τοῦτο κατὰ τὸ χωρίον τοῦ ἄγμου. Ὅτε δὲ, μετὰ παρέλευσιν ἐτι 3 1/2 μηνῶν, παρελήθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον ὁ παῖς, εὔρεν ὁ Κ. Brunus τὸ ἀριστερὸν ὄστον τοῦ μηροῦ διακεκαμμένον πρὸς γωνίαν 150°. Τὸ δὲ σκέλος ἐκείνο ἦν βραχύτερον τοῦ ἑτέρου κατὰ 3 ε. τ. μ.

Ἐνεργήσας καὶ ἐνταῦθα ὁ Κ. Brunus τὴν ἀνακτάξιν τοῦ ὄστου, ἐπέδθησε τὸ σκέλος τῷ διὰ θεικῆς κικάνου ἐπιθέσει. Ἐν διαστήματι δὲ ἑνὸς μηνῶς συνεπαυρῶθη στερεῶς τὸ ὄστον, ὥστε μεθ' ἡμέρας ἐτι ἑνὸς ἀπελύθη ὁ παῖς καθ' ὀλοκληρίαν ἀρτίπους.

Ἀρρώστος τρίτος.

Πενταετὴς τι παιδίον, παθὼν κάταγμα κατὰ τὸ μῖσον τοῦ δεξιῦ ὄστου τοῦ μηροῦ, διελθόντος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προχοῦ ἀμάξης, ἔσχεν ἐπισπῆμον διάκαμψιν τοῦ ὄστου ἐκείνου κατὰ τὸ χωρίον τοῦ ἄγμου, τὸ δὲ σκέλος βραχύτερον τοῦ ἑτέρου καθ' 6 ε. τ. μ., ὡς μὴ νηπιονισθέντος δεύτως τοῦ κατὰγματος. Ὅτε δὲ, μετὰ μῆνας δύο, ἐκομίσθη εἰς τὴν Κλινικὴν τοῦ Κ. Brunus, ἐξετέλεσθη ἡ ἀνακτάξις τοῦ μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένου ὄστου ἄνευ μεγάλης δυνάμεως, ἐφηρμόσθη πρὸς τὸ πεπονθὸς σκέλος διαστατικὸν μηχανήμα καὶ ἀφῆθη ἐφηρμισμένον ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἐβδομάδας. Οὕτως ἐπετεύχθη ἡ ἐντελής τοῦ σκέλους κατόρθωσις καὶ ὀξισασμὸς αὐτοῦ πρὸς τὸ ἕτερον.

Ἀρρώστος τέταρτος.

Δεκαπεντάμηνόν τι νήπιον, καταπεσὼν ἀπὸ τινος ταπεινοῦ ἀνακλιντηρίου, ἐκομίσθη παραχρῆμα εἰς τινα ἰατρὸν, ὅστις, ἐξετάσας τὸν μικρὸν ἄρρωστον, ἀπεφάνη, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀπλῆς θλάσεως τῶν μαλακῶν μορίων τοῦ δεξιῦ μηροῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ παρέμενεν ἡ τε ἄλγησις καὶ ἡ ἐξόγκωσις τοῦ κακωθέντος χωρίου, εἶ δὲ προσεπῆλθε καὶ καθ' ἕξιν δυσμορφία τοῦ σκέλους ἐκείνου, ὁ τὸ νήπιον θεραπεύων ἰατρός ἀπέδωκεν ἅπαντα ταῦτα εἰς ὑπάρχουσαν δῆθεν ραχτικὴν δυσκρασίαν.

Κομισθέντος τοῦ μικροῦ ἀρρώστου, δύο μῆνας μετὰ τὴν πύσιν, εἰς τὴν Κλινικὴν τοῦ Κ. Brunus, εὔρεν ὁ χειρουργὸς οὗτος, ὅτι ἄνωθεν τῆς ἐπιγονατίδος ὄσον 1 1/2" ὑπῆρχεν ἐπίσημος γωνιώδης διάκαμψις τοῦ ὄστου τοῦ μηροῦ, ἢ ἡ κορυφὴ ἦν τετραμμένη πρὸς τὰ ἔξω, ὑπὲρ δὲ τὴν καμπὴν ταύτην ἦν ἡ κνήμη οὕτως ἐκτεταμένη πρὸς τὰ ἔξω, ὥστε ἡ ἐπιγονατίς ἐκείνη πρὸς τὰ κάτω. Ἦσαν δὲ ἀμφότερα τὰ μέρη τοῦ κατεαγῆτος ὄστου, καθ' ἃ, ἐξετάσας, ἐθεβαίωθη ὁ Κ. Brunus, ἀμετακινήτως συμπεπωρωμένα. Τὸ καθ' ὃ τὸ κάταγμα σκέλος ἦν κατὰ 3 ε. τ. μ. βραχύτερον τοῦ ἑτέρου.

Ἡ ἀνακτάξις ἢ ἡ κατόρθωσις τοῦ ὄστου ἐξετέλεσθη ἔντελῶς ὑπὸ τοῦ Κ. Brunus ἄνευ ἐπισπῆμου τινὸς δυσχερείας. Ἄμα δὲ γενομένης τῆς ἐγχειρήσεως, τὸ χεῖρισθὲν σκέλος ἐμικρύνθη κατὰ 2 ε. τ. μ., ὥστε ἡ ὑπολειφθεῖσα μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου κατὰ μῆκος διαφορά ἦν μόνον 1 ε. τ. μ., καὶ τοι δὲ ὁ μετὰ τὴν ἀνακτάξιν περιβληθεὶς διὰ πλαστίγγων ἐπίθεσμος ἦν ἀρκούντως ὑπεστρωμένος διὰ βαμβυκακοπλήματος (Watte), ἠργάσθη οὐδὲν ἕτερον ἐκδορὰς καὶ κατ' ἐπιπολὴν γάγγραιναν, διὸ καὶ ἐδέχθη ἕνα ἀνανεῶται συγγῆσις. Ταύτης οὕσης τῆς θεραπείας, ἰάθη ἐντελῶς ἐν διαστήματι ἑνὸς καὶ ἡμισσοῦ περίπου μηνῶς καὶ διέμενε κατωρθωμένον τὸ παθὼν σκέλος.

Ἀρρώστος πέμπτος.

Κορίσιον διετὴς, καταπεσὼν ἐκ μικροῦ ὕψους, ἤπιᾶτο παραχρῆμα σφοδρὸν ἄλγος κατὰ τὴν δεξιὰν κνήμην. Ὁ ἐπὶ τὴν μικρὰν ἄρρωστον εἰσαχθεὶς ἰατρός, διαγνοὺς τὸ ἐπενεγκθὲν κάταγμα τοῦ ὄστου, ἀντίταξε κατὰ τῆς παθῆσεως ψυχρὰ ἐπιθέματα καὶ ἐτήρησε τὴν πάσχουσαν ἐν κατακλίσει ἐπὶ ἕνα ὀλοκληρὸν μῆνα. Ὅταν δὲ τὸ παιδίον, ἐγεγῆνεν, ἤρξατο νὰ κῆται πρὸς βιάσειν δοκιμᾶς, παρετηρήθη, ὅτι κατὰ τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ ὄστου τῆς κνήμης ὑπῆρχε μικρὸς τις, σκληρὸς καὶ ἐπὶ τῇ πίεσει ὀλίγον ἄλγεινός ὄγκος, ὅστις βαθμηδὸν πρόεβαλλεν ἐτι μᾶλλον καὶ καθίστατο κατὰ μικρὸν τὴν βιάσειν κοπιωδέστερον καὶ ἐπιπαλῆ. Μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι μηνῶν, ἀφοῦ ἐξήρθη ἡ συμβουλή οἷα ὀλίγων ἰατρῶν, ἐκομίσθη τὸ τὴν περὶ τῆς ὀλογοῦς δυσμορφίαν ἔχον κορίσιον εἰς τὴν Κλινικὴν τοῦ Κ. Brunus. Ἐξετάσας ὁ χειρουργὸς οὗτος τὸ καθ' ὃ ἡ δυσμορφία ὄστον, εὔρεν, ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπιγονατίδα ὑπῆρχεν ἐπιμήκης τις ὄγκος καὶ καμπὴ 120° περίπου, ἢ ἡ κορυφὴ ἦν τετραμμένη πρὸς τὰ ἔξω. Προσέτι ἦν τὸ μὲν ἔξω σφύρον κατὰ 1" ταπεινότερον τοῦ ἔσω, ἢ δὲ κνήμη παρηγγμένη πρὸς τὰ ὀπίσω μικρὸν ὑπὸ τὴν καμπὴν τοῦ ὄστου καὶ παρεστραμμένη πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ περὶ τὴν οὐδὲν παρουσίαν ἔπαρμα, ἀλλ' ἦν μόνον τοξοειδῶς συγκεκαμμένη. Ἦν δὲ τετραμμένη ἡ κυρτότης τῆς καμπῆς πρὸς τὰ ἔξω.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐδέχθη μελλόνος δυνάμεως πρὸς τὴν ἀνακτάξιν, ἐπιτευχθεῖσαν μετὰ πολλὰς δοκιμᾶς. Καθ' ἣν δὲ εἰρημὴν κατεῆγε τὸ ὄστον ἠκούσθη εὐαντιλήτως κρότος ἄγμου. Μετὰ τὴν ἀνακτάξιν κατωρθώθη μετ' εὐκολίας τὸ πεπονθὸς γυῖον καὶ ἐπιθεμισθῆ προσηκόντως τῷ διὰ βαμβυκακοπλήματος ἐπιθέσει, ὑποβληθείσης πρὸς τὰ ἔσω τῆς κνήμης ξυλίνης πλαστίγγος. Ἀλλ' ἐπειδὴ προσεπῆλθε διαπύσιν ἐν τοῖς περὶ τὸ κάταγμα μαλακοῖς μορίοις, ἐδέχθη ἕνα ταῦτα πολλαχῶς κατασφασθῆσι. Ὅταν δὲ, μετὰ 4 1/2, περίπου μῆνα, ἐπὶ τὸν ὄστον περιεῖκετο ἀδιαλείπτως περὶ τὸ πεπονθὸς γυῖ.

ον δὲ διὰ πλαστίγγων ἐπίδρατος) ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρι-
δα αὐτῆς ἢ μικρὰ ἄρρωστος, παρέμενεν ἔτι ἐν μέρει ἢ
πύσσις, ἀλλὰ τὸ ὄστον εἶχεν ἤδη στερεῶς συμπεπωρωθῆ
ἐν τῇ κατά φύσιν αὐτοῦ εὐθυρίᾳ.

Ὅταν ἡ δύναμις τῶν χειρῶν μόνων δὲν ἐπαρκῆ
πρὸς τὴν ἀνακτάξιν τοῦ ὄστου, τότε δοκιμάζει ὁ
K. Bruns προσφορὸν τι μηχανήμα, πρὶν ἢ καταφύ-
γη εἰς τινὰ τῶν ἐναλίμων μεταχειρισμῶν. Πρὸς τὸν
περὶ οὗ δὲ ὁ λόγος σκοπὸν μεταχειρίζεται μηχανή-
μα τι, κατεσκευασμένον κατ' ἐπίνοιαν αὐτοῦ καὶ
ἔχον ὡς ἐξῆς: σιδηρὰ σκυταλῖς, τὸ μὲν μῆκος ὅσον
40, τὸ δὲ πάχος ὅσον 2 ἑ. τ. μ., διαλαύνεται κα-
τὰ τὸ μέσον τοῦ μήκους αὐτῆς ὑπὸ θηλείας ἔλικος.
Ἢ ἐν ταύτῃ δὲ ἄρρῃν ἔλιξ ἔχει, μῆκος μὲν ὅσον 24,
πάχος δὲ ὅσον 15 ἑ. τ. μ. καὶ φέρει ἐπιμαρσίως,
κατὰ μὲν τὸ ἄνω αὐτῆς ἄκρον κινήτων μοχλίσκον,
κατὰ δὲ τὸ κατώτερον, τοξοειδῶς κεκαμμένον σι-
δηρίον, τὸ μὲν μῆκος ὅσον 14, τὸ δὲ πάχος ὅσον
2 ἑ. τ. μ. Ἢ εἰρημένη σιδηρὰ σκυταλῖς φέρει πλη-
σίον τῆς διελαυνούσης αὐτὴν θηλείας ἔλικος δύο
σιδηροῦς ὠσειδαῖς κρίκους, ὧν ἡ μὲν μείζων διάμε-
τρος ἔχει μῆκος 21, ἡ δ' ἐλάσσων 17 ἑ. τ. μ.
ἐπομένως ἔχουσιν ἀρκούσαν εὐρύτητα ὅπως περιλά-
θωσι καὶ τὸν εὐαγλιώτερον μῆρον. Φέρουσι δὲ ἀμ-
φότεροι οὗτοι οἱ κρίκοι γυγγλυμοῦς, ἐπιτρέποντας
ἵνα ἀνοίγωνται καὶ κλειθῶνται, καὶ εἰσὶν οὕτως συν-
δεδεμένοι μετὰ τῆς σιδηρᾶς σκυταλίδος τοῦ μηχανή-
ματος, ὥστε δύναται νὰ μεταβληθῆ κατὰ τὴν ἐ-
καστοτὴ ἀνάγκην ἢ ἀπὸ τῆς στρόφιγγος ἀπόστασις
αὐτῶν.

Ἐκτελεῖται δὲ διὰ τοῦ ὀστεοκατάκτου τούτου ἡ
ἀνακτάξις τοῦ ὄστου κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον·
περιελθὲντος τοῦ χειριστέου γυίου διὰ σπληνίων
ἢ βαμβάκοπιλήματος κ. τ. τ., περιείρονται περὶ
αὐτὸ οἱ κρίκοι τοῦ μηχανήματος τοιοῦτοτρόπως,
ὥστε, οὗτοι μὲν νὰ ᾄσιν ἐν τινὶ ἀποστάσει ἀπὸ τοῦ
κατάγματος, ἀλλ' οὐχὶ λίαν πλησίον ἄρθρου τινός,
τὸ δὲ τοξοειδὲς σιδηρίον, ὅπερ φέρει ἐν τῷ κα-
τωτέρῳ αὐτῆς μέρει ἢ στρόφιγγι τοῦ μηχανήματος,
ἐναρμωσθῆ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κυρτῆς γωνίας, ἢν
σχηματίζουσι τὰ μὴ εὐθέως συμπεπωρωμένα ὄστα.
Ἐἴτα περιστρέφεται κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ μοχλί-
σκου ἢ στρόφιγγι τοῦ μηχανήματος (κατὰ τρόπον,
ὥστε νὰ ἀφιστάται τὸ τοξοειδὲς αὐτῆς σιδηρίον
ἀπὸ τῆς σιδηρᾶς σκυταλίδος) μέχρις οὗ καταγῆ τὸ
ὄστον. Ἐὰν δὲ κατὰ τούτον τὸν τρόπον δὲν ἐπιτευ-
χθῆ τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, μεδαρμώζεται τὸ
μηχανήμα ἀντιθέτως, ταυτίς τοιοῦτοτρόπως, ὥστε
τὸ τοξοειδὲς τῆς στρόφιγγος σιδηρίον νὰ ἐναρμωσθῆ
ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κοίλης γωνίας τοῦ ἀνακατακτέ-
ου ὄστου. εἶναι δὲ μᾶλλον εὐμεταχειρίστον τὸ περὶ

οὗ ὁ λόγος μηχανήμα ἐπὶ τῶν κακῶς συμπεπωρω-
μένων καταγμάτων τοῦ ὄστου τοῦ μηροῦ, ἢ τοῦ
βραχίονος κῆξημένων, ὅταν τὸ κατάγμα ἢ κατὰ
τὸ μέσον τῆς διαφύσεως τῶν ὀστέων τούτων. Ἐπὶ
τῶν παιδῶν εἶναι ἥττον πρόσφορον τὸ μηχανήμα,
διὰ τε τὴν σμικρότητα τῶν γυίων καὶ τὴν λεπτό-
τητα τῶν ὀστέων, δι' ἣν πρέπει νὰ κείνται πλησιέ-
στερα πρὸς ἀλλήλα τὰ σημεῖα, καθ' ἃ τὸ ἀνακατ-
ακτέον ὄστον ὑφίσταται τὴν πίεσιν τοῦ μηχανή-
ματος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μείζων βαθμὸς
δυνάμεως, ὅςτις ὅμως δύναται νὰ ἔχη σοβαρὰς συνε-
πειας ἐν τῇ περι ἧς ὁ λόγος ἡλικία. Ἐὰν δὲ ἐπὶ τῶν
ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ ἀρρώστων ἠθέλομεν θέσει τοὺς κρί-
κους τοῦ μηχανήματος πλησίον τῶν πρὸς τὰ ἄρ-
θρα ἄκρων τοῦ ἀνακατακτέου ὄστου, τότε ἠθέλεν
εἶσθαι φόβος μὴ ἀποθρῦσώμεν τὰς ἐπιφύσεις τοῦ ὄ-
στου. Ἐπι δυσχερότερον καὶ κινδυνωδέστερον εἶ-
ναι, κατὰ τὸν K. Bruns, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μηχανή-
μα, ὅταν τὸ χωρίον, καθ' ὃ πρέπει νὰ γένη ἡ ἀνα-
κτάξις, εἶναι μακρὰν τοῦ μέσου τῆς διαφύσεως τοῦ
ὄστου καὶ πλησιάζῃ μᾶλλον εἰς θάτερον τῶν ἀρθρικών
αὐτοῦ ἄκρων. Πρὸς τὴν λυσιτελεῖ ἐνέργειαν τοῦ μη-
χανήματος ἀντιτάσσει προσέτι ἐπίσημον δυσχέρει-
αν ἢ ἐλαστικότης τῶν σωληνοειδῶν ὀστέων, ἅτινα,
καμπτόμενα οὐκ ἀσημάντως διὰ τῆς πίσεως τοῦ
μηχανήματος (καθ' ἃ δύναται τις νὰ βεβαιωθῆ καὶ
διὰ πειραμάτων ἐπὶ τοῦ πτώματος), ματαιοῦσι τὴν
ἐγχείρησιν. Ἐπὶ τινῶν μάλιστα πεπαλαιωμένων κατ-
αγμάτων τοῦ ὄστου τοῦ μηροῦ, ἀπηύθουε μὲν ὁ K.
Bruns τὴν ἐκ τῆς κακῆς συμπερωσεως καμπὴν διὰ
τοῦ περιγραφέντος μηχανήματος, οὐχὶ ἐπενεγκῶν τὴν
σκοπούμενην ἀνακτάξιν, ἀλλὰ τὴν διάκαμψιν τοῦ
ὄστου πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος· μετὰ τὴν ὕψισιν ὅμως
τῆς πίσεως ἐπανῆκεν ἐκ νέου ἢ προτέρα δυσμορφία.

Παραβάλλων ὁ K. Bruns τὰ διὰ τοῦ ὀστεο-
κατάκτου ἐπιτευχθέντα θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα,
πρὸς τὰ διὰ τῶν ψιλῶν χειρῶν, ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ
θεραπευτικὴ τοῦ ὀστεοκατάκτου ἀξία δὲν πρέπει νὰ
θεωρῆται τοσοῦτον σημαντικῆ. Καὶ εἶναι μὲν ἀλη-
θές, ὡς λέγει, ὅτι διὰ τοῦ περιγραφέντος μηχανή-
ματος δυνάμεθα νὰ καταξίωμεν πᾶν σωληνωτὸν ὄ-
στον, ἀλλὰ τοῦτο οὐδαμῶς πρέπει νὰ λογισθῆ ὡς
πλεονέκτημα τοῦ μηχανήματος, ἐπειδὴ δὲν πρέπει
νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν ἐκ παντὸς τρόπον καὶ ὅπου-
δήποτε ἀνακτάξιν τοῦ ὄστου, ἀλλὰ τὴν ἐν δε-
δομένῳ χωρίῳ. Τοῦτο δὲ δὲν δύναται νὰ ἐπιτευ-
χθῆ ἀείποτε διὰ τοῦ ὀστεοκατάκτου. Ἐνίοτε ἀπαι-
τεῖται πρὸς τὴν ἀνακτάξιν τοῦ ὄστου τηλικαύτη
δύναμις, ὥστε ἢ ἐκ ταύτης προερχομένη θλάσις τῶν
μαλθακῶν μορίων εἶναι πολλῶν σοβαρωτέρα, ἢ ἢ
προϋπάρχουσα διάκαμψις τοῦ ὄστου. Διαβεβαίω ἰδὲ

ὁ K. Bruns, ὅτι, μιᾶς καὶ μόνης περιπτώσεως
ἐξαιρουμένης, οὐδέποτε ἐπέτυχε τοῦ σκοπούμενου ἀ-
ποτελέσματος. Καὶ ὁμολογεῖ μὲν, ὅτι ἐν τισὶ περι-
πτώσεσιν ἠδύνατο ἴσως, ἐὰν δὲν ἐροβεῖτο μὴ ἐπενέ-
γκῃ βλάβην, νὰ ἐπαυξήσῃ ἔτι πλέον τὴν πιεσικὴν
δύναμιν, ἀπέστη ὅμως τούτου, προτιμῶν νὰ ψεχθῆ
μᾶλλον, ὡς στερούμενος χειρουργικῆς γενναϊότητος,
ἢ ὡς καταστήσας τὸν ὑπ' αὐτοῦ χειρισθέντα ἔτι
μᾶλλον ἀνάπηρον, ἢ καὶ ὡς ἀποστερήσας αὐτὸν τῆς
ζωῆς ἐξ ὑπερβαλλούσης χειρουργικῆς εὐτολμίας.

Ὅταν ἡ ἀνακτάξις τοῦ ὄστου δὲν κατορθωθῆ οὐ-
τε διὰ τῶν ψιλῶν χειρῶν, οὐδὲ διὰ τοῦ ὀστεοκατά-
κτου, τότε πρέπει νὰ δοκιμάζωμεν τὴν ὑπὸ τὸ δέρ-
μα διάτρησιν τοῦ ὄστου κατὰ τὸ χωρίον τῆς ἡμαρ-
τημένης συμπερωσεως. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ ἐγχεί-
ρησις αὐτὴ δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀκίνδυνος, ὅσον ἢ
ὑπὸ τὸ δέγμα μυοτομία, ἢ τενοντοτομία, ἐπειδὴ ἐπὶ
μὲν τῶν ἐγχειρήσεων τούτων διαίρονται ἱστοὶ ἐνδε-
ξεραι ἀγγείων, τὸ δὲ ἐντεῦθεν τραῦμα εἶναι ἀπλοῦν,
κατὰ δὲ τὴν διάτρησιν τιτρώσεται τὸ πολλῶν ἀγ-
γείων εὐμοιρῶν καὶ πρὸς φλεγμονὰς βέπον περιό-
στεον, τὰ δὲ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως ταύτης ἐνιστάμενα
τρήματα παριστῶσιν ἐπίσημον κᾶκωσιν τοῦ χειρί-
σματος καὶ ἀπώλειαν οὐσίας. Διὸ πρέπει ἵνα ἐκά-
στοτε ἀναλογίζηται ὁ χειρουργός, ἂν ἢ ἐκ τῆς οὐ-
δάλως ἀκινδύνου ὑποδερματικῆς διατρήσεως τοῦ ὄ-
στου ἐν τῇ δεδομένῃ περιπτώσει προσδοκωμένη ὠ-
φέλεια ἀντιταλαντεύει τὸν ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως κίν-
δυνον. Ὁ K. Bruns ἐξετέλεσε τρεῖς τὴν ὑπὸ τὸ δέρ-
μα διάτρησιν, ἀπαξ μὲν μετ' ἐντελοῦς ἐπιτυχίας,
δύς δὲ εἰς μάτην. Ἢ περιπτώσεις, ἐν ἧς ἐπετεύχθη διὰ
τῆς περι ἧς ὁ λόγος ἐγχειρήσεως ἢ ἀπεύθυνσις
τοῦ ὄστου, ἔχει ὡς ἐξῆς·

Ἀσθενικὸν τι κοράσιον, ἑτῶν 4 1/2, καταπεσον ἀπὸ τινος
τραπέζης, ἔπαθε, μικρὸν ὑπὲρ τὸ μέσον τοῦ ἀριστεροῦ
ὄστου τοῦ μηροῦ, κατάγμα, ἀπολιπὸν ἐπίσημον γωνιώδη
καμπὴν τοῦ ὄστου, ἧς ἡ κορυφὴ ἦν τετραμμένη πρὸς
τὰ πρόσω καὶ ἔξω. Ὅταν δὲ, μετὰ 4 1/2 ἔτος ἀπὸ τῆς
πτύσεως, ἐξήκατε τὴν μικρὰν ἄρρωστον ὁ K. Bruns,
εὔρεν, ὅτι κατὰ τὸ χωρίον τοῦ κατάγματος ἦν ἀποτεθει-
μένος πολὺς ἐνωτικὸς πᾶρος. Ἢ βράδιαις ἐγένετο μετὰ
χιωλάνσεως. Ἢ ὑπὸ τὸ δέγμα διάτρησις τοῦ ὄστου κατὰ
τὸ χωρίον τῆς ἡμαρτημένης συμπερωσεως ἐξετελέσθη
ὑπὸ τοῦ K. Bruns ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μικροῦ τραύματος
τοῦ δέγματος καθ' ἐπιὰ διαφόρους διευθύνσεις διὰ τε-
ρέτρου, οὐ τὴν πάχος ἦν 1 1/5". Τὸ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως
ἄλλος ἦν ἐλάχιστος. Ὑψυχρὰ ἐπιθέματα. Οὐδὲν ἐπηκο-
λοῦθησε μνείας ἄξιον σύμπτωμα. Προσπαθῆσας ὁ K.
Bruns ἵνα διὰ τῶν ψιλῶν χειρῶν ἀνακατῆθῃ τὸ ὄστον,
ἀπέτυχε, καὶ τοὶ καταβάλλων μεγάλην πρὸς τοῦτο δύνα-
μιν. Ἐπαναλαθὼν δὲ μετὰ ἕνα μῆνα τὴν ὑποδερματικὴν
διάτρησιν τοῦ ὄστου ἐξ ἑτέρου, μᾶλλον πρὸς τὰ ἔξω
κειμένου, χωρίου τοῦ δέρματος, κατώρθωσεν ἤδη ἵνα ἐπ-
εἴγκῃ τὴν ἀνακτάξιν τοῦ ὄστου διὰ τῶν ψιλῶν χειρῶν

καὶ ἀπεύθυνῃ τὸ σκέλος. Καὶ πρῶτον μὲν περιεβλήθη
ἀπλοῦς συνεχτικὸς ἐπίδεσμος, εἴτα δὲ ὁ διὰ θηλικῆς τι-
τάνου. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐγχειρήσε-
ως τὸ κοράσιον ἔκαμε τὰς πρῶτας πρὸς βράδιαις δοκιμὰς,
μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν ἑτέρου μηνὸς ἀπῆλθε τοῦ να-
σοκομείου, ἔχον τὸ σκέλος αὐτοῦ ἴσον τὸ μῆκος πρὸς τὸ
ἕτερον καὶ ἐν πληρεστάτῃ χρήσει. Περὶ τὸ χωρίον, καθ'
ὃ ἐγένετο ἡ ἀνακτάξις τοῦ ὄστου, ἀντελαμβάνετο τις
παχὺς πυριύλους ἀποθέματος.

Τὸ τελευταῖον μέσον πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν μὴ
εὐθέως συμπεπωρωμένων καταγμάτων εἶναι, κατὰ
τὸν K. Bruns, ἡ διὰ μαχαιρίου καὶ πιστήρος δι-
αίρεισις, ἢ ἀπλῶς καὶ ἀνευ ἀπωλείας οὐσίας, ἢ ἀφ-
αιρουμένου σφηνοειδοῦς τινος τμήματος ἐκ τοῦ
πάχους τοῦ ὄστου. εἶναι δὲ ὁ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν
ταύτην κίνδυνος τηλικούτος, ὥστε τότε μόνον πρέπει
νὰ προσφεύγωμεν εἰς αὐτὴν, ὅταν ἡ δυσχεροστία
τοῦ πεπονθότος γυίου ἢ λίαν ἐπίσημος καὶ ὁ πά-
σχων ἀδυνατεῖ, ὡς ἐκ τῆς δυσμορφίας τοῦ γυίου,
νὰ πορίζηται διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸ
ζῆν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τότε μόνον
πρέπει νὰ προβαίνωμεν εἰς τὴν ἐγχείρησιν, ὅταν ὁ
πάσχων, καὶ ἀφοῦ παρατήσωμεν αὐτῷ ὅπόσον κιν-
δυνώδης εἶναι ἡ ἐγχείρησις, ἐπιμένει οὐδὲν ἥττον
ἐξαιτούμενος ἵνα ὑποβληθῆ εἰς αὐτὴν.

[Ἀκολουθεῖ].

51. Περὶ νέας θεραπευτικῆς με- θόδου πρὸς τὰ μὴ ἀγαθῶς πυορρο- οῦντα τραύματα καὶ ἔλκη.

Πρὸς βελτίωσιν τῆς πύσεως τῶν φαύλων, ἢ δα-
ψιλότερον τοῦ δέοντος πυορροούντων τραυμάτων
καὶ ἀποκάθαρσιν τῶν ἀσπρῶν ἀναδόσεων τῶν ἐλκῶν
εἰσῆγαγεν ἐσχάτως εἰς τὴν χειρουργικὴν πρᾶξιν,
καθ' ἃ ἀναγινώσκωμεν ἐν τῇ α' Ἰατρικῇ Ἐνώσει », ὁ ἐν
Παρισίοις χειρουργός K. Ἐρριεὺς (Herrieu) νέον εἶδος ἐπίδεσεως περὶ τῆς ἀνυσμότητος τῆς
ὁποίας μαρτυροῦσιν ἤδη ἐξ οἰκίας ἀντιλήψεως
οἱ γνωριμώτεροι τῶν ἐν Παρισίοις χειρουργῶν, οἶον ὁ
Velpeau, ὁ Chassaignac, ὁ Bouvier, ὁ Guersant,
ὁ Michon, ὁ Follin καὶ ὁ Monneret. ἔχει δὲ τὸ
νέον τοῦτο εἶδος τῆς ἐπίδεσεως ὡς ἐξῆς· διαλυθέν-
τος 1 μέρους ἐγγλωρίου τιτάνου εἰς 6 — 10 μέρ. ὕ-
δατος, ἐμειβέγεται διὰ τῆς διαλύσεως ταύτης σπόγγ-
ος καὶ ἐπιτίθεται ἐπὶ τοῦ τραύματος, ἢ τοῦ ἔλ-
κους, στηριζόμενος ἐπ' αὐτοῦ διὰ ταινιῶν κρωτοῦ
καὶ τοῦ προσήκοντος ἐπίδεσμου. Ἀνενοῦται δὲ τε-
τράκις, ἢ πεντάκις τῆς ἡμέρας. Διὰ τῆς ἀπλῆς ταύ-
της καὶ εὐπορίστου ἐπίδεσεως ἐπετεύχθησαν ἄχρι
τουδε ὑπὸ τοῦ K. Herrieu τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα
ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ἀσπρῶν πυορροούτων τραυμάτων,

των δυσασθεστέρων ελλκων, της φαγεδαίνης, της νοσοκομιακής γαγγραινης και των μετά τινος των σφοδρών πυρετών και τινος δυσκράσιος ενισταμένων εσχαρώσεων 1) Από των κατά την νέαν μέθοδον επιδεσμούμενων τραυμάτων εκλείπει τοσοῦτον έντελως ή κατ' επιπολήν πυήσις, ώστε διά του φίλου όφθαλμοῦ δέν δύναται τις νά ανακαλύψη οὔδε τήν ελαχίστην βάνίδα πύου. 2) Τα κατά την περί της ό λόγος μέθοδον θεραπευόμενα τραύματα είσι ζωνηώς έρυθρά και διατηροῦσι τήν αγαθήν ταύτην όψιν μέχρι της παντελοῦς αὐτῶν συνουλώσεως. 3) Η επιφάνεια των τραυμάτων φαίνεται πανταχοῦ όμοιόμορφος, μηδελίαν φέρουσα υπερσάρκωσιν, ώστε τις νομίζει, ότι έχει πρό των όφθαλμῶν αὐτοῦ πρόσφατον εκ τομῆς τραῦμα. 4) Οὔ μόνον κατά τήν περιβολήν του περιού ό λόγος επιδέσμου, αλλά και κατά τήν περιαιρέσιν αὐτοῦ ελλείπει πάσα δυσσομία. β) Τα κατά τήν νέαν μέθοδον επιδεσμούμενα τραύματα και ελληχωροῦσι δέοντως πρός τήν συνουλώσιν αὐτῶν, μεθ' ήν οὐδελία υπολείπεται εκ των οὐλῶν δυσμορφία.

Πρός πίστωσιν δέ των λόγων αὐτοῦ αναφέρει ό Κ. Ηερνιεύα διά μακροτέρων και τινος περιπτώσεις, έν αις εφήρμοσεν επιτυχῶς τήν νέαν της επιδέσεως μέθοδον. Αι κλινικαι αὐται αφηγήσεις έχουσι κατά τά οὐσιώδη αὐτῶν ως εξής:

Α'.) Κοράσιόν τι συφιλιτικόν ἔσχε κατά τήν χώραν του Ιερου όστοῦ και του κόκκυρος φαγεδαίνικόν ελλκος, επινειμάμενον έν τῷ βραχυτάτῳ διαστήματι 24 ὡρῶν μέγιστον μέρος των παρακειμένων μορίων, και τοι αντίταχθέντων κατ' αὐτοῦ των ήρωικωτέρων μέσων και αὐτοῦ ἔτι του πεπυρακτωμένου σιδήριου. Αλλ' ἄμα ἐγένετο χησις επί τῷ ελλκος ἐκείνου του διά της διαλύσεως της εγγλωρίου τιτάνου ἐμβεβρεγμένου σπόγγου, ἐξέλιπον παραχρημα τά τε τοπικά και τά καθολικά συμπτώματα. Η περαιτέρω διάθρωσις ἐπεσέθη, τό ελλκος ἀπέβαλε τήν προσέριαν ἄσηράν αὐτοῦ ἰδέαν, μηκέτι φέρον τό παράπαν μυδάσας σάρκας, ή πύον. Η αγαθή αὐτη του ελλκος κατάστασις, ήτις ἤρξατο από της ήμέρας, καθ' ήν ἐφηρμύθη τό πρώτον ό περιού ό λόγος επιδέσμου, διήρκεσε μέχρι της παντελοῦς συνουλώσεως. Η εκ της γαγγραινώδους ἀποτήξεως των παρακειμένων μαλθακῶν μορίων ἐστάσα και εις ἐπίσημον βᾶθος διήκουσα κοιλότης, ἐπληρώθη κατά μικρῶν, ή δέ του ελλκος ἐπιφάνεια διατέλεσεν οὔσα όμαλή και όμοιόμορφος. Καί τοι δέ οδσης ἐπισηματίας, ως εἴρηται, της εκ της γαγγραινώδους ἐπιμερήσεως του ελλκος προξενηθείσης ἀπωλείας της ούσιας, ή συνουλώσεως ἔβαινεν οὔδέν ήτιον ὅπως επί των χρηστων ελλκων, χωρούμενων των κρημνῶν του ελλκος από της περιφερείας επί τό κέντρον και μη ἀπολειπόντων έν τῷ μεταξύ νησιζούσας ἐστίας πυόρροιας. Ἐπάγει δέ ό Κ. Ηερνιεύα, ότι είναι ἀδιστακτως πεπεισμένος, ότι δι' οὐδεμιᾶς άλλης των γνωστων επιδέσεων ήθελε ποτε επιτευχθῆ τό τοσοῦτον αγαθόν θεραπευτικόν ἀποτέλεσμα.

Β'.) Ἐπί ἐννεαετοῦς τινος, λίαν ἐξήσθενηκότος, παιδός, παθόντος σπονδυλαρθροπάθην, εἶτα δέ γανομένου παρα-

πληκτικοῦ, ἐνάστησαν πέντε εκ κατακλίσεως γαγγραινώματα, ὧν έν μὲν κατά τό Ιερὸν όστοῦν, δύο δέ κατά τοὺς τροχαντήρας, και δύο κατά τό Ισχίον. Ἐπιθεθέντων κατά τήν περί της ό λόγος μέθοδον των γαγγραινωμάτων ἐκείνων, ἀπέπεσαν παραχρημα αι εσχάραι, τά δέ ἀπολειφθέντα ελλη ἐφαίνοντο χρησά και τελόντα πρός συνουλώσιν. Η καθολική του μικροῦ ἀρρώστου κατάστασις ἐγένετο βελτίων, ἄτε μη ἐξαντληθεισῶν περιπλέον των δυνάμεων αὐτοῦ, ως ἐπισημείωσε της πυόρροιας των ελλκων ἐκείνων.

Γ'.) Ἐπί τινος ὑπό του Κ. Chassaignac θεραπευμένου ἀρρώστου ὑπῆρχε κατά τήν ἐξω ἐπιφάνειαν του δεξιου γόνατος και μηροῦ ἐκτεταμένον ελλκος. Σφακελίσαντος δέ του δερματος και προσεκελευθείσης νοσοκομιακής γαγγραινης, ήτις τάχιστα ἐπενεύμα το μέγιστον μέρος των παρακειμένων Ιστων, ήν ἐντεῦθεν ἀπεγνωσμένον, οὔ μόνον τό πεπονθός γυῖον, αλλά και αὐτή ή ζωή του ἀρρώστου. Οὐχ ήτιον ἐπεσέθη και ἐνταῦθα παντελής ἴασις διά της επιθέσεως των διά της διαλύσεως της εγγλωρίου τιτάνου ἐμβεβρεγμένων σπόγγων.

Δ'.) Ἐν τινι διηλωμένη φλεγμονῇ του τε ἄκρου ποδός και της κνήμης ἐνεβλήθησαν μεγάλαι ἐντομαί, αἵτινες δέ μως μετέστησαν εις ελλη μεγάλη και ἀσηρά. Ἐπί τούτοις προσεπῆλθον φαινόμενα καθολικοῦ μολυσμοῦ εκ των σακρωτων Ιχώρων των ελλκων ἐκείνων. Περιβληθέντος του επιδέσμου του Κ. Ηερνιεύα, ἐγένοντο παραχρημα τά τῶς ρυπαρόλευκα και Ιχωρόσούντα ελλη ζωνηώς έρυθρά, ἐκλιπούσης ἄμα της τε κακωδίας αὐτῶν και των σηπεδονικῶν Ιχώρων. Ἰάθη.

Ιστορῶν τήν περίεργον ταύτην περίπτωσιν ό Κ. Ηερνιεύα, παρατηρεῖ, ότι μάλιστα έν ἀρχῇ της θεραπείας των μη αγαθῶς πυόρροούντων και των γαγγραινωδῶν τραυμάτων δέν δύναται νά ἀντικαταστήθῃ ό μοτός ἀντι του σπόγγου, επειδή οὗτος μὲν ἐκμυζᾷ και ἀποκομίζει, οὔτως εἶπειν, μακρᾶν του τραύματος τό φαῦλον και σαπρὸν αὐτοῦ ἔκκριμα, ό δέ μοτός ἀποτελεῖ μετά του ἔκκριματος τούτου συμπαγές στρώμα, τό ὅποιον, δίκην στεγανοῦ βύσματος, ἐμποδίζει τήν υποχώρησιν του πύου, των Ιχώρων και της εκ της διαμυθήσεως των σαρκῶν πολτώδους σαπρίας. Μόνον όταν ήδη ή θεραπεία προήκεν εις τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε προδοκᾶται ή ὅσον οὔπω συνουλώσις του τραύματος, δυνάμεθα νά μεταχειρισθῶμεν ἀντι του σπόγγου τὸν μοτόν.

Ε'.) Ἐκζηματώδες τι ελλκος κατά τήν δεξιαν κνήμην, τό μέγεθος ὅσον παλάμης, θεραπευόμενον εις μάτην ἐπὶ ἔξ ολοκλήρους μήνας διά παντοίων μέσων, ἰάθη έν διαστήματι ἐνός μηνος μητρός διά των εις διάλυσιν εγγλωρίου τιτάνου ἐμβεβρεγμένων σπόγγων.

Η εκ της περιπτώσεως ταύτης προσγενομένη τῷ Κ. Ηερνιεύα πείρα ἔδειξεν, ότι ή κατά τήν νέαν μέθοδον επιδέσις είναι κατάλληλος και δι' άλλα κατά τὰς κνήμας μη αγαθῶς πυόρροούντα ἐκζεματώδη, ή χοιραδικά ελλη. Προς δέ τὰ χειραδικά ἐκείνα ελλη, ὧν ἐμποδίζει τήν ἴασιν ή τερηδῶν του ὑποκειμένου όστοῦ, οὔδέν ὠφελεί ή κατά τήν μέθο-

δον του Κ. Ηερνιεύα επιδέσις, ως ἐρεθίζουσα αὐτά ἐτι μάλλον. Ἐπί των χοιραδικῶν ὅμως ἐκείνων ελλκων, ἄτινα δέν είναι ἀπότοκα ὀστεοπαθείας, ἐρικνούμεθα διά της περί της ό λόγος επιδέσεως των αὐτῶν θεραπευτικῶν ἀποτελεσμάτων ὅποια τά επί των άλλων ελλκων επιτυγχανόμενα.

ΣΤ'.) Ἐπί τινος χοιραδικοῦ παιδός, φέροντος ἀπό ἐπὶ ἡδῆ ἔτων πολλὰς και ἐπὶ μακρᾶν πυόρροίας ελλκώσις, τότε δέ φέροντος κατά τὸν ἀριστερὸν μηρὸν χοιραδικὸν ελλκος, ἐτράπη ἐπὶ τὰ χεῖρα τῷ ελλκος τούτου, καταπλασθὲν και ἐπιθεθὲν κατά τὸν συνήθη τρόπον. Ἐφαρμοσθείσης δέ της κατά τήν μέθοδον του Κ. Ηερνιεύα επιδέσεως, ἐπεσέθη έν διαστήματι τριῶν ἡβδομαδῶν ἐντελής συνουλώσις, ή δέ ἐντεῦθεν οὐλή ήν δέοντως σιφρα και όμοιόμορφος. Ἐπί του αὐτοῦ ἀρρώστου παρέμεινε μετά τήν ἴασιν του ελλκος ἐκείνου ῥύσις των ἰστων, καθ' ήν ή ἐκρίσεως ἔλη ήν λίαν κάκοσμος. Αλλ' ἐπεσέθη ζ αὐτη έν διαστήματι δέκα ἡμερῶν διά της εις τὰ ὕδα ἐνέσεως διαλύσεως εγγλωρίου τιτάνου έν ὕδατι.

Και ἐπί τινων δέ περιπτώσεων καρκινώματος της μήτρας κατωρθώθη τῇ επιθέσει σπόγγων διαβρόχων διά της έν ὕδατι διαλύσεως εγγλωρίου τιτάνου ή ἐξουδετέρωσις της μεγάλως ἐνοχλοῦσης δυσσομίας. Ο Κ. Ηερνιεύα ἐφίκετο προσέτι διά της μεθόδου αὐτοῦ της ἐντελοῦς συνουλώσεως και τραύματος εκ διαρρήξεως του περινεῦ, συμβᾶσης κατά τινος δυστοκίαν. Ο εύρέτης της περί της ό λόγος θεραπευτικῆς μεθόδου κατώρθωσε πρός τούτοις δι' αὐτης ἕνα φέρη εις συνουλώσιν και ἔτερον εκ διαρρήξεως του περινεῦ τραῦμα ἐπὶ τινος συφιλιτικῆς ἄμα και φθισιώσης γυναικός, ήτις περί πλέον ἐπασχε και πυογόνον κυστείτιδα μετ' ἀκρατίας των οὔρων. Αλλά και « τήν κόπρον ταύτην του Λυγέιου » (κατά τήν ἔκφρασιν αὐτοῦ του Κ. Ηερνιεύα), πρός ήν συνήρχοντο ἐπὶ τό αὐτό τὰ οὔρα, τὰ κόπρανα και τὰ λόγια, κατώρθωσεν οὗτος ἕνα ἐκκαθάρη και θεραπεία τῷ τραῦμα ἐπιτιθεῖς ἐπὶ των πεπονθῶτων τόπιων και ἀφίνων έν διαρκεί μετ' αὐτῶν ἐπαφή τους διά της έν ὕδατι διαλύσεως εγγλωρίου τιτάνου βεβρεγμένους σπόγγους.

Η ἐνέργεια του ἐρηνιακοῦ επιδέσμου γίνεται κατά τρόπον ἀπλοῦστατον και λίαν εύκατανόητον. Ο σπόγγος ἀπομυζᾷ, δυνάμει του τριχοειδοῦς αὐτοῦ, ἄμα ἐνιστάμενα έν τῇ ἐπιφάνειᾳ του τραύματος τὰ παθολογικά ἔκκριματα και ἀποκομίζει αὐτά. Ἐπι δέ ἐμποδίζει διά της ἀντισηπτικῆς δυνάμεως της εγγλωρίου τιτάνου τήν ἀποσύνθεσιν και τήν σηπεδονικήν ζύμωσιν των ὑπ' αὐτοῦ ἐκμυζηθέντων παθολογικῶν ῥευστῶν και τῆρι τό έν αὐτῷ φάρμακον έν δηνεγκεί ἐπαφή μετά του τραύματος. Η νέα θεραπευτικῆ μέθοδος εκ μὲν των προτέρων φαίνεται λίαν ἔλλογος, εκ δέ των ὑστέρων, τουτέστιν εκ των ἄχρι τουδε δι' αὐτης επιτευχθέντων θεραπευτικῶν ἀποτελε-

σμάτων, ἀπεδείχθη λίαν ὠφέλιμος. Ἐδίδαξε δέ ή ἄχρι τουδε κλινική πείρα, ότι οι σπόγγοι πρέπει νά προσιστῶνται ἐπὶ των ελλκων και τραυμάτων ὀγκληροί, και οὐχί έν λεπτοῖς τμήμασιν, επειδή ὕαι μείζων ό επιτιθέμενος σπόγγος, τόσω πλείονες και οι τριχοειδεῖς αὐτοῦ πόροι, ἐπομένως και τό ἔργον αὐτοῦ πληρέστερον. Ἐπειδή δέ ἐξατμίζεται ή έν τῷ σπόγγῳ διάλυσις της εγγλωρίου τιτάνου, και τοι καλυπτομένου του σπόγγου διά κηρωτοῦ, διά τουτο πρέπει νά ἀνανεῶται ό επιδεσμος πολλάκις της ήμέρας. Δέν ἀρκεί δέ νά ἐκμυζῶνται τὰ παθολογικά ἔκκριματα ὑπό των τριχοειδῶν του σπόγγου πόρων, αλλά και νά ἀποσυντιθῶνται, ή και ἐξουδετερῶνται διά της διαλελυμένης εγγλωρίου τιτάνου.

Πρός τούτοις ἐδιδάχθη ό Κ. Ηερνιεύα εκ πολυπληθῶν πειραμάτων, ότι διά μόγου του σπόγγου, ἐμβεβρεγμένου εις τήν περί της ό λόγος διάλυσιν, εἰσιν ἐφικτά τὰ εἰρημένα θεραπευτικά ἀποτελέσματα, ἀποδειχθέντος, ότι και τό πρός ἐναυσιν ἀγαρικόν (ή κοινῶς ὕσκα) και ό μοτός και τὰ σπλήνια εἰσιν ἀνεπαρκῆ πρός ἀπομύζωσιν των τραυματικῶν ἔκκριμάτων. Γενομένων προσέτι συγρητικῶν παρατηρήσεων, ἀπεδείχθη, ότι ή νέα θεραπευτικῆ μέθοδος ὑπερέχει ἀπασῶν των ἄχρι τουδε γνωστων, ὅσον της διά του ἀπλοῦ και της διά του βυζντονιανου επιδέσμου, της διά του διεξασμένου μοτοῦ, της διά των ἀπομυζητικῶν και ἀντισηπτικῶν ξηρίων, της διά των παντοειδῶν πλύσεων, της διά του νιτρικού ἀργύρου και αὐτης της διά του πεπυρακτωμένου σιδήριου. Ἐφ' ὅλων τούτων των δοκιμῶν ἐδέησε μετ' ὀλίγας ήμέρας ἕνα προσφύγη ό Κ. Ηερνιεύα εις τήν κατά τήν μέθοδον αὐτοῦ ἐπίδεσιν, ὅπως δώσῃ εις τὰ τραύματα τήν αγαθήν ἐκείνην όψιν, ήτις ἀπαιτεῖται πρός τήν συνουλώσιν αὐτῶν.

Ο Κ. Valrean, εις δν ό Κ. Ηερνιεύα ἀνεκοίνωσε προφορικῶς τό περιγενομένον των περί τήν εἰρημένην θεραπευτικῆν μέθοδον κλινικῶν αὐτοῦ πειραμάτων, ἐφαρμόσας τὸν νέον τρόπον της επιδέσεως ἐπὶ πολλῶν ἀρρώστων, ἐπιμαρτυρεῖ τοῖς λόγοις του Κ. Ηερνιεύα, λέγων μόνον, ότι ό νέος επιδεσμος εἶναι ὅπως οὖν δαπανηρός, επειδή οι σπόγγοι, διά της ἐπιδράσεως της εγγλωρίου τιτάνου, γίνονται έν διαστήματι 6—10 ἡμερῶν ἀνεπιτιθέοι πρός περαιτέρω χρῆσιν και διά τουτο πρέπει ν' ἀντικαθιστῶνται ἀντ' αὐτῶν νέοι. Αλλ' ό λόγος οὗτος φίνεται ήκιστα σπουδαῖος, καθότι ἀπέναντι της ὠφελείας, ήτις ἀποδεδειγμένως προέρχεται εκ της χρήσεως του περιού ό λόγος επιδέσμου, ή περι αὐτόν δαπάνη είναι μηδαμινή. Η ἐνστάσις δέ, ότι ό τῇ διαλύσει της εγγλωρίου τιτάνου διάθρογος σπόγγος ἐρεθίζει πλέον του δέοντος τό ἐφ' οὐ επιτιθεταί τραῦμα,

ἀναπνεύζεται ευχερῶς διὰ τῆς παρατήρησεως, ὅτι ἢ ἐπὶ πλέον τῶν δύο ἐτῶν χρόνις τοῦ ἐρουϊακοῦ ἐπιδέσμου οὐδαμῶς ἐπληθύνουσι τὸ τοιοῦτον, ἐκτός ἐπὶ τῶν μετ' ὀστεοπαθείας συνοδευομένων τραυμάτων.

Ὁ Κ. Ηερνίουα, ἀντικειμένως πρὸς τὰ σήμερον γενικῶς παραδεδεγμένα, δοξάζει, ὅτι πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ἀπωλεσθείσης οὐσίας δὲν εἶναι τῶν ὄντων ἀνευ ἢ πύσης, καὶ ὅτι ἡ παντελής ἐπίστασις τῆς πύσης, οὐ μόνον οὐδὲν παρεμποδίζει τὴν ἀναβλάστησιν σαρκῶν, πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλειπασμοῦ τῶν ἰσθῶν, ἀλλὰ, τοῦναντίον, εἶναι καὶ εὐνοϊκῆ, λέγει, συνθήκη πρὸς τοῦ τραύματος τὴν συνουλίωσιν. Διὰ τοῦ ἐρουϊακοῦ ἐπιδέσμου κατορθοῦται, οὐ μόνον νὰ ἀποκαμιθῶσιν ἀπὸ τῆς τραυματικῆς ἐπιφανείας τὰ παθολογικὰ ἐκκρίματα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπισχεθῇ ἡ περισταίω διαπύσις. Μόνον ἐν ἀρχῇ τῆς θεραπείας ἐξακολουθεῖ ἡ ἐν τῷ τραύματι παραγωγή τοῦ πύου, διὰ δὲ τοῦ ἐρουϊακοῦ ἐπιδέσμου οὐδὲν ἄλλο κατορθοῦται, εἰμὴ, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ σπόγγου ἐκμυζούμενον πῦον, ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς τῶν σπόγγου πιπασκούσης διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου, μεταλλοιοῦται ὑπ' αὐτῆς, ἢ διαλύεται, καὶ οὕτως ἐμποδίζεται ἡ σηπεδονώδης αὐτοῦ ζύμωσις. Μετὰ τινος ὅμως ἡμέρας παύει πᾶσα ἐν τῷ τραύματι πυογόνος διεργασία, ἐπειδὴ καὶ οἰανδήποτε ὄραν τῆς ἡμέρας καὶ ἂν ἐξετάσωμεν τὸ τε τραῦμα καὶ τὸν ἐπιδέσμον, δὲν δυνάμεθα ν' ἀνακαλύψωμεν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον πυώδους ἐκκρίματος, ἐπειδὴ παύει ἐντελῶς πᾶσα διαπύσις. Ἐπειδὴ δὲ, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Κ. Ηερνίουα, τὸ τραῦμα βραίνει οὐδὲν ἦτον πρὸς τὴν συνουλίωσιν αὐτοῦ, σαρκοφουσίης ἀδιαλείπτως τῆς ὀμαλῆς καὶ ζωηρῶς ἐρυθρᾶς αὐτοῦ ἐπιφανείας, διὰ τοῦτο φαίνεται, ὅτι ἡ πύσις οὐδαμῶς ἀπαιτεῖται πρὸς τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἐλλειπούσης οὐσίας. Περιπλέον ἡ ἀνευ πύσεως παραγομένη οὐλὴ οὐδεμίαν προξενεῖ δυσμορφίαν καὶ εἶναι δέοντως στιφρὰ, ὁμοίμορφος καὶ κατὰ πάντα βελτίων τῆς μετὰ πύσεως παραγομένης. Ἡ ἐπὶ τοῦ τραύματος παρουσία τοῦ διὰ τῆς ἐν ὕδατι διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου ἐμβεβρεγμένου σπόγγου ἐμποδίζει τὴν ἀναβλάστησιν τῶν σαρκῶν ἐκείνων καὶ τῶν σπογγωδῶν ἀναφύσεων, ἅτινα τῶν σπόγγου συχνὰ ἐνίστανται ἐπὶ τῇ χρήσει ἄλλων ἐπιδέσμων καὶ ἅς πρέπει νὰ καθαιρούμεν διὰ τῶν καυτηρίων. Διὰ τῆς νέας μεθόδου τῆς ἐπιδέσεως ἐμποδίζεται καὶ ὁ κατὰ τὴν συνουλίωσιν σχηματισμὸς τῶν ὄζων καὶ διατόνων ἐκείνων, οἵτινες ἐπιφέρουσι τὰς εἰδηγαστέρας δυσμορφίας καὶ δυσκολύνουσι τὴν παλιγγόσιν τῶν ἡδὴ συνουλωμένων τραυμάτων.

Τὰς περὶ τῆς νέας θεραπευτικῆς μεθόδου κλινικ-

κὰς αὐτοῦ παρατήρησεις συγκεφαλαιοῖ ἐν τοῖς ἐξῆς ὁ Κ. Ηερνίουα:

α.) Ἡ διαρκὴς ἐπαφὴ τοῦ διὰ τῆς ἐν ὕδατι διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου ἐμβεβρεγμένου σπόγγου μετὰ τῶν φαύλως πυορροούντων τραυμάτων μεταβάλλει ταῦτα εἰς χρυσὰ καὶ ρίοναι νέα καὶ ζωηρῶς ἐρυθρὰ τραύματα, μὴ παρουσιάζοντα μῆτε σπογγώδη σαρκία, μὴδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος πύσεως.

β.) Διὰ τῆς περὶ ὁ λόγος θεραπείας, οὐ μόνον ἐπίσχεται ἡ διαπύσις, ἀλλὰ καὶ ὑποβοηθεῖται μεγάλως ἡ πρὸς τὴν συνουλίωσιν πορεία. Λι ἀνευ πύσεως δὲ παραγόμεναι οὐλαὶ εἰσι τοσοῦτον ὁμοίμορφοι καὶ στιφροί, ὅσον οὐδέποτε γίνονται αἱ μετὰ πύσεως παραγόμεναι.

γ.) Ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων διὰ τῆς νέας θεραπευτικῆς τῶν τραυμάτων μεθόδου ἀποδεικνύεται ἡμαρτημένη ἡ δοξασία ἐκείνη, καὶ ἦν τὸ πῦον θεωρεῖται ὡς τὸ μέσον, δι' οὗ ἡ φύσις προσπαθεῖ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν εἰς τὰ ζῶντα μόρια ἐπενεχθεῖσαν κάκωσιν.

δ.) Τὸ ἰσχυρότερον ὄλων τῶν ἄχρι τοῦδε πρὸς τὴν καθάρσιν τῶν ἀσπρῶς πυορροούντων τραυμάτων, ἐπινοηθέντων μέσων εἶναι ὁ διὰ τῆς διαλύσεως ἐγγλωρίου τιτάνου ἐμβεβρεγμένος σπόγγος, ἅτε πᾶσι τὴν πύσιν καὶ τὰ ἐκ ταύτης παθολογικὰ προϊόντα, τὰ ἀναδίδοντα τὴν δυσομίαν.

ε.) Ὁ διὰ τῆς διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου διάβροχος σπόγγος οὐδένα, ἰδίως προσοχῆς ἀξίον, ἐρεθισμὸν προξενεῖ ἐπὶ τῶν ἐλκωδῶν ἐπιφανειῶν, ἢ περὶ αὐτάς. Οὐδέποτε ἐπὶ τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ἐπιδέσμου τούτου παρατηρεῖται ἐρύθημα, ἢ ἐρυσίπελας, ἢ ἡ πρὸς ἰδρῶα ἐμφερῆς ἐκείνη διάφλυσις. Ἐξαιρουμέναι ὅμως, ὡς εἴρηται, τὰ μετὰ τερηδόνης ἔλκη, μὴδαμῶς ἀνεχόμενα τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος ἐπίδειξιν.

ς.) Ἡ χρῆσις τοῦ διὰ τῆς διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου διαβρόχου σπόγγου ἀπεδείχθη ὡφελιμοτάτη πρὸς τὴν φαγεδαϊνικὴν γάγγραιναν, τὰς μετὰ διαλείποντας πυρετοὺς ὑπολειπομένας ἐσχάρσεις, τὰ ἐκζεματώδη καὶ χροαδικὰ ἔλκη, τὴν νόσοκομιακὴν γάγγραιναν, τὰς διαρρήξεις τοῦ περινεύου καὶ, καθόλου εἰπεῖν, πρὸς πάντα τὰ ἀσπρῶς πυορροούντα καὶ ἰσχυρῶς ἔλκη καὶ τραύματα.

Ἐν τέλει τῆς ἀνωτέρου πραγματείας περιγράφει ὁ Κ. Ηερνίουα κλινικὰς τινὰς περιπτώσεις (εἰλημμένας ἐκ τῆς ἰατρικῆς πράξεως ἄλλων ἰατρῶν), καὶ ἅς ἀπεδείχθη μεγάλως ὡφέλιμος ἡ νέα θεραπευτικὴ μέθοδος. Εἰσι δὲ αἱ περιπτώσεις αὗται, ἐν περιλήψει αἱ ἀκόλουθοι:

Ἐπὶ τινος ἐξηκονταετοῦς γυναικὸς, φεροῦσης ἀπὸ 1 1/2 ἡδὴ ἔτους λιαν κικῶδες καὶ ἀσπρὸν ἐκζεματώδες ἔλκος κατὰ τὸν πόδα μετ' ἐπισημοῦ οἰδήματος ἀμφοτέρων

τῶν κάτω ἄκρων, ἐγένετο χρῆσις πνευτῶν μέσων ἐπὶ τὸ ἔλκος ἐκεῖνο, ἀλλ' εἰς μάτην. Γενομένης ἰατρικῆς συνδιασκέψεως μετὰ τοῦ τῆν πάσχουσαν θεραπεύοντος ἰατροῦ Κ. Caenpane καὶ τοῦ Κ. Ηερνίουα, συναπεφασίσθη νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐξηρμώσθῃ ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος νέα θεραπευτικὴ μέθοδος. Ἀνισούτο δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ ἔλκους σπόγγος τετράκις τῆς ἡμέρας, διωγρανόμενος ἐκαστοτε διὰ τῆς διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου. Ἡ πάσχουσα ἦν καὶ ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς θεραπείας ἐν ὀριζοτέρῳ κατακλιθεῖ. Γιαυτῆς ὕσης τῆς θεραπείας, λάθη ἐντελῶς ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐν διαστήματι τριῶν μηνῶν. Ἢ ἐκ τῆς συνουλίωσις οὐλὴ ἦν ἀνευ ἀνωμαλιῶν καὶ ὁμοίμορφος, τὸ δὲ περὶ αὐτῆν δέρμα ἐπανεκτίσθη τὸ κατὰ φύσιν χροῖα καὶ τὸ πρότερον πάχος.

Ἢ ἐκ τῆς περιπτώσεως ταύτης ἀπεδείχθη ἀνυπόστατος ὁ κατὰ τῆς ἐρουϊακῆς ἐπιδέσεως ἀντιπαχεῖς λόγος, ὅτι αὕτη εἶναι διήνη ἀλγεινὴ καὶ λιαν ἐρεθιστικὴ τοῦναντίον, ἢ θεραπευτικὴ αὐτῆς ἐνεργεια ἦν κατὰ τὴν περίπτωσιν μάλιστα ταύτην (ὅπως καὶ ὁσάκις ἐφαρμόζεται προσκόντοις ἢ περὶ τῆς ὁ λόγος μεθόδου) τοσοῦτον ἀγαθὸν, ὥστε ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ κατέπαυσεν ἐντελῶς ἡ φλεγμονή. Ἢ ἐρουϊακὴ ἐπίδειξις οὐδὲν προσεῖτι ἐργάζεται ἄλγος, ἀλλὰ, τοῦναντίον, ἀπολωφθῆς καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς μᾶλλον εὐαισθητοῖς χωρίοις προὔπαρχούσας ἀλγηδόνας καὶ τὰς ἐδραζούσας ἐν τοῖς πεπονητοῖς γυῖαις καὶ βασανίζούσας τοὺς πάσχοντας νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

Ἢ περὶ τῆς ὁ λόγος ἀρρώστου, ἦς τὸ δέρμα ἦν τοσοῦτον εὐερέθιστον, ὥστε δὲν ἠνεύχθη οὔτε τὰ μαλακτικὰ ἐπιθέματα, οὔτε τὰ διὰ κηρωτῆς ἠλειμμένα ὀθόνια, οὐδὲ τὸ κολλητικὸν ἔμπλαστρον, καὶ τῆς ὁ πεπονητοῦ ποῖς ἦν ἀδιαλείπτως ἐν καταστάσει ὑπεραισθησίας, ἠνεύχθη ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἐνοχλήσεως τὴν ἐπὶ τοῦ ἔλκους ἐπίθεσιν καὶ παρατεταμένην μετ' αὐτοῦ ἐπαφὴν τοῦ διὰ τῆς διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου διωγραμένου σπόγγου, μὴ ἐπενεχθέντος τοῦτου μὴδένα ἐρεθισμὸν, μίση κατὰ τὸ ἔλκος, μὴδὲ περὶ αὐτό. Ἢνὸς πρὸς τοῦτοις ἡ πάσχουσα διήρμητο τὰς νύκτας πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος θεραπευτικῆς μεθόδου παντάπασιν ἀπνεύς, διὰ τὰς βασανιζούσας αὐτὴν σφοδρὰς καὶ οὐδὲ διὰ τῶν ὀπηρεῶν ἀπολωφόμενος ἀλγηδόνας, ὡχοντο ὡς ἐκ θυμάτος αἱ ἐνοχλήσεις αὐτῆς ἅμα ἐφαρμοσθείσης τῆς θεραπευτικῆς τοῦ ἔρπει εἰς μεθόδου. Ἢν δὲ ἀληθῶς ἐξαισία ἢ ἀγαθὴ ποιότης τῆς οὐλῆς, ἐντὸς τοῦ ἔλκους ἦν καὶ ὑπερβολὴν φεῶλον καὶ εἴηκεν εἰς ἐπίσημον βῆθος.

Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα, ἐνταῦθα ἀναγομένη καὶ ἐκ τῆς κλινικῆς τοῦ Κ. Ηερνίουα, ἰατροῦ ἐν τῷ ἐν Παρισίοις α νοσοκομείῳ τῶν ἀνιάτων ὁ εἰλημμένῳ, περίπτωσις, ἐν ἣ ἀπεδείχθη ἀνύσμιος ὁ κατὰ τὴν ἐρουϊακὴν μέθοδον ἐπίδεσμος.

Γυνὴ τις, πάσχουσα μαλάκυσιν τοῦ ἐγκεφάλου μετὰ παραλύσεως τῶν γυῖων, ἀκρατείας τῶν τε οὐρῶν καὶ ἐντερικῶν περιττωμάτων καὶ ἀφωνίας, ἔφερε κατὰ τὸ ἱερὸν ὄστυον ἐκτεταμένον γαγγραινώδες ἔλκος. Μολονταὶ δὲ αἱ ζῳτικαὶ τῆς ἀρρώστου δυνάμεις ἦσαν καὶ ὑπερβολὴν καταπεπρωκυῖαι, ἢ ἐφαρμογῇ τοῦ νέου ἐπιδέσμου, δὲν ἠδυνήθη μὲν νὰ ἐμπούσῃ τὸν σχηματισμὸν

νέων γαγγραινώδων ἐσχάρων, ἀλλ' ἐπέφερεν οὐδὲν ἦτον ἐν διαστήματι 24 ὡρῶν μεταβολὴν τοῦ ἔλκους ἐπὶ τὸ βέλτιον.

Ἐκ νεωτέρων κλινικῶν παρατηρήσεων ἐδιδάχθη πρὸς τοῦτοις ὁ Κ. Ηερνίουα, ὅτι ἐπὶ τινων ἀρρώστων, ἐχόντων ποιὰν τινα ἰδiosisγκρασίαν, δι' ἣν δὲν ἀνέχονται τὰ ἰώδη, ἢ ὑπερβάλλουσαν τὴν κατὰ τὸ δέρμα εὐαισθησίαν, πρέπει νὰ ἀραιώμεν τὴν διαλύσιν τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου μέγας 1 (μέρους τιτάνου) : 15 (μ. ὕδατος). Ἐπὶ τῶν πλείστων ὁμοίων ἐλκῶν πρέπει νὰ ἐκμενωμεν ἐν τῇ προαιρημένῳ ἀναλογίᾳ (1 : 6—10), μάλιστα ὅπου ὁ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι νὰ ἐκκαθαρίωμεν ἀσπρὸν τι ἔλκος ἀπάντων τῶν παθολογικῶν αὐτοῦ προϊόντων, οἷον μυδῶντων ἰσθῶν, ψευδομεμβρανῶν, ἢ πολυπόδους σαπρίας. Καθόλου δ' εἰπεῖν ὁ βελθμὸς τῆς ἐκαστοτε ἐξυδατώσεως τῆς διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου εἶναι ἀλλοτε ἄλλος, οὐδὲ δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐπὶ τὸ ἀκριβὲς ὁ ἐν ἐκάστη περιπτώσει καὶ ἐν ἐκάστη περιόδῳ τῆς παθήσεως προσέκων βελθμὸς τῆς ἐξυδατώσεως. Γεθέντος τοῦ μεγίστου καὶ ἐλαχίστου ὄρου τῆς ἀραιώσεως, ἀφίνεται ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐκαστοτε ἐνδεδευμένου εἰς τὴν ἐκ τῆς παίρας κρίσιν τοῦ χειρουργοῦ.

Ὁ Κ. Rivell, φαρμακοποιὸς ἐν τῷ ἐν Παρισίοις α Νοσοκομείῳ τῶν βρεφῶν ν, ἐτελέσας ἐσχάτως σειρὰν πειραμάτων, ἀλλὰ χημικῶν μᾶλλον, ἢ κλινικῶν, περὶ τῆς ἐνεργείας τῶν διαφόρων ἀντιμιαστικῶν καὶ ἀντισηπτικῶν οὐσιῶν, εὔρεν, ὅτι τὰ χλωρικά ἀλάλια εἰσι κατὰ τοῦτο ἀσυγκρίτως ἀνυσιμώτερα.

Κατὰ τὰς ἐξένας ταύτας τοῦ Κ. Rivell τὸ μέγιστον ἐλάττωμα τῶν οὕτω δὴ καλουμένων ἀποκαθαριῶντων (desinfectants) ἐχρίων εἶναι, ὅτι, ἐπιπασσόμενα ἐπὶ τῆς ἀσπρῆς πυορροούσης, ἢ ἰσχυρῶς ούσης, ἐπιφανείας, σχηματίζουσιν ἐπ' αὐτῆς στρώμα βορβορώδους ἰλύος. Ὅσον δὲ ἀρθνωτέρα ἡ πύσις, τόσον πλείων καὶ ἡ ἰλύς αὕτη, καθότι ἐνεκα τῆς διαφιλῶς πυορροίας ἀναγκάζεται τις νὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τοῦ ἔλκους καὶ πλείονα τοῦ ζήσιου ποσότητος. Ὅπως λοιπὸν μὴ συμβαίη τοῦτο, ὁ Κ. Rivell ἐπένευγε τὴν ἐξῆς τροποποίησιν περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐχρίων ἐπὶ τοῦ ἀποκαθαριῶντος τραύματος, ἢ ἔλκους, ἐφαπλόνηι τεμάχιον λεπτοτάτης σπέκης, ἢ μουσσελίνας, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιπέσσει τὸ ἐκκαθαριῶν ἐχρίον, ὡπως τοῦτο μὴ ἐφαπτηται ἀμέσως τῆς ἠλωμένης ἐπιφανείας. Ἀλλὰ καὶ ἡ μέθοδος αὕτη ἀπεδείχθη ἐχρυσὴ καὶ ἐλάττωμα, ὅτι ἐλάττωνει ἐπισήμως τὴν ἀποκαθαριῶν δύναμιν τοῦ ἐπιτασσόμενου ἐχρίου. Ἔστε ὁ διὰ τῆς διαλύσεως τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου διάβροχος

σπόγγος μένει τὸ μόνον μέσον, ὅπερ πληροῖ τὸν θεραπευτικὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐφαρμόζεται, οὐδ' ἔχει τὰς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων ἐν ὁμοίᾳ χρήσει μέσων.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος θεραπευτικὴ μέθοδος εἶναι μὲν νέα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς συναπαρτιζούσιν αὐτὴν στοιχείοις. Ἰδὴ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας ἰατροὶ προσεπάθησαν ἵνα χρησιμοποιοῦσι θεραπευτικῶς τὴν ἐκμυζητικὴν δύναμιν τοῦ σπόγγου κατὰ τὴν θεραπείαν τῶν φαύλως πυρρῶδόντων ἔλκων. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου λέγει ὁ ἀρχαῖος ἰατρός, τοῦ ὁποῦ ἔχει τὴν τιμὴν νὰ εἶναι φερώνυμον τὸ ἀναχειρὰς σύγγραμμα (ἧ, ἐὰν τὸ *Περὶ ἔλκων* τοῦ Ἰπποκράτους εἶναι ψευδεπιγραφοῦν, ὅπερ πιθανώτατον, ὁ γράψας αὐτὸ)· α ἔπειτα δὲ τὰ σύμ-
παντα αἵματος σηπεδῶν καὶ ἐξ αἵματος μετα-
στάσιος γίνεσθαι. Ευμφέρει δὲ μετὰ τὴν τοῦ αἵ-
ματος ἀπορροήν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἔλκων καὶ
σπόγγον ἐπιθεῖν πυκνὸν καὶ μαλθακόν, τετμη-
μένον, ξηρότερον, ἢ ὑγρότερον, καὶ ἐπὶ τῷ σπόγγῳ
ἀνωθεν φύλλα συχνὰ τίθεσθαι. (ΙΠΠΟΚΡ. *Περὶ ἔλκων*.)
καὶ αὐθις· α Τῶν τοιούτων ὅτι ἂν δοκῆ
δεῖσθαι καταπλάσιος οὐ χρὴ αὐτὸ τὸ ἔλκος
καταπλάσσειν, ἀλλὰ τὰ περιέχοντα, ὅπως τὸ
πῦρον ἀποχωρῆ καὶ τὰ σκληρυνόμενα λαπαχθῆ.
Ἐπειδὴν δὲ λαπαχθῆ καὶ ἡ φλεγμοσὴ παύ-
σεται, ἐπὶ τὰ ἀφροσθηκῶτα σπόγγους ἐπιθέων
προσιστάται, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ὑγίους, ὀλί-
γον προσχωρέων. Ἐπὶ δὲ τῷ σπόγγῳ ἀνωθεν
φύλλα ἐπέστω συχνὰ. Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΞΙΚΟΛΟΓΙΑ.

52. Περὶ τῆς διὰ θεικῆς κινίνης δηλητηριάσεως.

Τὴν ἀκόλουθον ἐν τῇ α *Τριμηνησίᾳ* ἰατροδικαστικῇ ἐφημερίδι (*) ἀναφερομένην ἰατροδικαστικὴν περίπτωσιν ἐθεωρήσαμεν ἐπιωφελεῖς ἵνα μετενέγκωμεν εἰς τὰς σῆλας τοῦ α *Ἰπποκράτους*, οὐχὶ ὡς διαφωτίζουσιν δῆθεν τὴν περὶ τὴν θεικῆς κινίνης τοξικολογίαν, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐν Ἑλλάδι ὁ ἐξ οἰκείας πείρας μὴ γινώσκων ἰατρός, ὅτι παρὰ τοῖς ἡξήμενοις καὶ πολλῶν μείζονες δόσεις θεικῆς κινίνης, ἢ ἢ ἐν τῇ περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος περιπτώσει ληφθεῖσα, οὐδαμῶς ἐνεργοῦσι δηλητηριωδῶς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ, διδόμεναι ἐκτὸς τοῦ πυρετικῶν σταδίου, ἀλλ' ὡς διδάσκουσιν, ὅτι ἐνιαχοῦ

τῆς αὐτῆς συγγραφῆς· α *Σπλήνας* ἀνωθεν ξηρὸς ὁ ἐπιτιθεῖς, σπόγγον ἀνωθεν τῶν σπληνῶν ἐπι-
θεῖς καὶ ἐπίθεε καὶ προσπίεζε ὀλίγω μᾶλλον ἐπι-
πίσης γνωστὸν πρὸ πολλοῦ καὶ ἐν ἐκτεταμένῃ
χρήσει πρὸς τὸν αὐτὸν θεραπευτικὸν σκοπὸν ἦν καὶ
τὸ δεύτερον στοιχεῖον τῆς νέας μεθόδου, ταυτέστιν ἢ
ἐν ὕδατι διάλυσις τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου, ἀποδει-
χθεῖσα ἀνυσιμωτάτη ἐκ τῶν ἐρευνῶν πλείστων ἰατρῶν,
οἶον τοῦ *Lisfranc*, τοῦ *Lemaitre*, τοῦ *Pariset*, τοῦ
d'Arcei, τοῦ *Eckl*, τοῦ *Heiberg*, τοῦ *Derheims*,
τοῦ *Kopp*, τοῦ *Trusen* καὶ πολλῶν ἄλλων. Πρὸ
πάντων εἶχεν ἐφαρμοσθῆ μετ' ἐπιτυχίας τὸ περὶ
οὗ ὁ λόγος μέσον πολὺ πρὸ τοῦ *K. Beruioux*
πρὸς τὰ ἄτονα, τὰ κακώδη, τὰ ἰχωρροῦντα καὶ τὰ
μετὰ φθορᾶς καὶ διαμυδήσεως τῶν ἱστών συνοδευό-
μενα ἔλκη, μάλιστα δὲ τὰ ἀπότοκα καρκινωμάτω-
δους, συφιλιτικῆς, ἢ χοιραδικῆς δυσκράσιος, τὰ γαγγ-
γραϊνώδη, τὰ ψωρικὰ καὶ τὰ ἐρπητικὰ. Γνωστὴ
προσέτι τοῖς πρὸ τοῦ *K. Beruioux* ἰατροῖς ἦν καὶ
ἢ πρὸς τὰ πλαδαρὰ καὶ ἀσηρὰ τὴν ὄψιν ἔλκη τῶν
ποδῶν ἰαματικῆ τῆς ἐγγλωρίου τιτάνου δύναμις, κα-
θὼς καὶ ἢ πρὸς τὸ καρκίνωμα τῆς μήτρας, τὴν ὄζην, ἢ
στομακάκην, τὴν νοσοκομιακὴν γαγγραιναν (*Renaud*,
Percy, *Delpech*, *Kluge*, *Rust*), τὴν γαγγραινωσιν
τοῦ στόματος (*Cancer aqualicus*) (*Rechtler*, *Berndt*),
τὴν ὄζιναν, τὴν ἐκ τῆς ῥινός, ἢ τῶν ὠτων ῥύσιν
κακωδῶν καὶ πυωδῶν ῥευσῶν (*Wilde*), τὰ συρίγγια
(*Ricord*, *Trusen*) καὶ τὰ ἐκ χειμῶλων πεπαλαιω-
μένα καὶ πυρρῶδόντα ἔλκη.

καὶ αὐτῆς τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης αἱ ὑγιεῖς τῆς ἐπι-
στήμης ἀρχαὶ δὲν εἶναι τοσοῦτον διαδεδομένα, ὅ-
σον κοινῶς νομίζεται, ἐπειδὴ ἄλλως δὲν ἤθελεν βέ-
βαια ζητεῖσθαι διὰ μόνου τοῦ ἀνατομικοῦ σμιλλίου
(μάλιστα ἐπὶ ἱστών ἐν ἀποσυνθέσει ἤδη) καὶ διὰ
τοῦ χημικοῦ ἀντιδραστηρίου ἢ ἀνεύρεσις τῶν ἰχνῶν
τῆς δηλητηριάσεως ταύτης, ἀλλ' ἤθελον μᾶλλον
ἐξερευνηθῆ αἱ κλινικαὶ συνθήκαι, ἐν αἷς ἐδόθη εἰς
τὸν πάσχοντα τὸ φάρμακον. Ἐντοσοῦτω οὐδεμίαν
πληροφορίαν δίδει ἡμεῖν ἢ καὶ ἄλλως ἡκιστα ἀκρι-
βῆς ἰατροδικαστικῆ αὐτῆ ἐκθεσις περὶ τοῦ πυρε-
τικῶν σταδίου, καθ' ὃ ἐγένετο χρῆσις τῆς θεικῆς
κινίνης, ὡς οὐδὲ ἂν τὰ ὑπολειφθέντα εἰκοσι κατα-
πότια ἐξητάσθησαν χημικῶς ὅπως εὐρεθῆ, ἂν ἀλη-
θῶς ἐμπεριείχον τὸ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ἀναγραφέν πο-
σὸν τῆς θεικῆς κινίνης καὶ κιχονίνης, ἢ πολλα-
πλάσιον, ἢ καὶ ἐτέραν τινὰ παρὰ τὴν ἀναγραφεῖσαν.
(δηλητηρίων ἴσως) οὐσίαν, ὅπερ, εἰς ἡμᾶς τουλά-

χιστον, φαίνεται πιθανώτατον, καθ' ὅσον δυνάμεθα
νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν μετὰ τὴν προσαγωγὴν τοῦ
φαρμάκου ἐπελθόντων συμπτωμάτων. Ἰδοὺ ἢ περὶ
ἧς ὁ λόγος περίπτωσις·

Δασονομικὸς τις ὑπάλληλος, μεταξὺ τοῦ 30οῦ καὶ 40οῦ
ἔτους, καταλειφθεὶς, κατὰ τὴν ἀνακρικὴν ἐκθεσιν, ὑπό-
τινος πυρετικῆς νόσου, ἧς τὰ κυριωδέστερα συμπτώ-
ματα ἦσαν παραληρήματα, νυκτερινὴ κοιλιοδυσία καὶ
ἐξόγκωσις τοῦ σπλήνους (ἀλλὰ τῆς ὁποίας ἡ διάγνωσις
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γένη ἐκ μόνων τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει
κλινικῶν πληροφοριῶν), ἔλαβε κατὰ συμβουλήν τοῦ ἐπ'
αὐτὸν εἰσαχθέντος ἰατροῦ (ὅστις ἐθεώρησε τὴν νόσον ὡς τυ-
φροειδῆ διαλείποντα πυρετὸν) 40 κόκκους θεικῆς κινίνης
ἐν διακεκομμέναις δόσει. Ἐπὶ τῇ χρήσει τοῦ φαρμάκου
τούτου ἐν τῇ εἰρημένῃ δόσει ἐβελτιώθη ἐπισίμως ἢ κατῆ-
στασις τοῦ πάσχοντος καὶ ἐξηκολούθη βελτιωμένη. Ἀλλ-
λά, μετὰ παρέλευσιν 18 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς
νόσου, ἐνῶ ὁ πάσχων ἰτοιμάζετο ἵνα ἐγερθῆ ἀπὸ τῆς
κλίνης, ὑπετροπίασεν αἰφνης ἡ νόσος (ἐκ τινος, ὅς ὁ πά-
σχων εἶπε, διαιτητικῆς καταχρήσεως), ἐπελθόντων καὶ
αὐθις τοῦ τε πυρετοῦ καὶ τῆς κοιλιοδυσίας. Ὁ ἐπὶ τὸν
πάσχοντα εἰσαχθεὶς ἰατρός (ἄλλος πρᾶ τὸν πρῶτον) ἀν-
έγραψε τεσσαράκοντα Κόκκους θεικῆς κινίνης μετὰ δύο-
δεκα Κόκκων κιχονίνης, σημειώσας· α λ η ξ ι π υ ρ ε τ α
α κ α τ α π ό τ ι α · ἀ ν ἄ ε ἴ κ ο σ ι ε. Ἐκ τῶν καταποτιῶν
τούτων ἔλαβεν ὁ πάσχων διὰ μιᾶς δέκα, μεθ' ἐν δὲ τε-
ταρτημόριον τῆς ὥρας ἕτερα δέκα, ὥστε εἶχε λάβει θει-
κῆς κινίνης 20 Κόκκους, κιχονίνης δὲ 6. Εὐθὺς
μετὰ ταῦτα ἐτρέπη ἡ κατῆστασις τοῦ πάσχοντος ἐπὶ τὰ
χεῖρω, ἐνέστησαν σφοδρὰ ἀλγηδόνες κατὰ τὴν στομαχι-
κὴν χώραν, εἶτα δὲ ἐγένετο ἐξερυθρον τὸ πρόσωπον τοῦ
πάσχοντος, ἀκολούθως προσεπῆλθε λειποθυμία καὶ σπασ-
μοὶ καὶ ἐπὶ τούτοις, μετὰ τινος ὥρας, ὁ θάνατος. Ἐγερ-
θεισῶν ὑπονοῶν περὶ δηλητηριάσεως μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας
ἀπὸ τοῦ θανάτου, ἐξετάθη τὸ πτώμα ἢ ὑπεβλήθη εἰς ἰα-
τροδικαστικὴν ἐξέτασιν. Εὐρέθη δὲ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ κατα-
στάσει· ἢ σῆψις προκεχωρηκυῖα ἤδη, ὁ σπλήν διπλασιῶς
μείζων ἢ κατὰ φύσιν, ἀσραφῆς (*mürbe*) ἢ ὑπέρπλευς αἵ-
ματος μέλανος, ἐμφερὸς πρὸς ὑγρόπισσον. Ἡ νηδὺς τοῦ
κρανίου, τοῦ θώρακος καὶ τῆς κάτω κοιλίας ἐμπεριείχον
διακρινόμενα δερμάτια βερούνη, ὅπερ θεωρήθη, ὡς ἢ τὸ ὅτι ἢ
θλενομεμβράνη τοῦ τε στομάχου ἢ τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος
ἦν δύσχυρος ἢ εὐαποχώριος, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς σῆψεως.
Ἐξετασθέντος χημικῶς τοῦ περιεχομένου τοῦ τε στομάχου
ἢ τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος, ἀπεδείχθη, ὅτι ἐνυπῆρ-
χε μὲν θεικῆ κινίνης, ἀλλ' οὐδεμίαν (1) δη-
λητηριώδη οὐσίαν οἰαδῆπατε.

Τὴν ἰατροδικαστικὴν ταύτην ἐξέτασιν ἐνήργησε
τὸ (σαξωνικόν) ἰατροσυνέδριον, καθότι αἱ γνωμο-
δοτήσεις διαφόρων ἐπὶ μέρους ἐμπειροτεχνῶν ἀντε-
μάχοντο πρὸς ἀλλήλας. Ἢ (ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ *K. Fricrichs*,
ἀτε εισηγητικοῦ μέλους, συντεταγμένη) ἐπίσημος αὐτῆ ἐκθεσις
φέρει τὴν ἀκόλουθον ἀπό-
φασιν. Θεωρήσαν τὸ ἰατροσυνέδριον, ὅτι οἱ ἐν τῷ
κατηγορητηρίῳ λόγοι, ὡς προερχόμενοι μάλιστα,
κατὰ μέγιστον μέρος, ἐκ τῆς καταθέσεως τοῦ κα-
τηγορουμένου ἰατροῦ, δὲν εἶναι ἀποχρῶντες, ὅπως
ἐπὶ τῇ βᾶσει αὐτῶν ἀποφῆνηται, ἔκρινεν ἀναγκαῖον

ἵνα ἐξετάσῃ τις ἢ ἐπιρροή, ἦν αἱ μεγάλα δόσεις
τῆς θεικῆς κινίνης ἐξασκούσιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου
ὀργανισμοῦ. Πρὸ τῆς ἐξετάσεως δὲ ταύτης ἀναφέ-
ρει ἢ ἐκθεσις, ὅτι οὐχὶ σπαρῶς παρατηροῦνται
σφοδρῶς διαλείποντες πυρετοὶ (ἢ τὸν περὶ οὗ ὁ
λόγος δασονομικὸν ὑπάλληλον κτείνασα νόσος διε-
γνώσθη ὡς τοιαύτη ἐκ τε τῶν συμπτωμάτων αὐ-
τῆς καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὴν νεκροτομῆν εὐρεθέντων
παθολογικοανατομικῶν φαινομένων), ὅτις, ἀφοῦ
διὰ τῆς θεικῆς κινίνης ἀποκρουσθῶσιν, ὑποτροπι-
αίξουσιν παρὰ πᾶσαν προσδοχίαν καὶ ἐπιφέρουσιν
κατὰ τὴν πρώτην καταβολὴν ἐν διαστήματι ὡρῶν
τινῶν ὑπὸ τοῖς συμπτώμασι, τοῖς παρατηρηθεῖσιν
ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἀνθρώπου, τὸν θάνατον (2).

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἦτις, ὡς ἕκαστος
βλέπει, εἶναι δεκτικὴ ἀμφισβητήσεως, ἢ ἐκθεσις
ἐξακολουθεῖ ὡς ἐξῆς· ἢ ἰατρικὴ πείρα οὐδεμίαν ἔχει
νὰ δεῖξῃ περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐπὶ νυξημένου ἀνθρώ-
που ἐπῆνεγκον τὸν θάνατον 20 Κόκκοι θεικῆς κινί-
νης. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι μεγάλα δόσεις τοῦ
φαρμάκου τούτου ἐπιφέρουσιν τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα κιχον-
ισμὸς γνωστὸν συμπτωματολογικὸν σύστημα καὶ
αὐτὸν ἔστιν ὅτε τὸν θάνατον. Ἀλλ' ὅπως ἢ θεικῆ
κινίνης ἐπενεργήσῃ θανατηφόρως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπι-
νου ὀργανισμοῦ, πρέπει νὰ δοθῆ εἰς λίαν μεγάλας
δόσεις. Ὁ *Briquet* κ. ἄ. ἔδωσαν κατὰ τοῦ ρευματι-
σμοῦ, ἐν διαστήματι 24 ὡρῶν, 100 Κόκκους θεικῆς
κινίνης, ὁ δὲ *Bazire* μέχρι 260—300 Κόκκων,
χωρὶς νὰ προέλθωσιν ἐντύθεν, καθ' ἃ λέγουσι, κιν-
δυνώδη φαινόμενα. Καὶ τὸν λόγον δὲ, ὅν ἰδύνατό
τις νὰ ἀντιτάξῃ, ὅτι ὁ τεθνεὺς δασονομικὸς ὑπάλ-
ληλος ἀνηρέθη ὑπὸ τῆς καθ' αὐτὴν μὲν μετρίας δόσεως
τῆς θεικῆς κινίνης, σχετικῶς δὲ μεγάλης, ἐπειδὴ ὁ
λαβὼν αὐτὴν ἦν ἤδη ἐξῆσθητικῶς ὑπὸ τῆς προηγη-
θείσης νόσου, θεωρεῖ ἀνυπόστατον ἢ ἐκθεσις, ἀντε-
πιφέρουσα, ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνθρώπος δὲν ἦτον
καθ' ὑπερβολὴν ἐξῆσθητικῶς (τοῦναντίον, ἦν εὐόρε-
κτος καὶ εἶχεν ἤδη ἐξεγερθῆ ἀπὸ τῆς κλίνης).
Ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλλόντως λειποθυμῆς ἐκ ἤθελεν
εἶσθαι, ἢ δοθεῖσα θεικῆ κινίνης (ἦτις ἐπὶ τῆς ἀπω-
λείας μάλιστα τῶν δυνάμεων δίδεται ἐπιωφελεῶς)
οὐδαμῶς ἰδύνατο νὰ ἀποκτείνῃ αὐτόν. Παραβαλλο-
μένον προσέτι τοῦ τε χρόνου, ἐν ᾧ, κατὰ τὴν
μέχρι τοῦδε ἰατρικὴν πείραν, ἢ θεικῆ κινίνης ἐν-
ήργησε θανατηφόρως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανι-
σμοῦ, πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως
μεταξὺ τῆς προσφορᾶς τοῦ φαρμάκου καὶ τῆς τε-
λευτῆς μεσολαβήσαντα χρόνον, καὶ τῆς καταστάσε-
ως, ἐν ᾗ εὐρέθησαν τὰ ὄργανα τῶν ὑπὸ τῆς θεικῆς
κινίνης ἀνηρημένων, πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν ὀργά-
νων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνθρώπου, ἀποδεικνύεται

(*) Vierteljahrsschrift f. gerichtliche Medicin, τόμ. ΚΑ'. Τεύχ. Α'.

καὶ ἐνταῦθεν, ὅτι ἡ περὶ δηλητηριάσεως ὑπόνοια ἦν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει πάντῃ ἀνυπόστατος. Ὁσάκις ἡ θεικὴ κινίνη, δοθεῖσα ἐν υπερβαλλόντως μεγάλαις δόσεσι καὶ ἐν διαλύσει, ἐπέφερε τὸν θάνατον τοῦ λαβόντος, τὸ θανατηρὸν τοῦτο τέλος ἐπέηλε μετὰ 10—20 ὥρας ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς τοῦ φαρμάκου, ἐνῶ ὁ περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος ἄνθρωπος, εἰς θν, ὡς εἴρηται, ἡ θεικὴ κινίνη εἶχε δοθῆ ἐν καταπότια (ὑπερ, ὡς γνωστὸν, καθιστᾷ τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς βραδυτέραν), ἐτελεύτησεν ἤδη τὴν 3ην, ἢ 4ην ὥραν ἀπὸ τῆς προσφορᾶς τῆς κινίνης. Ἐνῶ προσέτι ἐπὶ τῶν ἐκ δηλητηριάσεως διὰ θεικῆς κινίνης θανόντων ὁ ἐγκέφαλος εὐρίσκεται κατὰ τὴν νεκροτομὴν υπεραμιῶν (ὡς καὶ οἱ πνεύμονες), ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ὁ ἐγκέφαλος ἦν, τούναντίον, ὀλιγαίμος· περὶ δὲ τῶν πνευμόνων λέγει ἡ ἐκθεσις μόνον, ὅτι εὐρέθησαν ἐν καταστάσει προερχομένης ἀφύσεως.

Ἐπὶ τῇ βράσει τῶν λόγων τούτων, ἡ ῥηθεῖσα ἀνωτάτη ἐπιτροπὴ τῶν ἰατρογνωμόνων ἀπεφάνητο περὶ τοῦ ζιπύματος — ἀν ὁ θάνατος τοῦ δασονομικοῦ ὑπαλλήλου Δ. προή. ἴδεν ἐξ ὧν εἶλεθον 20 Κόκκων θεικῆς κινίνης — ἀποφατικῶς.

53. Περὶ τῶν διαφόρων ἀντιδότων κατὰ τῆς διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσεως ὑπὸ Ε. Λάνδερερ.

Ἐνεκα τῆς ὀλιγορίας τῶν θεραπόντων, οἵτινες εἰσὶν ἐπιτετραμμένοι τὴν κατασκευὴν τῶν βρωμάτων καὶ οἵτινες δὲν καθαίρουσιν ἀρκούντως τὰ πρὸς αὐτὴν σκεύη, συμβαίνεισιν πολλάκις ἀκουσίως δηλητηριάσεις διὰ χαλκοῦ.

Τὰ συμπτώματα τῆς διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσεως εἰσὶν ἐμετός, σφοδρὰ δίψα, ὀνίμοι πόνοι καὶ φλεγμονὴ κατὰ τὸν στόμαχον, αἱματηρὰ διάρροια, πόνοι κατὰ τοὺς μύρους, γενικὴ ἀτονία, δύσπνοια, σφιγμοὶ μικροὶ καὶ συχνοί, κύκλοι κυανοὶ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἰκτερώδης χροιά τοῦ προσώπου.

Ὡς ἀντίδοτα κατὰ τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος δηλητηριάσεως διεφημίσθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ ἑξῆς:

α.) Ἡ ἐνυδρὸς μαγνησία (Magnesia pura hydrata saccharata), κατασκευαζομένη διὰ τῆς καταβύσεως τῆς θεικῆς μαγνησίας διὰ καυστικοῦ κάλιου. Τοιοῦτον καταβύσιμα (ὀνομαζόμενον Lac Magnesium) πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς πᾶν φαρμακεῖον κατὰ τινὰς Εὐρωπαϊκὰς διατάξεις, ἵνα χρῆσις τυχούσης δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ. Ἡ ἐνυδρὸς μαγνησία ἐφαρμόζεται μὲν ἐπιφελῶς εἰς τοιαύτας περιστάσεις, θεωρουμένη ὡς ἀγτίδοτον, ἀλλ' ἐάν ἡ ὑπὸ τῆς

μαγνησίας καταβυθισμένη ἑνώσις διαμεῖνῃ ἐντὸς τοῦ στομάχου, δύναται νὰ διαλυθῆ ἐκ νέου ὑπὸ τῶν ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις περιεχομένων ὀξέων ρευστῶν.

β.) Ὁ ἐνυδρὸς θειούχος σίδηρος, κατασκευαζόμενος διὰ τῆς καταβύσεως τινὸς τῶν διαλύσεων τοῦ σιδήρου δι' ὑδροθειωμένου ἀερίου, ἢ διαλύσεως θειούχου κάλιου (Hepar Sulphuris). Τὸ μέλαν τοῦτο καταβύσιμα, ἐκπλυθὲν, δίδεται κατὰ κοχλιάρια. Ὁ θειούχος σίδηρος ἀποσυνθέτει τὰς διαλύσεις τοῦ χαλκοῦ παραχρῆμα, ὁ δὲ οὕτω σχηματιζόμενος ἐνθεῖος χαλκὸς εἶναι σχεδὸν ἀδιάλυτος ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι.

γ.) Μεταξὺ τῶν ἀντιδότων πρὸς τὴν διὰ τοῦ χαλκοῦ δηλητηρίαν ὑπομνησάμενον καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ μέλιτος καὶ τῆς ζαχάρου. Ἄλλοτε ἐνόμιζον, ὅτι ἡ ἐκ τῶν οὐσιῶν τούτων ὠφέλεια προέρχεται ἐκ τῆς ιδιότητος τῆς ζαχάρου, τοῦ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ὀξείδιον εἰς ὑποξείδιον καὶ εἰς μεταλλικὴν κατάστασιν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τοῦτο συμβαίνει εἰς ὑψηλοτέρους βαθμοὺς θερμότητος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τοῦ ἡμετέρου σώματος. Ἡ χρῆσις τῆς ζαχάρου δύναται νὰ ἐπιφέρει ὠφέλειαν διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι διὰ τῆς καταπόσεως μεγάλου ποσοῦ ζαχαρούχου ὕδατος ἐπιταχύνεται ὁ ἐμετός δι' οὗ ἐξεμεῖται τὸ δηλητήριον, ἐὰν μάλιστα γαργαλλώμεν συγχρόνως τὸν οἰσοφάγον διὰ τοῦ δακτύλου, ἢ διὰ πτεροῦ.

δ.) Ἡ χρῆσις τοῦ λευκώματος καὶ τοῦ γάλακτος σπριζεται ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῆς λευκωματικῆς καὶ τυρικῆς ὕλης μετὰ τοῦ ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ. Διὰ τῆς χρήσεως δὲ τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος μέσων σχηματίζεται λευκωματικὸν-τυρικὸν χαλκοξείδιον. Αἱ ἐνώσεις ὅμως αὗται πρέπει νὰ ἐξεμῶνται ὅσον ἐνεστὶ τάχιον.

ε.) Προκειμένου λόγου περὶ τῶν ἀντιδότων κατὰ τῆς ὀξείας διὰ τῶν ἀλάτων τοῦ χαλκοῦ δηλητηριάσεως, πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν ὡς ὠφελιμώτατην καὶ τὴν διάλυσιν τοῦ ἐνοσιδήρου κυανούχου κάλιου (Kali cyanureto-ferruginosum). Διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀποσυντίθενται αἱ διαλύσεις τοῦ χαλκοῦ παραχρῆμα, ὁ δὲ σχηματισθεὶς κυανικὸς ἐνοσίδηρος χαλκός, δυσδιάλυτος ὢν, δὲν δεικνύει δηλητηρίου ἰδιότητος καὶ πρὸς τούτοις ἢ διαλύσεις τοῦ ἀντιδότου, καὶ εἰς μεγάλην ὀπισθοῦν ποσότητα καταπινομένη, δὲν ἐπιφέρει μεγάλην βλάβην ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ.

ς.) Τέλος ἐσυστήθη ὡς λίαν ὠφέλιμον κατὰ τῆς διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσεως ἢ χρῆσις τῶν βινημάτων τοῦ σιδήρου, ἢ καλλίον ὁ δι' ὑδρογόνου ἀποκατασταθεὶς σίδηρος (Ferrum Hydrogenio reductum),

καθότι, συνδυαζομένου τοῦ μεταλλικοῦ σιδήρου μετὰ τῆς διαλύσεως τοῦ χαλκοῦ, ὁ χαλκὸς παραχρῆμα ἀποκαθίσταται εἰς μεταλλικὴν κατάστασιν, μὴ ἐνεργῶν εἰς τὸ ὀξείδιον οὐδ' εἰς τὰ δ' ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ ἄλατα. Διὰ ταῦτα τὸ ἐσχάτως συστηθὲν τοῦτο ἀντίδοτον εἶναι λίαν ἔλλογον ὑπὸ χημι-

κὴν ἐποψίν καὶ προτιμότερον πάντων τῶν ἄλλων ἐν ὑπολήψει ἀντιδότων κατὰ τῶν διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσεων. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀνηγεύσεως τῆς διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσεως θέλομεν πραγματευθῆ ἀκολουθῶς.

Ε ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ

ΠΟ Ε. ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

54. Περὶ τῶν πικρικῶν ἀλάτων.

Διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος ἐπὶ τῆς αἰσῆς, τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ ἄλλων ὀργανικῶν οὐσιῶν προάγεται τὸ πικρικὸν ὀξύ (Acidum carbonoliticum, Acidum picricum καὶ προλαβόντως Materia amara τοῦ Wochler). Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀξύ, ἐνοούμενον μετὰ τῆς ἀμμωνίας, τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ ψευδαργύρου, ἔχει θεραπευτικὰς ἐνεργείας ὁμοιζούσας πρὸς τὰς τῆς κινίνης.

Τὸ καθαρὸν πικρικὸν ὀξύ ἐσωτερικῶς διδόμενον παράγει σπασμοδικὰ συμπτώματα τοῦ στομάχου. Ὁ πικρικὸς σίδηρος ἐδελεχθὲν ὠφέλιμος ἐπὶ τῆς κεφαλαλγίας, ἢ πικρικὴ ἀμμωνία ἐπὶ τῆς δυσμηνόρροιας καὶ μνηστρογίας, ἐπὶ τινῶν πυρετῶν καὶ τῆς ὑποχονδρίας. Τὸ πικρικὸν ὀξύ ἠνωμένο μετὰ κηκιδικοῦ ὀξέος καὶ ὀπίου ἐφάνη ὠφέλιμον ἐπὶ τῆς χρονίας διαφροίας.

Ἡ δόσις τοῦ πικρικοῦ ὀξέος εἶναι $\frac{1}{30}$ — $\frac{1}{10}$ τοῦ Κόκκου καθ' ἐκάστην. Πρὸ πάντων περιεργον φαινόμενον εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν τῶν πικρικῶν ἀλάτων ὅλον τὸ δέρμα καθὼς καὶ ὁ ἐπιπεφυκὸς ὕμην τοῦ ὀφθαλμοῦ γίνονται κίτρινοχρῶα, ὡς νὰ ἐπασχεν ὁ ἀσθενὴς ἰκτερον. Ὁ κίτρινοχρῶος χρωματισμὸς τοῦ δέρματος συμβαίνει μετὰ 7—8 ἡμέρας, ἀλλὰ παρουσιάζεται ἐνίοτε καὶ κατὰ τὴν 2—3 ἡμέραν μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ φαρμάκου. Τοῦλάχιστον ἀπαιτεῖται 1—2 Κόκκ. τοῦ ὀξέος τούτου πρὸς τὴν κίτρινον τοῦ δέρματος χρωματισμὸν. Μετὰ δὲ 2—3 ἡμέρας ἀπὸ τῆς διακοπῆς τοῦ φαρμάκου ὁ χρωματισμὸς ἐξαλείφεται.

Τὸ πικρικὸν ὀξύ ἀνευρίσκεται καὶ εἰς τὰ οὖρα τοῦ πάσχοντος. Ἐὰν δὲ εἰς τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ πικρικοῦ ὀξέος κίτρινοβαφῆ οὖρα ἐντεθῆ μετὰ καὶ ζεσθῆ μετὰ τῶν οὖρων, προσλαμβάνει κίτρινον χρῶμα. Τὸ νὰ λάβῃ δὲ ἢ μετὰ βαυότερον, ἢ ἀνοικτότερον τὸ χρῶμα τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τοῖς οὖροις ἐμπεριεχομένου πικρικοῦ ὀξέος. Ἐὰν πρὸς τὸ πικρικὸν ὀξύ προστεθῆ ἀμμωνία καὶ ἀκολουθῶς διοχετευθῆ ὑδροθειωμένον ἀέριον, χρωματίζεται τὸ διάλυμα ἐρυθρὸν, ἔνεκα τοῦ σχηματισμοῦ ὀξέος τι-

νός, ὀνομαζομένου πικραμυδικοῦ ὀξέος. Τέλος ὑπομνησάμενον, ὅτι τὸ πικρικὸν ὀξύ εἶναι ἀξίον κλινικῆς ἐφαρμογῆς πρὸς τὰ ἐκτεθέντα νοσήματα.

Τὸ πικρικὸν ὀξύ ἐπροτάθη τελευταῖον ὡς ἀντιπυρετικὸν ἀντὶ τῆς κινίνης. Ἐνεκα δὲ τῆς λίαν πικρᾶς γεύσεως αὐτοῦ προσθέτουσιν αὐτὸ οἱ ζυθοποιοεῖς τὸν ζύθον ἵνα οἰκονομηθῶσι μέρος τοῦ λυκίσκου (Humulus Lupulus). Ὅμως τοιαῦτα ἀξιοτιμώμεντος προσθήκη ἀνακαλύπτεται διὰ τῆς ἐν τῷ ζύθῳ ζέσεως μετὰ ἀξίης, ἢ ἐρίου, ἀτινα γίνονται κίτρινοβαφῆ, ὅταν ὁ ζύθος ἐμπεριέχῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀξύ. Ἐπίσης λαμβάνεται τὸ πικρικὸν ὀξύ ἐσωτερικῶς ἐν μικρᾷ δόσει ὑπὸ τῶν νεοσυλλέκτων ἵνα, ἰκτερικοὶ φαινόμενοι, κριθῶσιν ἀνίκανοι πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ὡς δῆθεν κατὰ τὸ ἥπαρ πάσχοντες. Πολλοὶ δὲ καὶ ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ ἀπάτη αὕτη ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἰατρῶν, οἵτινες τοῦ λοιποῦ προσέχουσι κάλλιον ἐπὶ τῶν ἰκτερικῶν φαινόμενων νεοσυλλέκτων.

55. Περὶ τοῦ θειούχου τιτανίου (Calcium sulfuratum) ὡς ἀσφαλοῦς θεραπευτικοῦ τοῦ κηριώδους ἀχῶρος (Tinea Favus).

Ἐν γένει τὰ θειούχα φάρμακα ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ἐφαρμαζόμενα εἶναι ἐν χρῆσει κατὰ τῶν δερματικῶν νοσημάτων, κατὰ τῶν διαφορωτάτων καὶ περικλυτέρων ἐξανθημάτων τοῦ δέρματος. Ἐκ τῶν θειούχων σκευασμῶν ἀνεκαθεν ἐφημερόθη κατὰ τῶν παθήσεων τούτων ἡ περὶ τῆς ἐνταῦθα ὁ λόγος. Πρὸ πάντων εἰσῆχθη εἰς τὰ διάφορα νοσοκομεία ὡς ἡ ἥττον δαπανηρὰ, καθότι ὑπελαγίσθη, ὅτι ἡ πρὸς κατασκευὴν ἐνὸς θειούχου λουτροῦ ἀπαιτούμενη ποσότης θειούχου τιτανίου δὲν τιμᾶται περισσότερον τῶν 12—15 λεπτῶν. Ὅσον δὲ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ εἰρημένου φαρμάκου κατὰ τῶν ἐκτεθέντων νοσημάτων εἰρήσθωσαν τὰ ἑξῆς: ἀφοῦ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἀποψιλωθῶσι, περιλείφεται τὸ θειούχον τιτάνιον, ἠνωμένο μετ' ὕδατος, πρὸς πολυτάδη μάξαν,

διά ζωγραφικῆς χρωστῆρος ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἐξανθήματος προσβεβλημένων μερῶν, ἅτινα, ἀφοῦ ἡ ἀλοιφή διαμείνει ἐπ' αὐτῶν ὀλίγα λεπτά, ἀποπλύνονται. Ἡ ἐπάλειψις αὕτη ἐπαναλαμβάνεται μέχρι τῆς ἐντελοῦς θεραπείας.

56. Περὶ τῆς θεραπευτικῆς χρήσεως τῆς ῥίζης τοῦ ἀρκτωποῦ (**Radix Arctopii**) ἀντὶ τῆς σαλσαπαρίλλης.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων φαρμάκων, ἅτινα ἐφηρμόσθησαν θεραπευτικῶς ἐν Ἑυρώπῃ, ὑπάρχει καὶ ἡ ῥιζοειδὴς ῥίζα. Αὕτη κατάγεται ἐκ τοῦ φυτοῦ *Arctopus echinatus*, τοῦ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν σκιαδοφόρων. Τὸ φυτόν τοῦτο εἶναι ἐγγύριον ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀφρικῇ καὶ ἰσοδυναμεῖ κατὰ τὴν ἐνέργειαν πρὸς τὴν σαλσαπαρίλλην. Πρὸ πάντων οἱ κάτοικοι τοῦ ἀρκωτηρίου τῆς καλῆς ἐλπίδος θεωροῦσι τὴν ῥίζαν ταύτην λίαν διαλυτικὴν καὶ συγχρόνως ἀνώδυνον ἐνέργειαν ἔχουσαν. Τὸ ἀφέψημα τῆς ῥίζης ταύτης ἐφαρμόζεται κατὰ τῆς λέπρας καὶ κατὰ διαφόρων ἄλλων σκληροτραχήλων ἐξανθηματικῶν νοσημάτων. Ἡ πρόσφατος ῥίζα γέμει τινός, δραστηρίως ἐνεργοῦντος, γαλακτοχρόου ὀποῦ, ὅστις, ξηραίνόμενος, σχηματίζει ῥιτινώδη μάζαν. Διὰ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως ἀνεκαλύφθη εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ περι οὗ ὁ λόγος φυτοῦ ἰδιαίτερόν τι ἀλκαλικόν σῶμα, ὀνομασθὲν ἀρκτωπίνη (*Arctopinum*).

Διὰ τῆς κορέσεως τοῦ ἀλκαλίου τούτου μετὰ θεικοῦ ὀξέος ἐξήχθη ἡ θεικὴ ἀρκτωπίνη ἐν εἴδει ἀγρίων λεπιδίων, ἐχόντων στυπτικὴν γεῦσιν. Ἡ οὐσία αὕτη, λαμβανομένη ἐσωτερικῶς, προκαλεῖ εἰς δόσιν $\frac{1}{2}$ Κόκκου ἄφθονον πτυαλισμόν.

57. Περὶ τῆς θεραπευτικῆς χρήσεως τῶν φύλλων τῆς πεύκης.

Τὰ πρόσφατα φύλλα τῆς πεύκης (*Turiones Pini sylvestris*) εἰσὶν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐν ἰατρικῇ χρήσει. ὡς ἐκ τῶν φαρμακολογικῶν συγγραμμάτων ἐξάγεται, τόσον οἱ νεαροὶ καὶ τρυφεροὶ κλώνες (*Turiones*), καθὼς καὶ οἱ καρποὶ (*Strobili Pini*) ἐφηρμόσθησαν κατὰ τινων ἐξανθηματικῶν νόσων.

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐφηρμόσαν τὰ φύλλα τῆς πεύκης ἐν εἴδει ἀποβράσματος, χρησίμου πρὸς λουτρά κατὰ ρευματικῶν καὶ ἀρθριτικῶν ἐνοχλήσεων.

Διὰ τῆς ἀποστάξεως τῶν προσφάτων, πρασίμων φύλλων λαμβάνεται αἰθέριον τι ἔλαιον, ὅπερ χρησιμεύει πρὸς ἀρωματισμὸν τοῦ διὰ λουτρά ὕδατος

καὶ τῶν σαπῶνων. Τοιοῦτοι δὲ διὰ τοῦ ἐλαίου τούτου ἀρωματισθέντες σάπωνες, καθὼς καὶ ἔλαια εἰσὶν ἐν ἐκτεταμένῃ χρήσει πρὸς ἐντριβὴν τοῦ δέρματος. Οὐχ ἦττον ἐφηρμόσθη τὸ διὰ τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ἀποβράσματος λαμβανόμενον ἐκχύλισμα (*Extractum e foliis Pini sylvestris*) κατὰ τῆς ἀρθρίτιδος, τῶν ρευματισμῶν καὶ τῶν τοιούτων ἐνοχλήσεων.

Ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν καὶ τὸ ἐκ τῶν φύλλων τῆς πεύκης παραγόμενον δασικὸν λεγόμενον ἔριον (*Waldwolle*) καὶ κατασκευαζόμενον κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον· διὰ τῆς τῶν φύλλων κατεργάσεως εἰς ὑπόθερμον ὕδωρ ἀποχωρίζεται τὸ ἐξωτερικὸν εὐθραστον περίφυλλον ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς ἰνώδους οὐσίας, ἥτις διὰ μηχανικῶν ἐργασιῶν ἀποκαθίσταται ἐπιτηδεῖα πρὸς ὕφανσιν. Τὰ ἐκ ταύτης δὲ κατεσκευασμένα ἱμάτια, κατὰ σάρκα φορούμενα, θεωροῦνται ὡς ὠφελιμώτατα πρὸς τὰς ρευματικὰς ἐνοχλήσεις. Πρὸς τούτοις συσταίνονται κατὰ τῆς ἀρθρίτιδος τὰ ἐκ τοῦ ἔριου τούτου πεπληρωμένα προσκεφάλαια.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔριον εἶναι ἀρωματικὸν καὶ τονικὸν τοῦ δέρματος. Ἴτερον προτέρημα αὐτοῦ εἶναι, ὅτι δὲν προσβάλλεται ὑπὸ τῶν ἐντόμων, ὡς τὰ δι' ἵππειαν τριχῶν, ἡ ἔριου πεπληρωμένα προσκεφάλαια καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐξυφασμένα ἐπικαλύμματα.

58. Περὶ ἀνιχνεύσεως τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ βάμματος τοῦ ἰωδίου.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τοῦ διαλελυμένου ἰωδίου ἐξαρτᾶται ἡ τοῦ βάμματος αὐτοῦ ἐνέργεια. Ἡ καλὴ δὲ αὐτοῦ ποιότης συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐμπεριέχῃ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν τοῦ ἰωδίου, ἄλλως τὸ βάμμα εἶναι κακῆς ποιότητος. Ἡ ἐξέτασις τῆς ποιότητος αὐτοῦ γίνεται διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἰωδίου, ἐκτελουμένης ἀσφαλέςτατα κατὰ τὴν ἀκόλουθον μέθοδον· διὰ προσθήκης διαλύματος καυστικοῦ κάλιος μεταβάλλεται τὸ διαλυθὲν ἰωδίου εἰς ἰωδοῦχον κάλι καὶ εἰς ἰωδικόν κάλι· προάγεται δὲ καὶ ἐλάχιστον ποσὸν ἰωδοφορμίου. Ἐάν τὸ διάλυμα τοῦτο ἐξατμισθῇ μέχρι ξηροῦ καὶ τέλος πυρωθῇ, ὑπολείπεται ἰωδοῦχον κάλι. Διὰ προσθήκης διαλύματος νιτρικοῦ ἀργύρου, ἢ ὀξικοῦ μόλυβδου προάγονται ἰζήματα ἰωδοῦχου μόλυβδου, ἢ ἰωδοῦχου ἀργύρου, ἐκ δὲ τοῦ ληφθέντος ποσοῦ τούτων δύναται νὰ υπολογισθῇ τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῷ βάμματι ἐμπεριεχομένου ἰωδίου. Διὰ μόνῃς τῆς ἐκτεθείσης μεθόδου δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἂν ἐν τῷ οἴνοπνεύματι ἦν διαλελυμένον τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν ἰωδίου. Ἄπασαι αἱ λοιπαὶ ἐξεταστικαὶ μέθοδοι εἰσὶν ἐπισφαλεῖς.